FILMBYEN KRISTIANSAND

Far og datter på flukt i filmen Tyven Tyven. Scenen er tatt opp i Kristiansands skjærgård. Forprosjektet ønsker at filmopptak skal bli en dagligdags aktivitet i byen. *Foto: Virre Dahl*

Rapport fra forprosjekt
utført av Kristiansand Kino

01.05.2004
Rapport versjon 1.0

Prosjektet har vært støttet av cultiva

Innhold

1. Om prosjektet 5

1.1. Bakgrunn 5
1.2. Om konklusjonen 5
1.3. Prosjektets organisering og arbeidsmetode 6
1.4. Om rapporten 7

2. Filmbyen Kristiansand 10

2.1. Hvorfor skal Kristiansand satse på film? 12
2.2. Målsetning for 5 år i utvikling 14
2.3. Overordnet strategi 14
2.4. Tiltak 17
2.5. Fremdrift og ansvar for tiltak 23
2.6. Betydning av bidraget fra Cultiva 24
2.7. Byens og regionens medvirkning 24
2.8. Kriterier for suksess i Kristiansand 25
2.9. Anbefaling om produksjonsfasiliteter 27
2.10. Anbefaling om filmutdanning i Kristiansand 28

3. Verdikjede filmproduksjon 32

3.1. Oversikt fagfunksjoner 33
3.2. Detaljering av fagfunksjoner 34
3.3. Genrespesifikke fag 42

4. Filmindustrien 45

4.1. Norsk filmbransje 46
4.2. Nordisk og Europeisk filmbransje 51
4.3. Eksisterende industri i Kristiansand 52
4.4. Eksisterende infrastruktur i Kristiansand 55
4.5. Konkurransesituasjonen for Kristiansand 57

5. Finansiering og støtteordninger 60

5.1. Finansieringskilder i Norge 61
5.2. Finansieringskilder i Norden og Europa 66
5.3. Hva finner norske produsenter i utlandet? 70

6. Filmutdanning 73

6.1. Kompetansebehov 74
6.2. Utdanningstilbud nasjonalt og internasjonalt 74
6.3. Relevante utdanningstilbud i Kristiansand 77
6.4. Tilstøtende kompetansebehov 79

Vedlegg 1 – Rapport fra Rotterdam 81

Vedlegg 2 – Rapport fra Århus..... 84

Vedlegg 3 – Rapport fra Newcastle..... 88

Vedlegg 4 – Rapport fra Trollhättan 92

Kamilla og Tyven er siste spillefilm som ble produsert i Kristiansand. Dette skjedde for 15 år siden.
Når vil byen igjen oppleve en filmproduksjon?

1. Om prosjektet

1.1. Bakgrunn

Kultur er et satsingsområde for Kristiansand kommune. Som en følge av dette er stiftelsen Cultiva er opprettet. Stiftelsen har som formål å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter knyttet til kunst-, kultur- og kunnskap i Kristiansand.

Produksjon av film kombinerer på en god måte utvikling av et etterspurt kunstnerisk uttrykk og attraktive arbeidsplasser. Kristiansand Kino og Cultiva har derfor tatt initiativet til et forprosjekt for å utrede mulighet for "Filmbyen Kristiansand".

Forprosjektet fikk i oppgave å utrede følgende problemstilling:

- **Hvordan skape et aktivt filmproduksjonsmiljø i Kristiansand?**
- **Hvordan skape et kompetansemiljø for film og filmproduksjon i Kristiansand?**

Prosjektgruppen besvarer spørsmålene i denne rapporten.

1.2. Om konklusjonen

På Cultivas utfordring om Kristiansand bør satse på utvikling av Filmbyen, konkluderer forprosjektet med følgende:

> **Kristiansand bør satse på å utvikle film som næring. Film er en industri som kan gi mange arbeidsplasser, og ved at Cultiva stiller midler til disposisjon har Kristiansand et stort fortrinn fremfor andre kommuner.**

I kapittel 2 legger forprosjektet frem sin anbefaling til mål, strategi og tiltak for å bygge Filmbyen Kristiansand. Noen av de mest sentrale momentene kan oppsummeres slik:

- Investeringer fra Cultiva i film skal danne grunnlaget for en filmindustri i Kristiansand. Investeringene skal sikre nye arbeidsplasser.
- I løpet av de 5 første årene må det investeres minimum 15 millioner årlig fra Cultiva for å kunne skape en filmindustri.
- Gjennom toppfinansiering av film- og tv-produksjon skal 1 investert krone gi minimum 3 kroner omsatt i Kristiansand. 11 av de årlige 15 millionene avsettes til toppfinansiering.
- Investeringer i film skal initieres slik at en utvikler det lokale filmmiljøet, men det bør også ha positive ringvirkninger for teater- og musikkmiljøet.
- Det skal opprettes tilskuddsordninger for nyetablering innen filmindustrien.
- Det skal være ordninger for tilskudd til manus- og prosjektutvikling for lokale filmskapere.

- Kino og festivalvirksomhet skal utvikles som viktige forutsetninger for en levende filmby.
- Kristiansand skal satse videre på eksisterende forsprang innen distribusjon av ferdige produksjoner.
- Det skal utvikles nye undervisnings- og studietilbud i Kristiansand som kan støtte opp om utviklingen av filmindustrien.
- Cultiva sitt engasjement i den lokale filmindustrien skal forvaltes av et Filmfond for Kristiansand
- Filmfondet skal arbeide aktivt for å få etablert et regionalt filmsenter i Kristiansand støttet av kulturdepartementet, fylkeskommuner og kommuner
- Kristiansand kommune skal bidra aktivt bla. med å stille lokaler til disposisjon for samlokalisering av filmindustrien.

Satsingen er fremstilt i detalj i kapittel 2 i rapporten.

1.3. Prosjektets organisering og arbeidsmetode

Eier til forprosjektet (heretter kalt prosjektet) har vært Kristiansand Kino AS. Cultiva har gitt økonomisk støtte til arbeidet.

Utredningen er blitt utført av en prosjektgruppe med følgende faste medlemmer:

Petter Benestad	Kristiansand kino	leder av gruppen
Rune Tellefsen	Kristiansand kino	
Line Sandsmark	Kaliber Filmproduksjon	
Hallgeir Vestøl	Norsk Interaktiv	

I tillegg har Tom Eilertsen fra Norske Film- og tv-produsenters forening deltatt med teksten til avsnittet "Verdikjede" samt gitt innspill til prosjektets arbeid.

Prosjektet har hatt dialog med filmmiljøet i Kristiansand. Prosjektet har bla gjennomført et åpent informasjonsmøte hvor rammene for prosjektet ble presentert og drøftet. Prosjektet har også gitt åpen invitasjon til Kristiansands filmmiljø om samtaler med prosjektet. Dette har ført til flere møter og skriftlig tilbakemelding fra flere interessenter.

Prosjektet har gjennomført separatmøter med alle relevante undervisningsmiljø i byen.

Prosjektet har gjennomført referansebesøk i byer i Europa som har lykkes med satsing på film. Byene som er besøkt er Århus, Trollhättan, Rotterdam og Newcastle.

Prosjektet har gjennomført en overordnet kartlegging av den eksisterende filmindustrien i Kristiansand og omegn. Kartleggingen er utført ved at alle kjente aktører har fått tilbud om å besvare et standardisert registreringsskjema.

Prosjektets arbeidsgruppe har hatt jevnlige møter hvor funn, alternative løsninger og anbefalinger har vært drøftet. Det har vært gjennomført møter med Cultiva underveis i prosessen.

Prosjektrapporten er ført i pennen av prosjektgruppens deltakere inkludert nevnte bidrag fra Tom Eilertsen.

1.4. Om rapporten

Ved tildeling av støtte til prosjektet, presenterte Cultiva en omfattende liste av tema som stiftelsen ønsket belyst før en eventuell satsing på filmindustri i Kristiansand. Prosjektet har etter beste evne prøvd å utdype disse. Det har vært vanskelig å velge et detaljeringsnivå på tilbakemeldingen som gir en rettferdig behandling av temaene, samtidig som fremstillingen blir informativ og lesbar.

Rapporten har blitt omfangsrik. Prosjektet har derfor lagt opp til en rapportstruktur som skal gjøre det mulig for leseren å velge ut interessante tema. Det skal ikke være nødvendig å lese hele rapporten for å få et klart bilde av hva prosjektet anbefaler. Samtidig inneholder rapporten utdyping av utvalgte relevante tema.

Kapittel 2 "Filmbyen Kristiansand" inneholder prosjektets anbefalinger knyttet til en satsing på film. I kapittelet beskrives mål, strategi og tiltak samt organisering av satsingen og anbefalte tilskuddsrammer for Cultiva. Kapittelet legger også frem betraktninger rundt viktige lokale rammebetingelser for en vellykket satsing.

De resterende kapitler i rapporten, inkludert vedleggene, kartlegger og drøfter tema som er relevante for en filmsatsing i Kristiansand. Kapitlene danner bakgrunn for de vurderinger og resonnement som prosjektet har bygget inn i anbefalingene i kapittel 2.

Kapitlene i rapporten innholder følgende:

Kapittel 2 – Filmbyen Kristiansand

I kapittelet gir prosjektet sin anbefaling om Filmbyen Kristiansand. Prosjektet redegjør for hovedkonklusjonen om at byen bør satse på film og definerer mål for satsingen. Videre beskrives strategi og tiltak for å nå målene.

I kapittelet belyses betydning av bidrag fra Cultiva og Kristiansand kommune. Det drøftes også hvilke forhold som vil påvirke Kristiansands mulighet til suksess innenfor film. Anbefalinger om produksjonsfasiliteter og utvikling av filmutdanning omtales spesielt.

Kapittel 3 - Verdikjede filmproduksjon

I kapittelet beskrives oppbygging av verdikjeden for filmproduksjon samt relevante fagfunksjoner. Beskrivelsen fokuserer i hovedsak på spillefilmproduksjon, men den omtale også fagfunksjoner som er spesifikke for animasjon, fjernsynsserier.

Kapittel 4 - Filmindustrien

I kapittelet beskrives filmindustrien i Norge. Det gjøres også oppsummeringer om bransjen Norden og Europa. Film- og tv-miljøet i Kristiansand oppsummeres med bakgrunn i en overordnet kartlegging som prosjektet gjennomførte. Det gis også en oppsummering av relevant eksisterende infrastrukturtilbud for filmindustrien.

I kapittelet gjøres det også en drøfting av konkurransesituasjonen innenfor film for Kristiansand.

Kapittel 5 – Finansiering og støtteordninger

I dette kapittelet beskrives hvilke finansieringskilder som filmprossjekt kan søke i Norge, Norden og Europa. Kriterier for tildeling av støtte belyses. I kapittelet drøftes også hvilke insentiver som trekker produksjoner til utlandet.

Kapittel 6 - Filmutdanning

I kapittelet beskrives den nasjonale utdanningstilbudet. Relevante studietilbud i Kristiansand gjennomgås. I kapittelet drøftes også hvilke tilstøtende kompetansebehov som en filmindustri har behov for. - Anbefaling om utbygging av filmrelatert studietilbud i Kristiansand er omtalt i kapittel 2.

Vedlegg 1-4

Rapporter fra referansebesøk i europeiske filmbyer; Trollhättan, Århus, Rotterdam og Århus

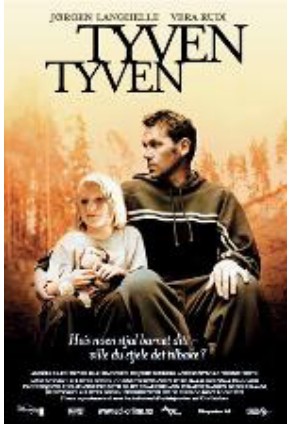

Kristiansand-gutten Trygve Allister Diesen, regiutdannet i Los Angeles og bosatt i Oslo, var regissør og med-forfatter til filmen Tyven Tyven. Lengter du snart hjem igjen – Trygve?

2. Filmbyen Kristiansand

I dette kapittelet gir prosjektet sin anbefaling om Filmbyen Kristiansand. Prosjektet redegjør for hovedkonklusjonen om at byen bør satse på film og definerer mål for satsingen. Videre beskrives strategi og tiltak for å nå målene.

I kapittelet belyses betydning av bidrag fra Cultiva og Kristiansand kommune. Det drøftes også hvilke forhold som vil påvirke Kristiansands mulighet til suksess innenfor film. Anbefalinger om produksjonsfasiliteter og utvikling av filmutdanning omtales spesielt.

2.1. Hvorfor skal Kristiansand satse på film? ... 12
2.1.1. Kristiansands fortrinn som Filmby ... 12
2.1.2. ".. det må etableres regionale filmfond.." ... 13
2.1.3. Cultivas formål ... 13
2.1.4. Film - riktig satsingsområde ... 13
2.2. Målsetning for 5 år i utvikling ... 14
2.3. Overordnet strategi ... 14
2.3.1. Strategi for vekst ... 14
2.3.2. Strategi for organisering ... 16
2.3.3. "Kristiansand Filmfond" ... 16
2.3.4. "Sørlandets Filmsenter" ... 16
2.4. Tiltak ... 17
2.4.1. Tiltak 1 – Toppfinansiering ... 18
2.4.2. Tiltak 2 – Etableringsstøtte ... 19
2.4.3. Tiltak 3 – Utvikling av filmprosjekt ... 19
2.4.4. Tiltak 4 – Utvikling av distribusjons- og visningsleddet ... 19
2.4.5. Tiltak 5 – Øke grunnfinansiering ... 20
2.4.6. Tiltak 6 – Nettverksbygging og markedsføring ... 20
2.4.7. Tiltak 7 – Initiere filmrelatert utdanning ... 20
2.4.8. Tiltak 8 – Medieverksted ... 21
Tiltak 9 – Kurs og kompetansebygging ... 22
2.4.9. Tiltak 10 – Samlokalisering ... 22
2.4.10. Tiltak 11 – Etablere FILMFOND for Kristiansand ... 22
2.4.11. Tiltak 12 – Etablere FILMSENTER i Kristiansand ... 23
2.5. Fremdrift og ansvar for tiltak ... 23
2.6. Betydning av bidraget fra Cultiva ... 24
2.7. Byens og regionens medvirkning ... 24
2.8. Kriterier for suksess i Kristiansand ... 25
2.8.1. Samarbeid med det nasjonale og nordiske nettverket ... 25
2.8.2. Hva kan Kristiansand gjøre, som ingen andre fokuserer på? ... 25
2.8.3. Hvordan stimulere til internasjonalt samarbeid ... 26
2.8.4. Hvilke ressurser må til ... 27
2.8.5. Definisjon av resurser med referansebyer som eksempel ... 27
2.9. Anbefaling om produksjonsfasiliteter ... 27
2.9.1. Lokaler ... 27
2.9.2. Filmstudio ... 28
2.9.3. Utstyr ... 28
2.10. Anbefaling om filmutdanning i Kristiansand ... 28
2.10.1. Anbefalt tilpasninger av eksisterende utdanningstilbud i byen ... 28
2.10.2. Anbefalt utbygging av nye tilbud ... 29

2.10.3. Identifisering av personer som kan drive utviklingen 29
2.10.4. Er det markerte hull nasjonalt?..... 30
2.10.5. ”Hull” med tanke på spesifikke fagfunksjoner 30

2.1. Hvorfor skal Kristiansand satse på film?

Prosjektet konkluderer med at Kristiansand bør satse på film som næring. Resonnementet som ligger til grunn er konsentrert rundt tre hovedakser:

1. Kristiansand har store fortrinn som Filmby
2. Kulturdepartementet satser sterkt på regional filmproduksjon
3. Cultiva har mulighet til å yte avgjørende støtte til satsingen

2.1.1. Kristiansands fortrinn som Filmby

Kristiansand har en infrastruktur som vil være gunstig for utvikling av en filmindustri. Innen kultur ligger alt til rette for at både musikk, teater og film utvikles slik at det oppstår en positiv vinn vinn situasjon for alle tre områdene. Teater- og musikkmiljøet vil kunne dra nytte av et aktivt filmmiljø.

Muligheten for god avkastning på investert kapital i norske filmer har bedret seg betydelig de siste årene, dessuten arbeides det med å etablere gunstige ordninger for momsrefusjon og skatt. Norge har verdens beste støtteordninger for film. Av 18 filmer i 2003 hadde 1 av filmene en gjennomsnittlig fortjeneste på 59 %.

Ved siden av at investert kapital kan gi avkastning, foreslår Prosjektet modeller som vil føre til omsetning i byen som er minimum tre ganger høyere enn investert beløp.

Utdanning innen film er svært populært hos ungdommen og Kristiansand har undervisningsinstitusjoner med kompetanse på film som også kan utvikles videre.

Videre taler følgende momenter for at film vil være et riktig satsingsområde:

- film er det området innen kulturformidling som gir mest industri
- filmproduksjon har behov for et vidt spekter av tjenester som kan gi mange lokale arbeidsplasser
- tilgjengelige økonomiske midler er viktig i filmproduksjon, gjennom Cultiva har Kristiansand et stort fortrinn fremfor andre kommuner
- muligheten for god avkastning på investert kapital i norske produksjoner har bedret seg betydelig de siste årene
- det arbeides for tiden med å legge forholdene bedre til rette for de som ønsker å investere i filmproduksjon, bl.a. ved å etablere gunstige momsrefusjoner og skatteordninger
- den kunstneriske filmen kan kombineres med den mer kommersielle slik at all film som produseres ikke er avhengig av offentlig støtte
- Utdanning innen film er svært populært hos ungdommen og Kristiansand har undervisningsinstitusjoner med kompetanse på film som også kan utvikles videre.
- Kristiansand har flere sentrumsnære områder der en filmindustri kan utvikles
- Kristiansand er kommunikasjonsmessig nær både Oslo, Norden og Europa
- film er sannsynligvis det mest folkelige kulturuttrykk som når ut til svært mange, gode filmer gir bedre livskvalitet.
- film- og AV-industrien er populære arbeidsområder for unge mennesker

2.1.2. ".. det må etableres regionale filmfond.."

I stortingsmelding nr 48 om Kulturpolitikk fram mot 2014 heter det bl.a.:

> *Vurdert i høve til publikumsoppslutning på kino, video og fjernsyn er filmen det viktigste kulturuttrykket i vår tid.*

I innstillingen fra kulturkomiteen uttales bl.a. dette om kulturpolitikk fram mot 2014:

> *Komiteen gler seg over den suksess norsk film har opplevd dei siste åra. Ei av årsakene til denne suksessen er den aktive rolla regionane har hatt i å vitalisere den norske filmen. Komiteen vil peike på det potensialet som ligg i at arbeidet med å skape levande regionale film- og fjernsynsproduksjonsmiljø held fram.*
>
> *Komiteen mener det må etableres regionale filmfond for å utvikle nye produksjonsmiljøer. Komiteen viser til at det ellers i Europa finnes rundt 80 regionale fond og det finnes mange gode eksempler på at desentraliserte produksjonsmiljøer gjør det svært godt.*
>
> *Komiteen mener også at en regional satsing vil heve kompetansen og bidra til økt kreativitet i filmmiljøene. Komiteen mener også at etableringen av regionale filmfond vil bidra til å løfte andre miljøer på kulturfeltet.*

2.1.3. Cultivas formål

I Cultiva sin vedtekter heter det følgende i § 3

> *Stiftelsens formål er å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner eller organisasjoner som bidrar til nyskapning, utvikling og kompetansebygging ved kreative miljøer i Kristiansand.*

2.1.4. Film - riktig satsingsområde

Etter en samlet vurdering av det kunstneriske og industrielle potensialet for en satsing på film i Kristiansand, oppsummerer prosjektet følgende:

> **Med utgangspunkt i Cultivas formål om å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter innenfor kunst og kultur, og på bakgrunn av de klare meldingene fra kulturdepartementet om at regional filmproduksjon vil være et viktig satsingsområde i tiden fremover, samt Kristiansands fortrinn som filmby, vil film være et riktig satsingsområde for byen.**
>
> **Samtidig er det vesentlig at når byen skal bygge opp en filmindustri, gjøres dette i en samlet satsing der alle involverte, offentlige og private, deltar med tilstrekkelige ressurser og nødvendig fokus. Cultiva kan ikke alene garantere for en ønsket utvikling.**

2.2. Målsetning for 5 år i utvikling

Prosjektet mener at Kristiansand bør definere en 5 årig periode for å bygge opp film som en betydelig næring i byen. Prosjektet mener at en bør ha følgende mål for Filmbyen Kristiansand etter 5 år i utvikling:

1. **I Kristiansand produseres det årlig minimum 4 spillefilmer, flere dokumentar- og dramaproduksjoner og en rekke kortfilmer.**

2. **En rekke bedrifter innen film- og tv-industrien er etablert i Filmbyen og nivå på omsetning og antall årsverk er mer enn doblet.**

3. **Kristiansand fremstår som et attraktivt miljø for nasjonal og internasjonal co-produksjon.**

4. **I Kristiansand er det etablert et regionalt Filmsenter for Sørlandet.**

5. **I Kristiansand er det etablert flere utdanningstilbud rettet mot film- og tv-produksjon.**

Cultivas bidrag til satsingen vil være vesentlig for at målsetningen skal lykkes. For å sikre kontinuitet i oppbygging og gjennomføring, bør disse midlene forvaltes av et **filmfond for Kristiansand**. Filmfondet kan ha som en føring at de investeringer som gjøres av Cultiva innen film, skal bidra positivt til teater- og musikkmiljøet. For å forsterke filmsatsingen må et filmfondet jobbe aktivt for å få et regionalt **filmsenter** lagt til Kristiansand.

Prosjektet vil være varsomme med å anbefale noen spesialisering i forhold til hva slags produksjoner som bør støttes av filmfondet. I utgangspunktet mener Prosjektet at markedskreftene bør avgjøre dette.

2.3. Overordnet strategi

2.3.1. Strategi for vekst

For lykkes i oppbygging av Filmbyen, har prosjektet formulert følgende tese for suksess:

> *Byen trenger de dyktige filmfolkene med de gode prosjektene som kan betjenes med lokal arbeidskraft..*

Prosjektet har definert en tredelt strategi for at dette skal kunnen skje innenfor en 5 års periode:

Strategipunkt 1 : TOPPFINANSIERING OG NÆRINGSUTVIKLING

Det må etableres en toppfinansiering av film- og tv-produksjon slik at store og betydelige prosjekt blir realisert lokalt. Det må også gis støtte til etablering av lokal næring som kan betjene slike produksjoner samt utvikling av næringens konkurransedyktighet.

Strategipunkt 2 : UTDANNING OG KOMPETANSEBYGGING

Det må etableres lokal utdanning innenfor spesifikke kompetanseområder i film- og tv-industrien. Utdanning som kan være av verdi for tilstøtende kunstneriske uttrykk bør ha særlig fokus. Det må også gis støtte til mindre produksjoner som i særlig grad bygger opp lokal fagkompetanse.

Strategipunkt 3 : EFFEKTIV INFRASTRUKTUR

Det må legges til rette for samlokalisering for filmnæringen. Dette må omfatte felles kontorlokaler og felles produksjonsfasiliteter. Filmdistribusjon, kino og festivalvirksomhet må videreutvikles. Det offentlige må betjene næringen raskt og effektivt.

I kartlegging av erfaringer fra filmbyer i Europa (se vedlegg), fant prosjektet at toppfinansiering er en drivende motivasjonsfaktor for å plassere filproduksjon geografisk. Dette bekreftes av relevante produksjonsmiljø i Norge.

Samtidig er det vesentlig å unngå stor grad av prosjekt som kun er motivert ut fra penger og i liten grad bidrar til varig oppbygging av den lokale filmindustrien. Toppfinansieringen må innrettes slik at den bygger opp under etablering og drift av lokale tjenesteytere.

Utdanning innen filmfag er viktig av to årsaker; det sikrer tilfang av lokal arbeidskraft til produksjon og det skaper et levende lokalt filmfaglig miljø. Med tanke på utvikling av lokale arbeidsplasser, er det vesentlig at byen har tilgang til dyktige linjeprodusenter. Linjeprodusentene vil være bindeleddet mellom de kommersielle og de kunstneriske interesser i en produksjon, og de vil være sentrale i engasjering av lokale næringsinteresser.

Prosjektet har også definert andre fagområder som Filmbyen bør utdanne lokalt. Gjennomgående for anbefalingen er at de nye tilbudene bygger på allerede etablerte kompetansemiljøer hos byens utdanningsinstitusjoner.

Kartlegging av eksisterende filmmiljø i Kristiansand viser at næringen er svært begrenset. For å skape gode vekstvilkår er det viktig at selskapene får mulighet til samlokalisering. Særlig i møte med større produksjoner, må den lokale næringen søke samarbeid for å være aktuelle underleverandører. Samtidig må det skapes nettverk for utvikling og nyskaping.

Kristiansand må sørge for effektiv infrastruktur for filmproduksjonene. Studio, verksted og lignende kan med fordel etableres i samarbeid med byens teater og musikkmiljø. Det er vesentlig for suksess at produksjoner som skal gjøres i Kristiansand ikke koster mer og krever mer innsats enn andre steder.

Kristiansand har i dag ledende kompetanse på distribusjon av film- og tv-produksjon – både tradisjonell kinodistribusjon og digital bredbåndsdistribusjon. Digital distribusjon muliggjør bla visjonen om *kunst og kultur i nye medier*. Byen bør bruke dette som et konkurransefortrinn i oppbygging av en filmindustri. Sammen med styrket fokus på kino- og filmfestivalvirksomhet, skaper dette en spennende og kommersiell arena for produksjonsmiljøet.

Videre må det påpekes at det offentliges serviceinstilling overfor Filmbyen er av stor betydning. I mange tilfeller vil det kreves at kommunen og andre offentlige instanser stiller opp på kort varsel med sine tjenester. Det er viktig at alle relevante instanser stiller seg positive til de utfordringer det er å ha en filmindustri i byen.

2.3.2. Strategi for organisering

Det er en målsetning at Filmbyen skal etablere seg som levedyktig i løpet av en 5 års periode. For at dette skal kunne skje, må det en utøves en bevisst forvaltning av strategi og tiltak.

For å gi den nødvendige støtte og fokus til Filmbyen, har prosjektet definert et fjerde strategipunkt:

> **Strategipunkt 4 : SAMORDNET UTVIKLING**
>
> **Cultiva sin investering i Filmbyen forvaltes av et Filmfond for Kristiansand. Fondet eies av Cultiva og garanterer for en langsiktig satsing. Fondet skal arbeide for å få etablert et regionalt filmsenter for Sørlandet i Kristiansand som ytterligere kan forsterke filmsatsingen.**

Prosjektet anbefaler at et **filmfond for Kristiansand** etableres så raskt som mulig. I påvente av at dette er etablert, bør likevel Cultiva starte tildeling av midler til prioriterte tiltak (se seinere avsnitt).

For filmsatsingen i Kristiansand vil det være vesentlig at et **filmsenter for Sørlandet** etableres i Kristiansand. Filmfondet bør ha som et av sine hovedoppgaver å arbeide for dette.

2.3.3. "Kristiansand Filmfond"

Fondets formål er gjennom økonomiske tilskudd å produsere mest mulig langfilm for kino og drama for TV i Kristiansand, og derigjennom etablere mange nye arbeidsplasser i byen. Fondet skal også i en etableringsfase (3-5 år) yte etableringstilskudd, produksjons- og manusutviklingstilskudd, samt støtte til utvikling av distribusjons- og visningsleddet.

Filmfondet skal i etableringsfasen arbeide for å få etablert et regionalt filmsenter med kontor i Kristiansand.

Filmfondet skal i etableringsfasen arbeide mot forskjellige undervisningsinstitusjoner for å få etablert nødvendige undervisnings- og studietilbud.

Filmfondet opprettes for eksempel som en stiftelse eller et aksjeselskap med et styre og en ansatt.

Filmfondet er avhengig av et fast årlig tilskudd fra Cultiva, men det skal også søkes om statlige midler.

2.3.4. "Sørlandets Filmsenter"

Et regionalt filmsenter i Norge mottar driftsstøtte fra kommune(r) og fylke(r) i den regionen det representerer. Midler til produksjon blir tildelt av Kultur- og kirkedepartementet. Filmsentrene har ansvar for å søke om denne støtten på årlig basis. Et filmsenter har ingen krav om tilbakebetaling av investering i filmprosjekter.

Statlige produksjonsmidler går til utvikling, produksjon, topp-finansiering, og lansering av kort- og dokumentarfilm, samt utvikling av manus til langfilm. Prosjekter som får denne støtten fra et regionalt filmsenter skal helst initieres av en produsent/filmteam med base i

regionen. Det gis også regional støtte til prosjekter initiert utenfor regionen, så lenge deler av eller hele produksjonen legges til regionen, benytter seg av lokale ressurser, og på en eller annen måte tilfører noe til det regionale filmmiljøet.

En konsulent på et filmsenter har ansvar for veiledning både i forbindelse med de prosjektene som mottar støtte, og til dels de som ikke får. Veiledning angår både innhold i prosjektet, og muligheter for finansiering og distribusjon. Filmsentrene er ansvarlige for å godkjenne endelig klipp på en film, at det står i samsvar med det som ble søkt midler til, og godkjenning av revidert regnskap.

Filmsentrene har ansvar for initiering og gjennomføring av kurs og workshops som er relevante for det regionale filmmiljøet. Herunder ligger det også ansvar for finansiering av disse tiltakene, med egne midler eller ved å søke andre tilskuddsgivere (kommune, Norsk Filmutvikling, Innovasjon Norge, osv.) om støtte.

Filmsentrene er også det mest naturlige tilholdsstedet for en regional filmkommisjon, siden begge disse virksomhetene er ikke-kommersielle, uten krav om avkastning, og støttet av det offentlige. Filmkommisjonsvirksomhet er som regel støttet av næringsavdelingene i kommuner og fylker, mens resten av et senters drift blir støttet av kulturavdelingene.

De regionale filmsentrene er policy organ for kommune og fylke i filmspørsmål.

2.4. Tiltak

Med utgangspunkt i de fire strategipunktene, har prosjektet definert tiltak for å støtte en ønsket utvikling. Tiltakene er utformet ut fra erfaringer gjort av andre suksessrike filmbyer (ref referansebeøk) samt innspill fra lokale og nasjonale fagmiljø.

Cultiva har bedt prosjektet redegjøre for hva slags søknader som stiftelsen bør støtte i oppbygging av Filmbyen. Tiltakspunktene er prosjektets svar på denne utfordringen.

Tiltakspunktene støtter i hovedsak opp under ett av de fire stategipunktene:

For strategipunkt 1 – Toppfinansiering og næringsutvikling

tiltak 1: Toppfinansiering
tiltak 2: Etableringsstøtte
tiltak 3: Utvikling av filmprosjekt
tiltak 4: Utvikling av distribusjons- og visningsleddet
tiltak 5: Øke grunnfinansiering
tiltak 6: Nettverksbygging og markedsføring

For strategipunkt 2 – Utdanning og kompetansebygging

tiltak 7: Initiere filmrelatert utdanning
tiltak 8: Medieverksted
tiltak 9: Kurs og kompetansebygging

For strategipunkt 3 – Effektiv infrastruktur

tiltak 10: Samlokalisering

For strategipunkt 4 – Samordnet utvikling

tiltak 11: Etablere FILMFOND for Kristiansand
tiltak 12: Etablere FILMSENTER i Kristiansand

I følgende avsnitt detaljeres tiltakene.

2.4.1. Tiltak 1 – Toppfinansiering

Hensikt: Sikre at et betydelig antall film- og tv-produksjoner utføres av lokal arbeidskraft.

Støtter strategi: 1 - Toppfinansiering og næringsutvikling

Beskrivelse: Ordningen med toppfinansiering er tenkt benyttet spesielt i forhold til spillefilm, men også til dokumentarfilm og drama for tv.

Norske spillefilmer kan motta støtte fra Norsk Filmfond, de yter tilskudd på fra 50-70% av filmens kostnad. Det resterende må finansieres på annen måte (egenkapital). Toppfinansiering fra Cultiva kan inngå som en slik egenkapital.

Det skal ikke gjøres kunstneriske vurderinger av prosjektene som støttes med toppfinansiering, en forutsetter at andre har vurdert disse.

Toppfinansieringsmodellen må utvikles over en femårsperiode, dette for at en i en etableringsfase må være mer lempelig på noen krav.

Etter fem år bør toppfinansieringsmodellen fungere slik:

1. Filmer som er finansiert fra andre instanser med minimum 80 % kan få inntil 20 % toppfinansiering gjennom KF, men maksimum 3 millioner.
2. 70 % av staben som benyttes i filmen skal være fra Kristiansand.
3. Produsenter som skal få støtte må ha adresse Kristiansand, eller produksjonen må co-produseres med en produsent fra Kristiansand.
4. 300 % av mottatt tilskudd skal forbrukes i Kristiansand.
5. Tilskuddet som settes inn i filmen bør være det første som tilbakebetales når filmen eventuelt spiller inn egenkapital.
6. Dokumentarfilm og drama for tv kan også gis toppfinansiering med inntil 20 % av budsjett under forutsetning at programmet er innkjøpt av NRK eller TV2.

I etableringsfasen (første 5 år) lages det overgangsordninger i forhold pkt. 3, 4 og 5

Fremdrift/ansvar: Tiltaket bør starte umiddelbart. Tildeling gjøres initielt av Cultiva og overtas av Kristiansand Filmfond når dette er etablert.

Økonomi Cultiva bidrar med 11 mill pr år.

2.4.2. Tiltak 2 – Etableringsstøtte

Hensikt:	Sikre etablering av en lokal filmindustri. Dette er sentralt bl.a. for å kunne betjene produksjoner i Kristiansand med lokal arbeidskraft.
Støtter strategi:	1 - Toppfinansiering og næringsutvikling
Beskrivelse:	Etableringstilskudd gis til firmaer og enkeltmannsforetak innen film- og tv-industrien.
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket bør starte umiddelbart. Tildeling gjøres initielt av Cultiva og overtas av Kristiansand Filmfond når dette er etablert.
Økonomi	Cultiva bidrar med 1 mill pr år.

2.4.3. Tiltak 3 – Utvikling av filmprosjekt

Hensikt:	Sørge for at det utvikles gode filmprosjekt lokalt.
Støtter strategi:	1 - Toppfinansiering og næringsutvikling
Beskrivelse:	Midler gis til utvikling, produksjon og toppfinansiering av kort- og dokumentarfilm, samt utvikling av manus til langfilm for kino og drama for tv.
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket utøves initielt av Filmfondet og starter når dette er etablert. Et Filmsenter overtar ansvar for tiltaket.
Økonomi	Cultiva bidrar med 1 mill pr år frem til regionalt filmsenter er etablert.

2.4.4. Tiltak 4 – Utvikling av distribusjons- og visningsleddet

Hensikt:	Utvikle eksisterende og nye distribusjonsledd, samt støtte utvikling av kinovirksomheten og filmfestivaler.
Støtter strategi:	1 - Toppfinansiering og næringsutvikling
Beskrivelse:	Kristiansand har i dag et miljø for digital filmdistribusjon som er ledende i Norge. Dette styrkes. For eksempel vil det ved finansiering av filmer være svært fordelaktig at prosjektene initierer avtaler om distribusjon gjennom lokale distributører. Kino- og filmfestivalvirksomhet utvikles videre for å skape levende og samlende arena for film.
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket bør starte umiddelbart. Tildeling gjøres initielt av Cultiva og overtas av Kristiansand Filmfond når dette er etablert.
Økonomi	Cultiva bidrar med 1 mill pr år.

2.4.5. Tiltak 5 – Øke grunnfinansiering

Hensikt:	Øket finansieringstilfang for Filmbyen utover tilskudd fra Cultiva.
Støtter strategi:	1 - Toppfinansiering og næringsutvikling
	2 – Utdanning og kompetansebygging
Beskrivelse:	Drive lobbyvirksomhet mot kommunale, fylkeskommune og statlige organ samt EU.
Fremdrift/ansvar:	Både Filmfond og Filmsenter må arbeide aktivt for å øke finansieringstilfanget.
Økonomi	Arbeid utføres av Filmfond og Filmsenter.

2.4.6. Tiltak 6 – Nettverksbygging og markedsføring

Hensikt:	Øke attraksjon til og omfang av Filmbyen
Støtter strategi:	1- Toppfinansiering og næringsutvikling
Beskrivelse:	Drive aktiv markedsføring av byen. Vedlikeholde relevante nettverk i og utenfor byen.
Fremdrift/ansvar:	Både Filmfond og Filmsenter må arbeide aktivt med tiltaket.
Økonomi:	Arbeid utføres av Filmfond og Filmsenter.

2.4.7. Tiltak 7 – Initiere filmrelatert utdanning

Hensikt: Sikre tilgang på dyktig lokal arbeidskraft til filmindustrien. Dette vil være en viktig faktor for å skape et levende lokalt filmmiljø.

Støtter strategi: 2- Utdanning og kompetansebygging

Beskrivelse: Det må legges til rette for at det skal utvikles nye undervisnings- og studietilbud i Kristiansand. Dette er nødvendig for å støtte opp om utviklingen av en infrastruktur for filmindustrien. Det vil være av stor betydning at den enkelte skole/institusjon selv utvikler studier, og bygger på den kompetanse som finnes i dag.

Prosjektet påpeker spesielt behovet for følgende studier (se egen omtale seinere i dette kapittelet).

1. Linjeprodusent – HiA / Mediehøgskolen

Det er et behov for flere utdanningstilbud som gir administrativ og organisatorisk ekspertise på planlegging og avvikling, med hovedvekt på filmproduksjon. Kompetansen en allmennyttig både for film- og tv-produksjon og for utøvende kunst generelt. Kompetansen kan overføres til avvikling av festivaler, konserter, teateroppsetninger, events, konferanser, osv.

2. Produksjonsassistenter – Tangen / Mediehøgskolen

Det anbefales utbygging av kurs for assistentfunksjoner ved innspilling.

Grip, lys ass, lyd ass, location manager, kost. og mask. assistenter, b-foto, rekvisitør- og scenografi assistenter, osv. Det mest kostnadseffektive og praktiske er om disse funksjonene er tiltenkt å kunne gå inn i tilsvarende jobber i andre kulturfelt i byen. Det er viktig å samkjøre denne form for kurs med Agder Teater, f.eks.

3. Manus forfattere – HiA

Det anbefales at allerede eksisterende kompetanse innen fortellerkunst og språk utvikles videre til å bli en sentral leverandør av innholdsiden ved filmproduksjon. Egne filmmanuslinjer, moduler eller mindre avgrensede skriveakademier er en mangelvare generelt innen film.

4. Animasjon – Noroff

Det finnes i dag et miljø for animasjon i Kristiansand. Animasjon er et felt innen filmproduksjon som kan utvikles i regioner, da det kan legges til rette for produksjoner innenfor relativt små miljøer

Fremdrift/ansvar: Tiltaket utøves initielt av Filmfondet og starter når dette er etablert. Et Filmsenter overtar ansvar for tiltaket. Undervisningsinstitusjonene må ta et selvstendig ansvar for etablering av tilbudene.

Økonomi: Oppfølging dekkes av filmfond og filmsenter. Undervisningsinstitusjonene må søke Cultiva, Kompetansefond og andre finansieringskilder om støtte til prosjektering og gjennomføring.

2.4.8. Tiltak 8 – Medieverksted

Hensikt: Etablere utviklingsmiljø for talenter i bransjen.

Støtter strategi: 2- Utdanning og kompetansebygging

Beskrivelse: Etablering av ny- eller videreutvikling av eksisterende mediverksted, med lokalt studentmiljø som primær målgruppe. Lokaler med tilgang på digitalt opptaks- og redigeringsutstyr, for produksjon av ”nullbudsjetts” kort- og dokumentarfilm. Organisering av kurs i bruk av utstyr, samt workshops for produksjon av mindre prosjekter.

Fremdrift/ansvar: Tiltaket utøves initielt av Filmfondet og starter når dette er etablert. Et Filmsenter overtar ansvar for tiltaket.

Økonomi Cultiva bidrar med kr. 100.000 i året til innkjøp og vedlikehold av utstyr, kursing, lokaler og diverse kostnader. Bidraget opphører når Filmsenteret overtar ansvaret.

Tiltak 9 – Kurs og kompetansebygging

Hensikt:	Øke kompetansenivå i lokal bransje.
Støtter strategi:	2- Utdanning og kompetansebygging
Beskrivelse:	Tilrettelegge for lokale kurs. Gi støtte til kursedeltakelse nasjonalt/internasjonalt. Viktige kompetanseområder: - jus og økonomi knyttet til film - linjeproduksjon og locationarbeid - manus og prosjektutvikling
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket utøves av Filmsenteret. Før dette er etablert rettes søknader primært mot Kompetansefondet.
Økonomi	Filmfondet utøver en viss oppfølging av tiltaket inntil et Filmsenter er etablert.

2.4.9. Tiltak 10 – Samlokalisering

Hensikt:	Gi bransjen konkurransedyktige kontor og produksjonslokaler.
Støtter strategi:	3 - Effektiv infrastruktur
Beskrivelse:	Tilby gunstige lokaler for bransjen. En samlokalisering for eksempel på Odderøya for det eksisterende filmmiljø, samt for nyetablerte vil gi en positiv vinn-vinn-effekt. Produksjonslokalene bør utvikles slik at de kan benyttes også av andre miljøer, for eksempel musikk og teater.
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket utøves av kommunen og bør settes i verk umiddelbart. Filmfondet har ansvar for å påvirke prosessen.
Økonomi	Kontor- og enkle produksjonslokaler tilbys av kommunen til en rimelig leie. Lokale som også kan benyttes som filmstudio tilbys av kommunen og leies ut til markedspris.

2.4.10. Tiltak 11 – Etablere FILMFOND for Kristiansand

Hensikt:	Etablere et funksjonelt organ som profesjonelt kan forvalte og investere de midler Cultiva tildeler fondet.
Støtter strategi:	4 – Samordnet utvikling
Beskrivelse:	Kristiansand Filmfond kan organiseres som en stiftelse eller et aksjeselskap med en ansatt. Årlige tilskudd fra Cultiva vil kunne variere alt etter hvor mye tilbakebetaling fondet får fra filmprosjekter det er investert i. Fondet kjøper inn de tjenester som egen organisasjon ikke dekker. En kan også tenke seg muligheten for at private investorer kan gå inn med kapital i fondet.
Fremdrift/ansvar:	Tiltak startes umiddelbart av Cultiva.
Økonomi	Cultiva bidrar med 1 millioner pr år til drift av fondet.

2.4.11. Tiltak 12 – Etablere FILMSENTER i Kristiansand

Hensikt:	Øke kvaliteten på og antallet lokalt initierte produksjoner.
Støtter strategi:	4 – Samordnet utvikling
Beskrivelse:	Utarbeide stiftelsesdokumenter, vedtekter, osv., samt generere søknader til kommuner, fylker og Kultur- og kirkedepartementet. Etablere styre, som ved sikret finansiering sørger for ansettelser.
Fremdrift/ansvar:	Tiltaket utøves av Filmfondet og starter når dette er etablert.
Økonomi	Arbeidet finansieres/utføres av Filmfondet/Cultiva.

2.5. Fremdrift og ansvar for tiltak

Prosjektet anbefaler at Cultiva starter opp viktige tiltak umiddelbart. Ett av tiltakene er "Etablere FILMFOND for Kristiansand" som overtar ansvaret for videreføring av satsingen.

Prosjektet anbefaler følgende fremdrift og ansvarsplan:

1. **Umiddelbart** starter Cultiva

   tiltak 1: Toppfinansiering
   tiltak 2: Etableringsstøtte
   tiltak 4: Utvikling av distribusjons- og visningsleddet
   tiltak 11: Etablere FILMFOND for Kristiansand

2. Filmondet bør være opprettet **høsten 2004** med primært ansvar for

   tiltak 1: Toppfinansiering
   tiltak 2: Etableringsstøtte
   tiltak 4: Utvikling av distribusjons- og visningsleddet
   tiltak 5: Øke grunnfinansiering
   tiltak 6: Nettverksbygging og markedsføring
   tiltak 10: Samlokalisering
   tiltak 12: Etablere FILMSENTER i Kristiansand

3. Filmsenteret bør være etablert **innen 2007** med primært ansvar for

   tiltak 3: Utvikling av filmprosjekt
   tiltak 5: Øke grunnfinansiering
   tiltak 6: Nettverksbygging og markedsføring
   tiltak 7: Initiere filmrelatert utdanning
   tiltak 8: Medieverksted
   tiltak 9: Kurs og kompetansebygging

4. I perioden før filmsenteret er etablert, har filmfondet ansvaret for senterets tiltak.

2.6. Betydning av bidraget fra Cultiva

Cultiva sitt bidrag til satsing på Filmbyen Kristiansand vil være helt sentralt for å lykkes med de mål og den strategi som prosjektet anbefaler. Prosjektet mener at det i løpet av de 5 første årene må investeres minimum 15 millioner pr år fra Cultiva for å kunne skape en filmindustri i Kristiansand.

Tiltakene som prosjektet har anbefalt er satt opp med følgende finansiering fra Cultiva:

Tiltak	**Årlig sum**	**Kommentar**
1: Toppfinansiering	11 000 000	
2: Etableringsstøtte	1 000 000	
3: Utvikling av filmprosjekt	1 000 000	finansiering fases over til filmsenter
4: Utvikling av distribusjons- og visningsleddet	1 000 000	
5: Øke grunnfinansiering		arbeid gjøres av filmfond/filmsenter
6: Nettverksbygging og markedsføring		arbeid gjøres av filmfond/filmsenter
7: Initiere filmrelatert utdanning		oppfølging fra filmfond/filmsenter
8: Medieverksted	100 000	
9: Kurs og kompetansebygging		dekkes av Kompetansef./filmsenter
10: Samlokalisering		oppfølging av filmfond
11: Etablere FILMFOND for Kristiansand	1 000 000	
12: Etablere FILMSENTER i Kristiansand		arbeid gjøres av filmfond
Totalt pr år	**15 100 000**	

Prosjektet anbefaler at det utarbeides en opptrappingsplan for de enkelte tiltakene. Opptrappingsplanen må gjenspeile de reelle behov representert ved kvalifiserende søknader.

2.7. Byens og regionens medvirkning

Produksjon av film i Kristiansand kan gi mange positive ringvirkninger for kommunen, bl.a. med flere arbeidsplasser, økt omsetning, medieomtale, synliggjøring av byen på film og tv, økt turisme m.m.

Å produsere film er dyrt, hver time som stab og skuespillere må holdes i arbeid er meget kostbart. I mange tilfeller vil det kreves at kommunen og andre offentlige instanser stiller opp på kort varsel med sine tjenester.

Det kan for eksempel være at deler av sentrum må stenges for all biltrafikk noen timer, eller at et kvartal må gruslegges, eller at gatelys må slås av. Felles for slike tjenester er at filmprodusenten i en del tilfeller ikke har tid til å sende skriftelige søknader og vente flere uker på svar, her må det handles øyeblikkelig. Det er derfor viktig at alle instanser i det offentlige stiller seg positive til de utfordringer det er å ha en filmindustri i byen.

Ved siden av de positive ringvirkninger som er nevnt innledningsvis kan selvsagt kommune og andre ta seg betalt for de tjenester som blir utført.

Kommunens eiendomsavdeling bør også legge til rette for at det finnes egnede lokaliteter som kan huse firmaer innen filmproduksjon som vil etablere seg i Kristiansand. Det er viktig, spesielt i etableringsfasen at lokalene tilbys til en rimelig leie.

Og når filmer som er produsert i Kristiansand har premiere, stiller selvsagt alle involverte opp på Fønix Kino!

2.8. Kriterier for suksess i Kristiansand

For å etablere en bærekraftig filmindustri i Kristiansand, er det flere interesser som må ivaretas:

- Det er viktig at det lokale miljøet føler seg ivaretatt og begunstiget av at det finnes mye midler til kultur som tilhører byen selv, og dermed til dels, dem.
- Det er viktig å etablere virksomheter som fungerer sammen med, og ikke på tvers av eller i stedet for den eksisterende nasjonale og nordiske bransjen.
- Det er veldig positivt om Kristiansand, og Cultiva, klarer å tilby noe nytt til den nasjonale filmindustrien som samtidig kommer Kristiansand til gode.
- Det er viktig å ha respekt for at innen kultur, er det vellykket kun hvis både økonomiske og kunstneriske interesser er ivaretatt. Det holder ikke å bare lage film. Man må også lage god film.
- Det er nødvendig å tenke internasjonalt helt fra starten.
- Det er viktig å sørge for at de som skal jobbe frem en industri i Kristiansand har gunstige arbeidsforhold fra første dag. Uten riktige forhold, får man ikke den kompetansen man har behov for.

2.8.1. Samarbeid med det nasjonale og nordiske nettverket

Som nevnt, er det mest hensiktsmessig å satse på toppfinansiering og investering i det lokale miljøet. En type konkurranse som er mye verdsatt både i filmbransjen, blant publikum, og av kulturkomiteen og departementet, er konkurransen om det tydeligste regionale uttrykket. De siste 10 årene har vist en betydelig fremvekst av miljøer utenfor Oslo (Stavanger, Bergen, Tromsø) som har både skjerpet og inspirert industrien i hovedstaden. Det beste argumentet for et regionalt filmmiljø, er at det her skapes filmer som ellers ikke ville blitt laget. Investering i denne typen virksomhet er noe alle er enig om beriker den nasjonale, og nordiske bransjen.

Økonomisk samarbeid med det nordiske netteverket er uproblematisk, så lenge midler fra Cultiva defineres som privatkapital.

Filmkommisjonene er et relativt nytt nettverk som sakte men sikkert får mer plass, en mer tydelig rolle, og vil fortsette å presse seg frem i de kommende årene. Etter hvert som det etableres flere regionale fond, vil det utvikle seg enda større konkurranse om prosjekter og talenter. De regionene som kan tilby en filmkommisjon i tillegg til midler vil stille mye sterkere i denne konkurransen. Filmkommisjoner er per definisjon ikke kommersielle, og har som hovedvirke å markedsføre sin region som location, samt tilrettelegge for produksjoner som kommer til regionen, frem til filmens egen stab har tatt en beslutning om å filme i området.

Det nasjonale og nordiske nettverket av filmkommisjoner er voksende, og Den Norske Filmkommisjonen har uttalt at de både vil og må prioritere å samarbeide med de regionale filmkommisjonene fremfor private aktører.

2.8.2. Hva kan Kristiansand gjøre, som ingen andre fokuserer på?

Kristiansand bør satse på etablering av filmutdanning som ikke tilbys på Lillehammer, samt tilby sammenlignbare utdannigstilbud som finnes f.eks. på NISS, i mindre målestokk, rettet mot den lokale industrien. Se anbefaling om filmutdanning i kapittel 2.

De fleste filminstitusjonene og fonds i Norge jobber internasjonalt på en eller annen måte. For eksempel arrangerer Norsk Filmfond i disse dager et internasjonalt produsenttreff i

Bergen, i forkant av Nordiske TV Dager. 10 norske og 10 utenlandske produsenter skal møtes, med den hensikt å diskutere muligheter for samarbeid. Også de (foreløpig) andre to toppfinansieringsfondene (Film 3 og FUZZ) har ambisjoner om å trekke til seg utenlandske produksjoner. Men hittil er det ingen region som har markert seg med dette som egen agenda. Går man inn for dette som stasingsområde, må man se det opp mot virksomheten til Nordisk Film og TV-fond - som er beskrevet under punkt 5.2, og Norsk Filmfond i første omgang.

Fokus på internasjonalt samarbeid trenger ikke nødvendigvis å manifestere seg utelukkende gjennom produksjon av film. Det er relativt lett å bringe mennesker til Kristiansand, men man har lite rutine med å hente inn hele produksjoner. Byen er stor nok til å ta imot større delegasjoner, men allikevel liten nok til å være intim og sjarmerende. Det som etter hvert munner ut i co-produksjon av filmprosjekter – både spillefilm og dokumentar – begynner med mellommenneskelig kommunikasjon. Produsenter, regissører, og manusforfattere som finner hverandre gjennom faglig og sosial utveksling, danner det sterkeste og mest givende grunnlaget for samarbeid om prosjekter.

Ved å satse på seminarer, konferanser, filmrelaterte events, workshops, osv., rettet mot et internasjonalt miljø, vil man bidra til en større grad av nordisk samarbeid, og hente inn et internasjonalt nettverk på "befaring avec". Den beste måten å lokke utenlandske (og norske) produsenter til Kristiansand med sine prosjekter, er å regelmessig og ofte vise byen frem i alle årstider, og fra sine beste sider.

Festivaler bør alltid ha publikum som målgruppe nummer en, men kan også være et forum for bransjetreff.

2.8.3. Hvordan stimulere til internasjonalt samarbeid

De beste felles prosjektene oppstår fordi de som står bak har et felles kunstnerisk mål.Tilrettelegging for internasjonalt samarbeid kan skje på forskjellig nivå – ikke bare ved finansiering av store prosjekter.

EAVE er et eksempel på noe Kristiansand kan avholde som bringer produsenter og prosjekter sammen, hvor det lokale miljøet også kan dra nytte av undervisningen.

EAVE står for European Audio-Visual Entrepreneurs, og er et treukers intensivt prosjektutviklingsforum for Europeiske produsenter. Det avholdes årlig, en uke om våren, en om sommeren, og en om høsten. Alle de Europeiske landene har vært vertskapsland for dette kurset, bortsett fra Norge. Kurset har vært et fast tilbud, med Norsk Filmutvikling som norsk kontaktansvarlig, i ni år.

EAVE pleier å avholde sommerkurset i Norden, og Kristiansand hadde egnet seg ypperlig som vertskapsby. EAVE er på utkikk etter sommerby for 2005, og har allerede blitt anbefalt å vurdere Kristiansand.

Vertskapsbyen forplikter seg til å sponse ukeskurset med ca. kr. 500.000. Tilbake får de 50 profesjonelle produsenter, pluss manuskonsulenter, fondsledere, forfattere, markedsføringsspesialister, jurister med film som fagfelt, osv. til sin by i en uke. Totalt er det snakk om ca. 75 profesjonelle fra hele den europeiske filmbransjen.

Dette er en unik måte å vise frem byen sin til mennesker som kan legge igjen penger og prosjekter her i fremtiden, for ikke å snakke om finne seg co-produsenter blant miljøet i Kristiansand. Dette er også en unik måte å tilby undervisning til det lokale miljøet, i og med at flere av foredragene i løpet av uken er åpne for den lokale bransjen.

2.8.4. Hvilke ressurser må til

Det viktigste å ta hensyn til i en etableringsfase er at de riktige menneskene jobber frem industrien, og at man har nok mennesker til å gjøre det.

De som lever av å produsere levende bilder har nok arbeid med sine egne prosjekter. Utvikling av et sjenerøst og dynamisk miljø krever derfor ressursmennesker som har tid og kompetanse til å bruke på andres prosjekter og enkeltpersoner. Konsulenter og fondsforvaltere blir mye mer enn bare saksbehandlere i et kreativt miljø. De blir de nødvendige nøytrale partene med full oversikt over miljøet, som sørger for samling og beste utnyttelse av lokale talenter og ressurser.

2.8.5. Definisjon av resurser med referansebyer som eksempel

Northern Film and Media trekkes ikke frem som organisasjonsmodell i denne rapporten, men på grunn av måten de definerer hva de gjør. Dette er relevant for et hvert regionalt filmfond.

NFM definerer sitt ansvarsområde som:

- Innhold – produksjon (hittil kort og dokumentarfilm, samt piloter for tv-drama)
- Talentutvikling – spesielle tiltak rettet mot nye og uetablerte filmskapere
- Publikumsutvikling – festivaler og distribusjon
- Informasjonsformidling – av alt fra egen virksomhet til promotering av filmer
- Talent- og karriereutvikling, spesielle tiltak rettet mot profesjonelle filmarbeidere
- Innspilingskoordinator – koordinering av støttede prosjekter, samt filmkommisjon
- Administrativ leder
- Div. sekretær-, assistent- og koordinatorfunksjoner

Rotterdam Film Fund / Film Commission - modellen dekker veldig mye av de samme funksjonene og ansvarsområdene, med fire fulltidsansatte. Dette er mye nærmere en modell som vil være realistisk for Kristiansand.

På befaring hos **Film i Väst** sa Tomas Eskilsson at det viktigste vi kunne ta med oss fra møte med dem, var nødvendigheten av å begynne med nok ansatte, plassert i riktige roller.

For å få de mest kvalifiserte menneskene, er det viktig å tilby gode arbeidsforhold. Ingen høyt kvalifiserte mennesker er villig til å gå inn i ”stuntarbeid”.

På sikt bør eventuelle assistentstillinger benyttes til å lokke nylig utdannede produsenttalenter, som kan bruke en kortvarig stilling i et lokalt filmfond i Kristiansand som springbrett ut i den lokale bransjen etterpå. Alternativt kan man rekruttere blant de lovende i det lokale miljøet til samme type stilling.

2.9. Anbefaling om produksjonsfasiliteter

2.9.1. Lokaler

En samlokalisering av filmmiljøet i sentrum av byen (eller i gåavstand) vil ha en positiv effekt for utvikling av filmnæringen (ref Tiltak 10 – Samlokalisering). Det er spesielt viktig å kunne tilby nyetablerte et inspirerende miljø.

Prosjektet vil anbefale at samlokaliseringen gjøres på Odderøya. Senere bør det vurderes en samlokalisering med miljøet rundt det nye teater- og musikkhuset. Det bør være kommunens oppgave å legge til rette for at nødvendige lokaler stilles til disposisjon.

2.9.2. Filmstudio

Det anbefales ikke at en bygger/innreder et nytt filmstudio i Kristiansand. I første omgang vil det være nok å ha et tilgjengelig lokale som kan benyttes ved behov. Lokalet bør være minimum 300 kvm og ha en takhøyde på minimum 5 meter. Det må være godt isolert for støy utenfra. Det anbefales at et slikt studio/lokale også kan benyttes til andre aktiviteter.

Prosjektet vil anbefale at en ser på muligheten av å benytte idrettshallen på Odderøya til dette formålet. Det bør være kommunens oppgave å sørge for at de rette lokaler stilles til disposisjon.

2.9.3. Utstyr

Det sier seg selv at det vil være behov for utstyr til film- og tv-produksjon. Det anbefales ikke å støtte innkjøp av dette, men i stedet støtte prosjekter som kan gjøre det attraktivt å etablere firmaer for utstyrsutleie i Kristiansand.

Det samme gjelder etterarbeid på film- og tv-produksjon, her vil det være positivt for næringen at det etableres virksomhet som kan levere tjenester på redigering og lyd.

2.10. Anbefaling om filmutdanning i Kristiansand

2.10.1. Anbefalt tilpasninger av eksisterende utdanningstilbud i byen

Høyskolen i Agder skal sette i gang Årsstudium i litteratur, film og drama fra høsten 2005. Det hadde vært en fordel for filmbransjen i Kristiansand og nasjonalt om dette studiet la vekt på å tilby kompetanse innen arbeid med manus for film og tv. I utvikling av historier for de visuelle mediene er man avhengig av gode manusforfattere selvfølgelig, men også gode konsulenter og dramaturger. En god manusforfatter jobber alltid i dialog med andre, for å sjekke "publikumsreaksjonen" underveis, og så tidlig som mulig. Jo mer kompetente disse tidlige innspillerne er, jo større sjanse har et manus for å oppnå suksess.

Det finnes flere kortere manusutviklingskurs i inn- og utland. Det som arrangeres i Norge er gjerne i regi av Norsk Filmutvikling, eller de regionale filmsentrene. I utlandet er det flere fra Norge som har deltatt på diverse kurs og workshops, som for eksempel produsentkurset EAVE, eller på manusuviklingskurset North by Northwest. De nasjonale tilbudene skjer sporadisk. De internasjonale tilbudene er vanskelig å komme inn på, og dyre.

Med etterspørsel nasjonalt etter kompetanse innen det å skrive drama, og det å vurdere manus, samt med tanke på utvikling av filmideer i Kristiansand, bør det nye årsstudiet ha som mål å utdanne manusforfattere, dramaturger, og "script editors", eller manuskonsulenter. Denne kompetansen er også veldig attraktiv for lærere, som ønsker å lære flere tilnærmingsmåter i analyse av litteratur, film og drama.

2.10.2. Anbefalt utbygging av nye tilbud

Utdanning av linjeprodusenter

For beskrivelse av denne funksjonen, se kapittel 3.

Det utdannes flere produsenter i Norge, takket være Den norske filmskolen, men der blir det naturlig nok lagt vekt på å utdanne kreative produsenter. De siste årene spesielt har det vist seg at det er stor mangel på dyktige linjeprodusenter.

De fleste norske spillefilmproduksjonene har behov for denne funksjonen, og spesielt i samarbeid med internasjonale produsenter er det viktig å kunne tilby denne tjenesten.

På sikt vil nok mange som er utdannet på Lillehammer livnære seg som linjeprodusenter, og fylle det hullet som finnes i dag. På den annen side er det nå mer fart i filmkommisjonsvirksomheten nasjonalt, noe som forhåpentligvis vil skape større behov enn det allerede er for akkurat denne kompetansen. Dette er en veldig allmennyttig kompetanse å ha i både filmproduksjon og tv-sammenheng, for ikke å snakke om utøvende kunst generelt. Denne kompetansen kan overføres til avvikling av festivaler, konserter, teateroppsetninger, events, konferanser, osv. Et eventuelt utdanningstilbud burde i det minste legges opp til dette.

Det er et behov for flere utdanningstilbud som gir administrativ og organisatorisk ekspertise på planlegging og avvikling, med hovedvekt på filmproduksjon.

Finansiering og markedsføring

Tilknyttet eller som del av denne utdanning burde man vurdere å ta med finansiering og markedsføring. Dette gir linjeprodusentene som utdanner seg hovedsaklig med tanke på filmproduksjon, anledning til å tilegne seg tilleggskompetanse som kan hjelpe dem til å utvikle seg til kreative produsenter. De som tar denne utdanningen med tanke på en lederrolle innen andre utøvende uttrykk (dans, teater, musikk, festivaler) vil uten tvil ha stort behov for kompetanse innen finansiering og markedsføring i tillegg.

Utdanning av fagassistenter

Det anbefales utbygging av kurs for assistentfunksjoner ved innspilling, sånn som grip, lys assistent, lyd assistent, location manager, kostyme og sminke assistenter, b-foto, rekvisitør- og scenografi assistenter, osv. Det mest kostnadseffektive og praktiske er om disse funksjonene er tiltenkt å kunne gå inn i tilsvarende jobber i andre kulturfelt i byen. Det er viktig å samkjøre denne form for kurs med behov ved Agder Teater, f.eks.

En del av satsingen i referansebyen Rotterdam har vært på utdanningsnivå, hvor fire eksisterende utdanningsinstitusjoner har vært med på å danne kursmoduler rettet mot filmindustrien lokalt. De fire som har deltatt i denne satsingen har mottatt statlig støtte for de første to årene, med avtale om at de så inkorporerer dette tilbudet i deres vanlige utdanningstilbud, uten ekstra støtte fra staten.

Som i Rotterdam, er det en fordel om utdanningsinstitusjonene arbeider aktivt for å plassere sine uteksaminerte i arbeid.

2.10.3. Identifisering av personer som kan drive utviklingen

Utviklingen av nye tilbud, eller tilpasning av eksisterende tilbud, bør skje som initiativ fra de eksisterende institusjonene i Kristiansand. Utvikling av nye tilbud bør også skje i dialog med et filmfond i Kristiansand og senere med ledere av et filmsenteret på Sørlandet. Umiddelbart bør det opprettes kontakt med Den norske filmskolen, NISS, og Norsk Filmutvikling, i det minste, for etablering av potensielle samarbeidspartnere og nyansering av nasjonale behov.

Utbygging av nye utdanningstilbud i Kristiansand bør sees som en mulighet for å rekruttere flere nordiske talenter – både blant lærerne og studentene – til Kristiansand.

2.10.4. Er det markerte hull nasjonalt?

I tillegg til de som skaffer seg film- og mediautdanning i Norge, er det ca. ett tusen mennesker i året som kommer tilbake fra utlandet med lignende utdanning. Dette sier mye om hvor ekstremt populært faget er, hvor stor konkurranse det er for å komme inn på de linjene eller skolene som er høyt ansett her i landet, og muligens er det et signal om at det er for få tilbud nasjonalt. Det sier også noe om at tilbudene utenom Den norske filmskolen kanskje ikke er konkurransedyktige – siden ambisiøse studenter heller drar til England, Polen, USA, Australia, Frankrike, osv. enn å finne alternativer nasjonalt.

Innen utdanning finnes det ingen markerte hull nasjonalt, spesielt ikke nå som Den norske filmskolen er i etableringsfasen av en scenografilinje, men ting kan tyde på at det ikke finnes nok studietilbud som tilbyr spisskompetanse innen noen fagfunksjoner og tilstøtende fagområder.

2.10.5. ”Hull” med tanke på spesifikke fagfunksjoner

Håndverkere

Det er generelt veldig mange som utdanner seg innen de ”kreative” funksjonene – som regissør, manusforfatter, klipper, fotograf, lyddesigner, og produsent – men svært få som utdanner seg til å bli snekkere, elektrikere, sveisere, håndverkere innen scenografi og dekor, osv. I perioder hvor de fleste filmer ”på location” er det færre jobber å tilby disse fagfunksjonene, håndverkerne, men denne typen arbeid er anvendelig i andre arenaer (scenekunst, events, konserter, opera) og vil alltid være en nødvendighet for filmproduksjoner som gjennomføres i studio.

Linjeprodusenter – se over

Dokumentarfilmen 7. himmel under regi av Steffan Strandberg malte Sørlandets fargeklatt - Lars Kristian Gulbrandsen - på det nasjonale lerretet.

3. Verdikjede filmproduksjon

I dette kapittelet beskrives oppbygging av verdikjeden for filmproduksjon samt relevante fagfunksjoner. Beskrivelsen fokuserer i hovedsak på spillefilmproduksjon, men den omtale også fagfunksjoner som er spesifikke for animasjon, fjernsynsserier.

3.1. Oversikt fagfunksjoner 33

3.2. Detaljering av fagfunksjoner 34
- 3.2.1. Idéutvikling 34
- 3.2.2. Manuskriptutvikling 34
- 3.2.3. Prosjektutvikling 35
- 3.2.4. Produksjonsbeslutning / Forarbeid 36
- 3.2.5. Innspilling/opptak 39
- 3.2.6. Klipping 40
- 3.2.7. Etterarbeid / Lyd 40
- 3.2.8. Laboratorium 41
- 3.2.9. Distribusjon 41
- 3.2.10. Kino 41
- 3.2.11. DVD/Video 41
- 3.2.12. Fjernsyn 42
- 3.2.13. Internet 42
- 3.2.14. Eksport 42
- 3.2.15. Inntektsfordeling 42

3.3. Genrespesifikke fag 42
- 3.3.1. Fjernsynsproduksjon 42
- 3.3.2. Animasjon 42

3.1. Oversikt fagfunksjoner

Selve verdikjeden i og fasene rundt en filmproduksjon for kino, kan punktvis beskrives slik:

Faser

- Ideutvikling
- Manuskriptutvikling
- Prosjektutvikling
- Produksjonsbeslutning/forarbeid
- Innspilling/opptak
- Klipping
- Etterarbeid, lyd
- Laboratorium
- Distribusjon
- Kino
- DVD/Video
- Fjernsyn
- Internet
- Eksport
- Inntektsfordeling

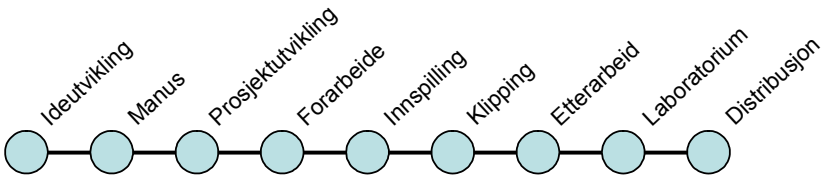

Figuren viser de viktigste fasene i utvikling av en spillefilm.

Verdikjede

- Offentlige tilskuddsgivere som Norsk filmfond, Nordisk Film & TV Fond, Eurimages, Media-programmet, Norsk filminstitutt, Norsk filmutvikling
- Private investors
- Produksjonsselskap
- Ulike underleverandører som stab, skuespillere, teknikk, studio, laboratorium, catering etc
- Distributør
- Kino
- DVD/Video
- Fjernsyn
- Internet
- Eksport
- Inntektsfordeling

3.2. Detaljering av fagfunksjoner

3.2.1. Idéutvikling

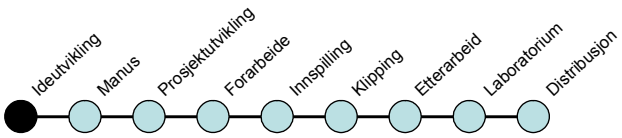

Det kan variere hvem som er ansvarlig for idéutviklingen på en spillefilmproduksjon. Det vanligste er at manusforfatteren selv hadde ideen til prosjektet, men det forekommer også at en produsent/et produksjonsselskap bestiller et manuskript hos en forfatter basert på en idé de selv har utviklet, eller fått kjennskap til via andre kilder.

Manuskripter kan også utvikles fra en eksisterende roman eller novelle, eller være basert på faktiske hendelser, mytologi, vandrehistorier og sagn.

Dersom man skal utvikle et manuskript basert på et eksisterende verk, må produsenten sikre seg opsjon fra originalforfatteren. Produsenten engasjerer da en forfatter til å skrive et filmanuskript ut fra dette litterære forelegget.

3.2.2. Manuskriptutvikling

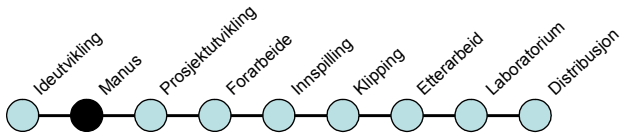

Det er vanlig at filmmanuskripter utvikles i et nært samarbeid mellom forfatter, produsent og regissør. Denne måten å arbeide på er også et helt vesentlig element i undervisningen på Den norske filmskolen på Lillehammer.

Tiden da et fullt ferdig, produksjonsklart filmmanuskript havner på produsentens skrivebord direkte fra forfatteren, er altså langt på vei forbi.

Man kan dele manuskriptprosessen i tre faser;

1. utvikling av synopsis
2. filmfortelling
3. ferdig filmanuskript

Produsenten følger disse fasene grundig, og hvert nivå er avhengig av produsentens godkjennelse før man går videre til neste ledd i utviklingen.

I denne utviklingsfasen kan produsenten søke manuskriptutviklingsstøtte hos Norsk filmfond og Norsk filmutvikling, eller produsenten kan bekoste den selv. Filmdistributørene bidrar nå mer og mer med investeringer i nye filmmanuskripter, og sikrer seg dermed opsjon på distribusjon av den ferdige filmen.

Det foreligger en rammeavtale mellom Norske film- og tv-produsenters forening og Norske Dramatikeres forbund om avtale mellom produsent og forfatter om utvikling av

filmmanuskript, med avtalte minimumssatser for hvert ledd i utviklingsfasen (se ovenfor), opsjon og filmrett.

3.2.3. Prosjektutvikling

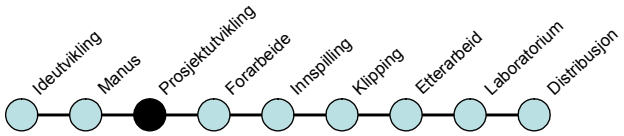

Dersom regissøren ikke har vært med på prosjektet fra begynnelsen, blir han/hun kontaktet og engasjert når produsenten har et manuskript han vil gå videre med.

Før produsenten tar endelig produksjonsbeslutning ønsker man ofte å prøve ut ulike scener i manuskriptet, finne rett location, prøve ut skuespillere m.m. Denne fasen kalles prosjektutvikling. I praksis vil det ofte være vanskelig å kunne sette klare grenser mellom manuskriptutvikling og prosjektutvikling.

Produsenten kan søke støtte til prosjektutvikling i Norsk filmfond, Media-programmet eller bekoste det selv med private midler.

Parallelt med prosjektutviklingen arbeider produsenten med å finansiere prosjektet. Man er i dialog med Norsk filmfond (spillefilmkonsulenten), man kontakter andre offentlige finanisører i Norden og Europa, samt private investors.

3.2.4. Produksjonsbeslutning / Forarbeid

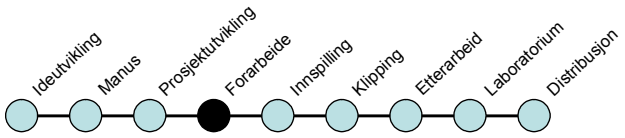

Når prosjektutviklingen er ferdig, er man i fasen før endelig produksjonsbeslutning på prosjektet tas.

Opsjon på filmrett er ervervet fra manuskriptforfatteren og eventuelt originalforfatter, endelig manuskript foreligger og forarbeid kan begynne. I praksis vil det også her være glidende overganger mellom konkret prosjektutvikling og forarbeidsfasen.

Ansvarsfordelingen i forarbeidsfasen kan beskrives slik:

- Produsent
- Erverving av rettigheter
- Preliminær kalkyle/kostnadsramme
- Finansieringsplan/finansiering
- Engasjement av nøkkelstab A

I forbindelse med finansieringsarbeidet må produsenten sende søknad og forhandle med offentlige tilskuddsgivere, co-produsenter og øvrige private investorer.

Selve søknadsprosessen til Norsk filmfond er meget omfattende og det er krav om dokumentasjon og legitimering av en rekke forhold før fondet vil realitetsbehandle søknaden og legge den frem for styret til eventuell godkjenning.

Produsenten aksepterer og signerer på et eget tildelingsbrev fra offentlig tilskuddsgiver, som Norsk filmfond. Kultur- og kirkedepartementet har fastsatt en egen forskrift om statlig støtte til norsk audiovisuell produksjon, med detaljerte regler om vilkår og betingelser for støtte, forutsetninger for utbetaling av rater m.m.

Co-produksjonsavtaler er omfattende og kompliserte dokumenter som bl.a. omhandler ansvarsforhold, eierskap, tidsplan for finansieringsinnskudd, cash-flow, fordeling av rettigheter og territorier, budsjettkontroll/ansvar, recoupment av investering, prioritet i forhold inntektsfordeling osv.

I avtaler med de private investorer settes opp hvilken prioritet investeringen har i forhold til filmens inntekter, samt eventuell fortjeneste på investeringen.

Det er krav om at det skal foreligge intensjonsavtale med kinodistributør når produsenten søker Norsk filmfond om produksjonsstøtte. Som tidligere nevnt blir det mer og mer vanlig at distributøren blir knyttet opp til et prosjekt tidlig i prosessen, ofte allerede på idé- og manusutviklingsstadiet.

Når det gjelder engasjement av regissør, forhandles en egen regikontrakt. Denne omhandler blant annet forhold som regissørens arbeide/oppgaver, honorar, royalty av eventuelt overskudd, ansvar, distribusjon og rettigheter.

For øvrig stab, samt skuespillere foreligger en tariffavtale mellom Norske film- og tv-produsenters forening og Norsk Filmforbund, henholdsvis Norsk Skuespillerforbund, om lønns- og arbeidsforhold ved medvirkning i norsk filmproduksjon.

Produsenten engasjerer nå stab.

Nøkkelstab A (2 - 4 måneders forarbeid)

Line-producer/produksjonsleder

Line-producer/produksjonsleder er sammen med regissør direkte underlagt produsent, og er leder for den samlede stab og etter fullmakt fra produsenten filmens utøvende administrative myndighet.

Line-producer/produksjonsleder skal forberede og gjennomføre produksjonen i tråd med godkjente planer og budsjett sammen med produsent og regissør.

Han/hun er også ansvarlig for kostnadskontroll og kostnads- og framdriftsrapportering, herunder kontrollere om kostnadene følger kalkyleforutsetningene og notere eventuelle avvik.

Videre skal denne funksjonen være ansvarlig for produksjons- og framdriftsplan, etter hvert i samarbeid med innspillingsleder.

Etter fullmakt fra produsent kan Line-producer/produksjonsleder forhandle avtaler med stab, skuespillere og andre underleverandører (studio, laboratorium, råfilmleverandør, teknikk, location, transport, forsikring).

Daglig skal kamera-, dags- og scriptrapporter gjennomgås og distribueres til rette instanser. Han/hun skal også tilrettelegge den enkelte opptaksdag og sørge for dagsplaner som sikrer gjennomføring i henhold til produksjonsplan.

Regissør

Regissøren har det overordnede kunstneriske ansvaret for filmen innenfor de fastsatte økonomiske og administrative rammene. Regissøren gjør konsepsjonsarbeide og prosjektutvikling, samt utarbeider dreiebok/storyboard sammen med fotograf. Han er i forarbeidet sentral i valg av opptakssted/location og sammensetning av teknisk team og skuespillere. Regissøren skal også samordne alle fagsjefers kunstneriske innsats. Regissøren er ansvarlig for at skuespillerne gjennomfører leseprøver og eventuelt prøvefilming av enkeltscener. I opptaksfasen er regissøren filmsettets leder, og er ansvarlig for at alle de medvirkendes kunstneriske potensial blir utnyttet maksimalt. Han/hun har regi, altså innstudering og instruksjon av skuespillere og godkjenner kameravinkler m.m. Regissøren leder/deltar i klippingen og etterarbeidet på filmen.

Fotograf

Har foto på filmen og er kameraoperatør.

<u>Aktivitetsfordeling:</u>

Regi/foto	Utarbeider dreiebok (kamerainnstillinger)
Prod.	Utarbeider break-down, preliminær produksjonsplan
Regi/prod.	Foretar casting/rollebesetning (samarbeid med Casting-byrå)
Prod.	Foretar location-research, engasjement av skuespillere, engasjement av øvrig stab, bestiller/gjør prisavtaler vedr: råfilm, laboratorium, studio, teknisk utstyr,

	(kamera, lyd, lys), transport, hotell, catering, politiassistanse, skilting, vakthold etc.
Regi/prod.	Gjør prøvefilming
Regi	Gjør leseprøver med skuespillere
Prod.	Utarbeider endelig produksjonsplan og kalkyle

Nøkkelstab B (1 - 3 måneders forarbeid)

Scenograf
Kostymesjef

Aktiviteter:

Scenograf	Production design Deltagelse i loctation valg Dekoratsjonstegninger studio/evt. tilpasning location Arbeidstegninger til byggeleder/snekkere Arbeidsledelse bygging
Kostymesjef	Kostymedesign Research kjøp/leie Produksjon kostymer Arbeidsledelse syersker

Nøkkelstab C (forarbeidstid 6 – 1 uke)

Rekvisitør
Lydsjef
Sminke/Maskør
Innspillingsleder
Lysmester

Aktiviteter:

Rekvisitør	Research, leie, kjøp, lån, lagring, rekvisitter
Innsp.leder	Befaringer locations, forberedelse, tillatelser praktisk arrangement
Lysmester	Uttak lysutstyr, befaringer locations, el-uttak etc
Lydsjef	Uttak lydutstyr, befaringer locations vedr. lydforhold (100% el. ledelyd)
Sminke	Forberede masker, parykker etc
Assistenter	Assistentene er direkte underlagt den enkelte fagsjef. Mest kjent er nok produksjonsassistenten som er direkte underlagt produksjonskontoret. Oppgavene består av å yte generell assistanse og være tilgjengelig for produksjonskontoret. Ellers inngår kopiering av manusversjoner, dreiebok, dagsplaner mm, innkjøp av rekvisita og catering, distribusjon av produksjonskontorets informasjon til stab og skuespillere, transport/kjøring og annet forefallende arbeid.

Forsikring

Ved prosjektets oppstart må produsenten ha inngått en rekke forsikringsavtaler før Norsk filmfond utbetaler første rate av produksjonstilskuddet. Det dreier seg om følgende forsikringer:

- ”all risk” negativforsikring
- avbruddsforsikring (”indemnity”) for regissør og nøkkelskuespillere
- ulykkesforsikring for stab og skuespillere
- forsikring av teknisk utstyr og eventuelt dokumentasjon på at utleier er forsikret
- ansvarsforsikring

Det kan i tillegg være aktuelt og relevant for produsenten å tegne en såkalt ferdiggjøringsgaranti, også kalt completion bond. Denne forsikringen tegnes på de store, kostbare produksjonene med mye privat kapital, og på filmer med høy risiko. Investorer kan sette krav om at ferdiggjøringsgaranti skal tegnes. Denne sikrer at filmen blir ferdigstilt uansett ved eventuell bortfall av vesentlige produksjonsforutsetninger o.a.

3.2.5. Innspilling/opptak

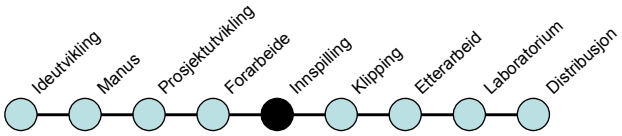

Oversikt over opptaksstab

Produksjonsselskap/produsent	Forutsetninger/rammer/finansiell økonomisk, praktisk, kunstnerisk ansvarlig, oppfølging og kontroll
Line-producer	Planlegging og totalgjennomføring på vegne av produsent
Produksjonsleder	Produksjonsplan, ukeplaner, dagsplaner, gjennomføring innspilling
Innspillingsleder	Daglig praktisk ledelse av innspilling på settet
Produksjonssekretær	Lønninger, produksjonskasser, brev
Produksjonsassistent	Etter definerte praktiske behov, bud, transport etc,
Regissør	Skuespillerinstruksjon, kunstnerisk ledelse av opptak
Regisassistent	Arrangement, instruksjon statister etc
Script	Kontinuitet, rapportføring
Fotograf	Lyssetting, kameraoperatør
B-Fotograf	Fokuskontroll, kassettlading, kamerarapport etc
Kameraassistent	Etter behov
Stills-Fotograf	
Grip	Ansvarlig for kameravogn, kjøremaskiner, kamerakran etc
Lysmester	Ansvarlig lamper, el-uttak, generator etc,, arbeidsleder for evt. elektrikere

Lydsjef	Ansvarlig opptakslyd, bomoperatør eller tape-ecorder operatør etter eget valg og arbeidsform
Lydassistent	Bom eller tape-recorder
Sminkør/Maskør	Sminke. masker, hår, parykker etc
Kostymesjef	Kostymedesign, innkjøp, leie, arbeidsledelse
Påkleder	Etter behov
Syersker	Etter behov
Rekvisitør	Innkjøp, leie, lagring, utlevering rekvisitter
Set Rekvisitør	Ansvarlig rekvisitter på settet
Scenograf	Dekorasjonsdesign, modeller, arbeidstegninger for snekkere og dekoratører. Arbeidsleder for dekorasjonsbygging

Snekkere, malere, dekoratører, FX-mannskap (spesial effects), m.m. etter behov på det enkelte prosjekt-

Komponist	Komponist engasjeres til å komponere originalmusikk til filmen, arrangerer, tilrettelegger, spiller inn og produserer i musikkstudio, hyrer som regel selv musikere. Medvirker sammen med regissør og produsent ved endelig valg av musikk til filmen. Det foreligger avtale mellom Norske film- og tv-produsenters forening og Norsk Komponistforening om honorar for bestilling av originalkomponert musikk.

3.2.6. Klipping

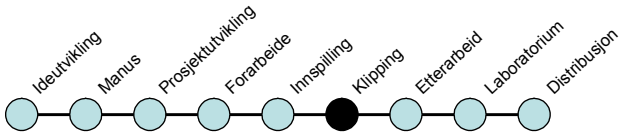

Klipper	Vanlig at klipper engasjeres og starter klipping av filmen parallelt med opptakene. Dette for å spare inn tid i produksjonsprosessen. Klipping gir ferdig arbeidskopi
Klippeassistent	Ved behov

3.2.7. Etterarbeid / Lyd

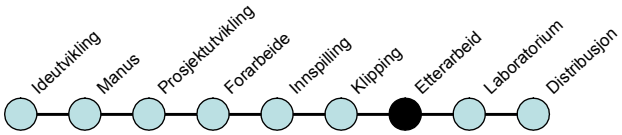

Lydsjef etterarbeid	Ettersynkronisering av dialog (delvis)
Lydlegger(e), mixer etc	Legging av dialog. Produksjon, valg og legging av effekter.

Legging av musikk

Det samlede materiale mikses sammen på 35mm perfotape, tilsvarende og synkron med den ferdige arbeidskopi

3.2.8. Laboratorium

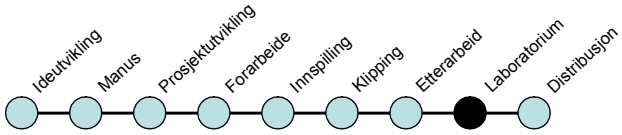

Personale laboratorium, negativklipper, optisk benk operatør, lyssetter etc utfører følgende:

- Sluttmiksen går til laboratorium for overspilling til lydnegativ
- Arbeidskopi går til laboratorium og negativ klippes
- Eventuelt optisk arbeid, toninger, tekster gjøres
- Fotograf filtersetter/korrigerer negative
- A-kopi fremstilles med lydspo
- Fotografen korrigerer
- Distribusjonskopier fremstilles

3.2.9. Distribusjon

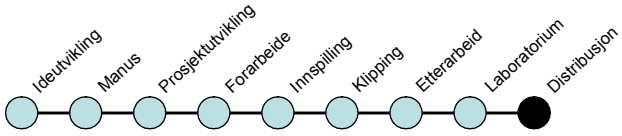

Produsenten og distributøren v/ markedsavdelingen har arbeidet parallelt med produksjonsprosessen for å planlegge filmens lansering, markedsføring og distribusjon. Herunder hvilket pr-materiale som skal fremstilles; teaser, trailer, flyer, brosjyre, plakat, digitalt pressemateriale med fotos (EPK) etc. Distribusjon av filmkopier til kinoer i Norge.

3.2.10. Kino

Publikum strømmer forhåpentligvis til kinoene for å se filmen. Avtale mellom kino, distributør og produsent om fordeling av inntekter.

3.2.11. DVD/Video

Vanlig med et ”vindu” på 6 måneder fra filmens kinopremiere til den slippes på video/DVD-markedet. Avtale mellom produsent, distributør og forhandler om fordeling av inntekter.

3.2.12. Fjernsyn

Man opererer med et vindu på inimum 6 måneder etter at filmen er sluppet på video/DVD-markedet. 12 måneder etter kinopremierer kan filmen vises på Pay-TV, og etter 18 til 24 måneder kan free-TV (allmennfjernsyn) vise den.

3.2.13. Internet

Digitalisering av film har gjort at man har fått en rekke nye måter å distribuere film på, herunder Video on Demand, streaming til PC, d-kino, e-kino

3.2.14. Eksport

Filmen selges til utlandet. Dette skjer parallelt med distribusjon i Norge.

3.2.15. Inntektsfordeling

Filmens nettoinntekter fordeles etter de avtaler som er inngått, men først etter at produksjonskostnadene er inndekket (produsentens risikokapital).

3.3. Genrespesifikke fag

3.3.1. Fjernsynsproduksjon

Det er stort sett sammenfallende fagfunksjoner mellom filmproduksjon og produksjon av dramaserier for tv. Titlene kan variere noe, man bruker eksempelvis ofte tittelen prosjektleder i stedet for produsent, men innholdet i funksjonene er tilnærmet sammenfallende. Men typisk for fjernsyn er bruk av flerkamera ved studioproduksjon. Billedprodusenten styrer da hva som skal sendes, og har da en regioppgave.

3.3.2. Animasjon

Innenfor animasjon, eller den klassiske tegnefilmen opererer man med følgende typiske fagfunksjoner, titlene gir selv en indikasjon på hva det faktiske innholdet i fagfunksjonene er:

Regi/Hovedanimatør/Lead animator

Karakterdesigner	Lager de forskjellige figurene
Bakgrunnsdesigner	Lager bakgrunn
Set-bygger	Bygger set for dukkefilm
Animasjonsfotograf (lys)	Fotograf og lysansvarlig
Dataanimatør 2D	Animatør på data
Storyboardtegner	Lager historien, planlegger/forbereder scenene

Fargedesigner	Ansvarlig for farger
Fargelegger	Legger farger
Mellomtegner	Brukes på store prosjekt, grovtegner
Trace/clean-up	Assistentjobb, legger over og renser animasjonen
Animasjonsassistent	Er assistent for alle ovennevnte funksjoner

3D animasjon (tredimensjonal animasjon) ligger i skjæringspunktet mellom IT kompetanse og grafisk kompetanse. Følgende fagfunksjoner er vanlige, også her taler titlene langt på vei for seg selv:

Designer	Har/gjør design
Modellør	Gjør modellene
Blendshapes	Brukes på figurer, hvordan få ulike ansiktsvarianter til å fungere sammen og etter hverandre
Teksturerer	Lager teksturene
Digital skjelettbygger	Lager skjelett digitalt
Skinner	”Maler” modeller, f.eks. mønster, hår, rynker
Set bygger	Bygger set for 3 D animasjon
Layout	Gjør layout
Software-utvikler	Utvikler software-programmet for filmen i maskinen
Programmerer	Programmerer animasjonen i maskinen
Technical director	Teknisk ansvarlig
Digital lyssetter	Lyssetter filmen digitalt
Renderwrangler	Etter at man har programmert maskinen, trenger den tid til å lage om all informasjon til filmfil. Dette kalles å rendre
Renderskjekker	En som sjekker at rendringen ble vellykket
Comper	Setter sammen flere filmer, f.eks. bakgrunn skutt på film, data-dinosaurus skal plasseres i denne bakgrunnen og til slutt skal det legges på røyk
Special effects	Lager de spesielle effektene
Pipeline eksperter	Planlegger produksjonsrekkefølge for hele filmen og/eller enkeltopptak

Alt om min far er en sørlandsk familie-historie. Hovedperson, regissør og fotograf kom fra sammen familie. Et ekte Sørlandsprodukt.

4. Filmindustrien

I dette kapittelet beskrives filmindustrien i Norge. Det gjøres også oppsummeringer om bransjen Norden og Europa. Film- og tv-miljøet i Kristiansand oppsummeres med bakgrunn i en overordnet kartlegging som prosjektet gjennomførte. Det gis også en oppsummering av relevant eksisterende infrastrukturtilbud for filmindustrien.

I kapittelet gjøres det også en drøfting av konkurransesituasjonen innenfor film for Kristiansand.

4.1. Norsk filmbransje 46
4.1.1. Strukturen i norsk filmbransje 46
4.1.2. Relevante institusjoner og aktører i norsk filmbransje 46
4.1.3. Vestlandet – et eksempelt på en voksende filmregion 49
4.2. Nordisk og Europeisk filmbransje 51
4.3. Eksisterende industri i Kristiansand 52
4.3.1. Hva en kartlegging viser 52
4.3.2. Oppstilling av selskap 53
4.4. Eksisterende infrastruktur i Kristiansand 55
4.5. Konkurransesituasjonen for Kristiansand 57
4.5.1. Hvordan påvirkes omdømmet til Kristiansand 57
4.5.2. Kvalitetssikring i tillegg til investering 57
4.5.3. Hvilken konkurranse kan Kristiansand vinne? Hvilken vil byen tape? 57
4.5.4. Samspill mellom kilder, hvordan utnytte Cultiva sammen med annen finansiering 58

4.1. Norsk filmbransje

4.1.1. Strukturen i norsk filmbransje

Strukturen i norsk filmbransje har i de siste fem årene gjennomgått en ikke overveldende, men allikevel meget betydningsfull omorganisering, med det mål og resultat at de uavhengige produksjonselskapene/uavhengige produsentene har fått mer makt, innflytelse og ansvar enn de hadde før.

Statlig tilskudd går nå til produsenten, ikke til regissøren, som det gjorde så sent som på syttitallet, dermed har produsenten også mer kunstnerisk makt i forhold til prosjekter og stab enn tidligere.

Staten har lagt ned eget produksjonsselskap (Norsk Film AS), dermed er det nå utelukkende privateide produksjonsselskap som har muligheten for å produsere film. Dette preger til en viss grad hvilke typer prosjekter som blir utviklet og produsert, i og med at risikoen for et enkelt selskap alltid vil være større uten "staten" i ryggen, og dermed blir kommersielle hensyn sterkere vektlagt. Dette gir produsentene mer innflytelse enn de hadde før med tanke på nasjonalt repertoar.

Som del av omstruktureringen, ble tre finansieringskilder – Norsk Film AS, Norsk Filminstitutt, og AV-fondet, slått sammen til det som i dag er Norsk Filmfond. Det at det finnes kun ett "statlig" organ med ansvar for tildelinger til spillefilmprosjekter kan gi inntrykk av at byråkratiet er blitt mindre, og dermed private aktører sterkere. Produsenter har i hvert fall blitt mye mer synlige.

Norge har en filmindustri som i økende grad er produsentdrevet, ikke regissør-drevet, som det har hatt tradisjon for å være på lik linje med andre europeiske land. I de senere år går vi mer i retning av en amerikansk struktur, med sterke produsenter og økende krav til privat kapital.

4.1.2. Relevante institusjoner og aktører i norsk filmbransje

Filmindustrien består av noen få offentlige, og ellers utelukkende private aktører.

Offentlig:
Norsk Filmutvikling
Norsk Filmfond
Norsk Filminstitutt
Statens Filmtilsyn
Fond for lyd og bilde

Disse fem institusjonene har ansvaret for tildeling av offentlig midler til utvikling, produksjon, bevaring, formidling, og lansering, samt sensur av all uavhengig filmproduksjon i Norge. De regionale støttespillere, som gjerne dekker alle disse ansvarsområdene (med unntak av sensur), finnes det foreløpig tre av:

Vestnorsk Filmsenter
Nordnorsk Filmsenter
Film 3

Kringkasterne er selvsagt også store innen både produksjon og distribusjon av norsk-produsert "levende bilder" – de er små aktører innen produksjon av langfilm – og disse "to"

bransjene (tv / film) har vokst sammen betydelig mer de siste fem årene. Dette skyldes flere faktorer: 1) ESA-EU reglement som tvinger kringkasterne til å forholde seg til markedet på en annen måte, og dermed legge ut mye mer av deres egen produksjon til den private sektoren. 2) En sentral policy-organ (Norsk Filmfond) som har en mye tydeligere funksjon nasjonalt enn de tre tidligere institusjonene hadde, nemlig å være det ene leddet mellom produksjonsmiljøet og Kultur- og kirkedepartementet, og å fungere som fellesinstitusjon for både "fri kunstnerisk" og "for tv" produsentene.

Produsenten /produksjonsselskapet er neste ledd "nedover" i pyramiden. Med andre ord så er det umulig å få støtte til produksjon av film gjennom de offentlige institusjonene med mindre prosjektene er drevet av- og søknadene kommer fra et produksjonsselskap. Manusforfattere og skrivende regissører kan få midler til utvikling av manus gjennom Norsk Filmutvikling og Fond for lyd og bilde. Norsk Filmutvikling og de regionale sentrene tilbyr kurs og workshops rettet mot disse kreative funksjonene samt mange andre ledd innen filmindustrien. Ellers er mer eller mindre alt annet av offentlig støtte kanalisert gjennom produsentleddet.

Filmparken / Norsk Filmstudio AS på Jar utenfor Oslo

Filmparken eies og forvaltes av Norsk filmstudio AS som driver utleie av fagkompetanse og utstyr innen lyd, lys, grip, kamera, dekor og kostyme. Selskapet leier ut studioer for film- og Tv-produksjoner samt dertil hørende hjelperom som garderober, systuer, produksjonskontorer, patineringsverksted, snekkerverksted med mer. Her finnes også kontorlokaler for kort- og langtidsleie, med ferdige løsninger for bredbånd, telefon og post. Filmparken er en videreutvikling av det området som Norsk Film AS i sin tid opparbeidet. Stedet skal søke å være et grunnlag for nyetableringer i bransjen og bidra til opprettholdelse og utvikling av det aktive produsentmiljøet.
I dag finnes det over 20 selskaper som leietakere. Disse omfatter fagområder som spenner fra filmarbeidere til produsenter innen kinofilm, reklamefilm, dokumentarer og TV-produksjoner. Foruten flere produksjonsselskaper finnes der også utstyrsleverandører, en kafé hvor ideer utveksles og bransjefolk møtes, et regnskapskontor for filmselskaper, filmregissørenes interesseorganisasjon, scenograf, kostymører, musikkskapere og special-effect makere.

Fagforeninger

Det finnes fagforeninger som jobber for ulike grener av bransjen, hvor særlig fem gjør seg gjeldende i det uavhengige produksjonsmiljøet. (NRK og TV2 har egne organisasjoner internt).

Norske film- og TV-produsenters forening (Produsentforeningen)
Norske Filmregissører (Regiforbundet)
Norske Dramatikeres Forbund (Dramatikerforbundet)
Norsk Filmforbund (NFF), som har avdeling i Oslo, Bergen, og har nylig etablert egen gruppe i Stavanger.
Norsk Skuespillerforbund

Det finnes også egne foreninger for fotografer og klippere.

De andre er selvforklarende, Norsk Filmforbund har medlemmer fra alle fagfunksjoner i bransjen – også regissører og produsenter.

Produksjonsselskapene

Det finnes selvsagt mange forskjellige typer produksjonsselskap i Norge, som dekker forskjellige segmenter av alt som kommer inn under "produksjon av levende bilder". Hovedgruppene kan defineres på følgende måte:

Reklamefilm
Oppdragsfilm
Dokumentar
Fiksjon/drama – kort- og langfilm hovedsaklig for kino
Underholdning –produksjon av game shows, reality tv, osv.
Spill
Animasjon

I Norge i dag er i overkant av 90 selskaper som er medlem av Produsentforeningen– hvorav ca. 75 % har sitt hovedvirke i Oslo og omegn. Deretter kommer Vestlandet (hovedsaklig Bergen), og så Nord-Norge som de tyngste regionale miljøene.

Freelancemiljøet består av alt fra regissører til produksjonsassistenter, fotografer, scenografer, osv. (ref. Kapittel 3, pkt. 3.2) Disse fagmenneskene jobber på kryss og tvers av de ovennevnte hovedgruppene for levende bilder (fiksjon, reklame….), samt innenfor andre uttrykk i den grad det lar seg gjøre. Scenografer og kostymedesignere, for eksempel, jobber gjerne både innen reklame og fiksjonsfilm, samt med dans og teater.

Det er lagt stor vekt hittil på hvilket apparat som eksisterer rundt de norskproduserte filmene og tv-programmene. Det må også nevnes at noen produksjonselskap og freelancere jobber veldig mye med utenlandske produksjoner som filmer i Norge. Her er det hovedsaklig "location scout", "location manager", og "line producer" funksjonene som blir tatt i bruk av en utenlandsk produsent, samt det en linjeprodusent kan sette sammen av norsk stab. Det er skjeden de kreative fagfunksjonene – som fotograf, kostyme designer, klipper, osv. blir hyret lokalt, som regel blir disse tatt med fra produksjonens hjemland. Generelt er det assistentfunksjoner som blir hyret inn, om noen.

Filmkommisjonene

Filmkommisjonsarbeid er tilsynelatende nytt i Norge, i og med at vi først i 2003 fikk et nasjonalt organ – **The Norwegian Film Commission** (Norsk Filmkommisjon). Men det finnes noen miljøer som har jobbet lenge med dette. På Vestlandet har Bergen Media By vært pådriver av det som nå heter **Western Norway Film Commission**, som var Norges første filmkommisjon da den ble opprettet for 8 år siden. Denne organisasjonen har sørget for å få utenlandske oppdrag til Vestlandet. Parallelt har privateide produksjonsselskap på egen hånd sørget for å samarbeide med internasjonale prosjekter – både reklame- og spillefilm.

Nord-Norge har også hatt en filmkommisjon, som i skrivende stund er uten driftsstøtte, men ivaretatt av ildsjeler i Tromsø som fremdeles ser potensial i og viktigheten av denne typen virksomhet, og jobber for å få tilbake offentlig støtte til drift.

I Filmparken på Jar, finner man **Oslo Filmkommisjon**, som begynte sin virksomhet som en del av Norsk Film AS.

The Norwegian Film Commission ble som nevnt etablert i 2003, og har som ansvarsområde å sørge for profilering av Norge som opptaksland til utlandet, innhenting av internasjonale prosjekter til Norge, og skal fungere som policyorgan og lobbyister inn til politikere. De har siden oppstarten jobbet med endringer i Momsregelverket, i samarbeid med andre aktører i norsk filmbransje, for å gjøre det økonomisk mer hensiktsmessig å legge produksjoner til Norge. De jobber også med å få i gang andre insentiver, alle økonomiske, for at Norge kan konkurrere med andre land i Europa.

Norsk Filmkommisjon har uttalt at de på sikt kun vil forholde seg til regionale filmkommisjoner når det gjelder "delegering" av prosjekter. Dette fordi de som medlemmer av AFCI (Association of Film Commissioners International) er pålagt å jobbe utenfor den private sektoren. De kan ikke ta imot gebyr fra utenlandske aktører, eller forfordele til private aktører i Norge.

MEDIA Desk Norge
MEDIA Desker finnes i samtlige land som er tilknyttet MEDIA-programmet. I tillegg har store land som Tyskland, Storbritannia og Frankrike egne "distriktsfilialer", såkalte MEDIA Antenner. Deskenes oppgaver er å spre informasjon i sine hjemland om de mulighetene som MEDIA-programmet tilbyr, å sende ut retningslinjer og søknadsskjemaer, svare på spørsmål og veilede i selve søknadsarbeidet. MEDIA Desk Norge utgir et nyhetsbrev annen hver måned - MEDIA Nytt - som gir oppdatert informasjon. Nyhetsbrevet er gratis og kan abonneres på. MEDIA Desk Norge finansieres delvis av EU-kommisjonen og delvis av Kulturdepartementet, og har kontor og administrativ tilknytning til Norsk filmfond. Ettersom Deskene har en sentral posisjon i hjemlandets film- og fjernsynsbransje, kan og bør de også benyttes som kunnskapsbanker og kontaktformidlere. De europeiske Deskene har dessuten utviklet et godt fungerende samarbeid seg imellom, og særlig på det nordiske nivået.

Distribusjonselskapene

For tiden finnes det omtrent 15 filmdistribusjonsselskap i Norge, som sørger for distribusjon av langfilm for kino. Alle er privateide, mange er eid av større internasjonale selskap. Alle har sine kontorer i Oslo, bortsett fra ett som befinner seg Kristiansand.

Disse selskapene har distribusjon av norske filmer på kino, samt video og DVD, i Norge. Noen av disse selskapene har også distribusjon av norske filmer i andre skandinaviske land. I tilfeller hvor et distribusjonsselskap opererer utover norske landegrenser, lages det særskilte avtaler for dette. Noen få selskap distribuerer også kortfilm for kino, men her går de fleste gjennom en særskilt ordning som kinoene abonnerer på.

Produksjonsselskaper gjør avtaler med salgsagenter og andre distribusjonsselskap i utlandet når det gjelder både kinodistribusjon og salg av video/DVD internasjonalt.

Det er mer eller mindre umulig å få produksjonsmidler til spillefilm uten en distribusjonsavtale. De fleste produksjonsselskaper henvender seg til distribusjonsselskap med ett og ett prosjekt, hvor distributøren tar stilling til et prosjekt ut i fra ferdigutviklet manus, budsjett, og produksjonspakke. Når en distributør går inn i en film som er klar for å søke/motta produksjonsmidler, stiller de med et Minimums Garanti (MG) på alt fra NOK 500.000 til NOK 2 millioner. Disse beløpene inkluderer distribusjons- og lanseringskostnader, hvilket betyr at selve produksjonen mottar opptil NOK 500.000 i kapital, men sjelden mer.

Noen produksjonsselskap har særavtaler med en distributør. Disse innebærer at et distribusjonsselskap går inn i utviklingsavtaler med produksjonselskapet som varer over flere år. Distributøren fristiller midler til utvikling, mot at de får førsterett til distribusjon på kino og video/DVD i Norge. I Norge finnes det en håndfull produksjonsselskap og distribusjonsselskap som har denne typen avtale. I denne typen samarbeid er distributøren gjerne veldig involvert i utvikling av manus, casting, ansettelse av kreativ stab, osv.

4.1.3. Vestlandet – et eksempelt på en voksende filmregion

Filmmiljøet på Vestlandet består av to kjernemiljøer – Bergen og Stavanger – og tre utdanningstilbud som har vist seg å være av stor betydning for bransjen. I tillegg finnes det en-og-to-manns selskap spredt rundt omkring i de fire fylkene. Disse jobber hovedsaklig med reportasje for tv, enkelte dokumentarfilmer, og naturfilm, f.eks. Noen av dem har også hatt mye å gjøre for utenlandske produksjoner som filmer i Norge, hovedsaklig som location scouts eller linjeprodusenter.

Filmmiljøet i Stavanger kom i gang mye takket være oljeselskapene på 80-tallet. Med video som nytt og billig opptaks- og visningsformat, kunne private selskap dokumentere og promotere sin egen virksomhet ved bruk av levende bilder. Video er selvfølgelig også mye brukt i opplærings- og undervisningssammenheng, noe disse store internasjonale selskapene har hatt mye nytte av. Så produksjonsapparatet, i hvert fall for video, har vært på plass i mange år i Stavanger.

Høyskolen i Stavanger er beskrevet i Kapittel 6.

Høyskolen har generert flere nasjonalt anerkjente filmtalenter mye takket være noen enkeltpersoner som har fungert som mentorer for den yngre generasjonen. Miljøet har også dratt stor nytte av at det finnes et godt teatermiljø, og dermed gode skuespillere - både profesjonelle og frie – å samarbeide med. På nittitallet produserte denne byen plutselig mange gode fiksjonsfilmer – kortfilm – som fikk nasjonal og internasjonal oppmerksomhet. Kortfilm ble springbrett til langfilm, og etter suksess for både "Detektor" og "Mongoland" er to nye spillefilmer produsert i Stavanger klar for premiere i 2004.

Filmmiljøet i Stavanger er veldig personavhengig – det er lenge til man kan kalle fiksjonsmiljøet der en profesjonell industri. Men de mest aktive i bransjen har i 2003 samlet seg rundt ett selskap, med en hovedansvarlig produsent, noe som tyder på evne og vilje til en profesjonalisering og samling av bransjen, og som allerede har vist resultater i form av ferdige kortfilmer og mange flere søknader under behandling hos konsulentene.

Høgskulen i Volda er en av de viktigste utdanningsinstitusjonene for film og media i Norge, og har utdannet mange av de mest aktive i bransjen i dag. Innen filmproduksjon tilbyr HiV enormt populære og anerkjente linjer i både dokumentarfilm og animasjon. Med bakgrunn fra Volda er det også mange som har karrierer innen reklame-, tv- og spillefilmbransjen. Selv om Høgskulen i Volda er på Vestlandet, er det relativt lite interaksjon mellom skolen og de profesjonelle miljøene lenger sør. Geografisk avstand gjør det umulig for studentmiljøet i Volda å omgåes et profesjonelt miljø i det daglige. Det er heller ikke sterke nok produksjonsselskap på Vestlandet til at man kan vise til en aktiv rekruttering av avgangsstudenter, men mange med bakgrunn fra denne skolen jobber for tv eller i freelance-miljøene, også på Vestlandet.

I **Bergen** er det flere faktorer som gjør at det er Vestlandets mest sammensatte, største, og i stor grad mest profesjonelle filmmiljø. Størrelsen på byen, ikke minst, og mengden av studietilbud i tillegg til kulturtilbud har veldig mye å si for den kreative delen av film- og media bransjen.

Bergen har en relativt lang tradisjon når det gjelder filmproduksjon. Mange av de som er aktive i bransjen i dag har jobbet profesjonelt med film og tv siden 80-tallet. En av de eldste organisasjonene i byen er **Mediaverkstedet i Bergen** – MiB – som feiret 25-års jubileum i 2003. Dette er et veksthus drevet på idealistisk basis, med en sivilarbeider som fast medarbeider i tillegg til et arbeidende styre på ca. 10 medlemmer. MiBs medlemmer består hovedsaklig av studenter med enten hobbyinteresse eller reelle ambisjoner om et yrke innen film og fjernsyn. MiB mottar driftsmidler fra Bergen Kommune, gjennom Vestnorsk Filmsenter (til sammen kr. 150.000 i året), og mottar medlemskontigent på ca. kr. 500 pr. medlem pr. semester. Nesten alle aktive filmskapere i Bergen – og noen i Stavanger – har laget sine første filmer gjennom MiB, som tilbyr opptaks-, lyd- og redigeringsutstyr, kursing i bruk av utstyret samt mye mer, og ikke minst et aktivt og sjenerøst miljø. MiB har vært en viktig aktør i utviklingen av nye talenter i Bergen. MiBs største og tydelige svakhet er at de er ledet av en ny "ansatt" hvert år, og prisgitt hva enhver ny sivilarbeider har kapasitet og vilje til å utføre.

Universitetet i Bergen har flere utdanningstilbud innen media. Disse er beskrevet i Kapittel 6. Dette tilbudet i Bergen er av veldig stor betydning for den lokale profesjonelle industrien.

Bransjen tok fart på alvor tidlig på nittitallet. Med **NRK Hordaland** og ikke minst **TV2** på plass i 1992, skjedde det mye i bransjen både nasjonalt og i Bergen. TV2 førte til produksjon av reklamefilm som aldri før, og dermed var det mange flere talenter som fikk tilgang til både oppdrag og lønn som regissører, fotografer, produsenter, filmarbeidere generelt. Det ble også produsert dramaserie for TV lokalt, og selv om disse produksjonene hentet inn mye arbeidskraft fra Oslo, satte det spor i det lokale miljøet også.

Denne enormt voksende og sammensatte bransjen krevde en fellesorganisasjon som ivaretok bransjens interesser – og dermed ble **Bergen Media By** etablert. De mottar medlemskontingent, og driftsmidler fra næringseksjonen i både kommuner og fylker på Vestlandet. BMB står bak bl.a. Nordiske TV Dager, Den norske mediefestivalen, **West Norwegian Film Commission**, **Den Norske Filmkommisjonen**, og er nå en aktiv utvikler av toppfinansieringsfondet **FUZZ.**

Så i 1994/1995 etablerte miljøet i Bergen **Vestnorsk Filmsenter**. Senteret mottok i 1995 kr. 1.7 mill. fra Kulturdepartementet, og fikk driftsmidler fra kulturseksjonen i Bergen Kommune og Hordaland Fylkeskommune. Senteret har siden den tid blitt drevet av en kombinert administrativ og kunstnerisk leder, samt delt sekretær og kontorlokaler med Bergen Media By. VF og BMB samarbeider om organisering og avvikling av kurs og seminarer, og søknader om midler til disse. VF har et administrativt ansvar for MiB, og samarbeider også noe med veksthuset når det gjelder kurs, arrangement, og til dels produksjon.

Vestnorsk Filmsenter har vokst lite med tanke på administrasjon siden oppstarten for nesten ti år siden – sekretærstillingen har vokst fra å være en 30 % stilling til en 70 % stilling, som sammen med arbeidet for og lønn fra BMB utgjør 100 %. Men med tanke på omfang og økonomiske rammer må det sies å ha vokst enormt. Kulturdepartementet har økt tilskuddet litt for hvert år, og relativt mye et par ganger, sånn at senteret pr. dags dato mottar kr. 3.5 mill. i støtte til kort- og dokumentarfilm. I tillegg, siden 2001, mottar senteret midler til produksjon og bransjeutviklende tiltak fra Stavanger Kommune og Rogaland Fylkeskommune, som nå også har fast styreplass på deling.

Næringsavdelingen i Bergen Kommune bidrar med kr. 500.000 i året til utvikling av langfilmmanus (siden 2002), og Sparebanken Vest bidrar med kr. 1 mill (siden 2003), som skal gå hovedsaklig til utvikling av langfilm, men også til produksjon av kort- og dokumentar. Samlet har VF ca. kr. 5 mill. til utvikling og produksjon av prosjekter, og kr. 250.000 til andre bransjeutviklende tiltak- som kurs, seminarer, festivaldeltagelse, osv.

VF mottar ca. 100 søknader i året – og gir enten utviklings-, produksjons- eller toppfinansieringsmidler til ca. 35 filmer i året. Kunstnerisk leder har ansvar for all oppfølging av disse prosjektene – som kan strekke seg over flere år – og som inkluderer alt fra manusutvikling til godkjenning av siste klipp og revidert regnskap. VF, i kraft av lederstillingen, er også til tider involvert i lansering og distribusjon av filmer, det være seg som representant på festivaler, eller som konsulent for produsenten. Siden 1995 har VF bidratt til ferdigstilling av ca. 150 filmer, utenom det som har blitt produsert gjennom Mediaverkstedet i Bergen.

4.2. Nordisk og Europeisk filmbransje

De nordiske og europeiske landene er bygget opp på stort sett samme måte, med produsent/produksjonsselskap som økonomisk, og i voksende grad kreativt ansvarlige innen filmindustrien.

Gjennom hele Europa er man også i større eller mindre grad avhengig av offentlig støttemidler for å opprettholde både kvantitet og kvalitet innen bransjen. De Europeiske

landene er også bygget opp med lignende institusjoner som sørger for bevaring og formidling av nasjonal filmproduksjon.

Filminstituttene

De nordiske landene har hvert sitt Filminstitutt. De er strukturert på litt forskjellig måte i hvert land.

I Norge har Norsk Filminstitutt ansvar for bevaring og formidling av film. Det vil si at de har et filmarkiv, cinematek, og distribusjon av video/DVD. Som en del av denne virksomheten har de en utenlandsavdeling, som sørger for påmelding, distribusjon og lansering av norske kort-, dokumentar-, og langfilmer til internasjonale festivaler.

I Finland og Island, som i Norge, er filmfond og filmarkiv separert. I Finland er det Finnish Film Foundation som gir offentlige midler til produksjon av film. I Island heter fondet Icelandic Film Center, og arkivet Icelandic Film Archives.

I Sverige og Danmark (Svenska Filminstitut, Det Danske Filminstitut) inkluderer virksomheten både filmfond, arkiv, og video/DVD distribusjon.

I Sverige samarbeider Svenska Filminstut, som ligger i Stockholm, om finansiering av filmer både i hovedstaden, og i regionene. Sverige har 21 regionale sentra, som alle er organisert gjennom og delfinansiert av Svenska Filminstitut.

I Danmark er det for tidlig å snakke om regionalt samarbeid med Det Danske Filminsitut. Det er nylig etablert et senter på Fyn, og forholdet til Århus er for så vidt beskrevet i vedlegg om denne byen. Det Danske Filminstitut samarbeider også tett med kringkasterne, som går inn med en betydelig sum årlig for å sikre volum og kontinuitet i filmindustrien.

Utenlandske produsenter må gjennom en norsk coprodusent for å kunne søke offentlig støtte her i landet. Norske produsenter må gjennom coprodusenter i de respektive land for å kunne søke penger fra de andre nordiske instituttene/fonds. De nordiske landene krever ikke bare produsenter fra hvert deltagende land, men gjerne også en internasjonal sammensetning av stab og skuespillere for å kvalifisere som vaskeekte coproduksjon.

Noen regionale fonds stiller selv som coprodusent, som for eksempel Film i Väst. Dette gjør det lettere for dem å trekke til seg utenlandske produksjoner.

Nordisk Film og TV Fond

Dette Nordiske toppfinansieringsfondet nevnes her fordi de har base i Oslo, men er ellers grundigere beskrevet i Kapittel 5 (Finansiering og støtteordninger), under Kilder i Norden og Europa.

4.3. Eksisterende industri i Kristiansand

4.3.1. Hva en kartlegging viser

Filmindustrien i Kristiansand er forsøkt kartlagt av prosjektet. Ved utsendelse av eget skjema pr. E-post har vi mottatt til sammen 28 skjemaer tilbake. Ut fra forhåndskjennskap til byens miljø er nok dette et ganske rimelig uttrykk for hva Kristiansand har i dag av virksomheter innen Film/Tv-industrien.

En finner i Kristiansands-miljøet et ganske tydelig tyngdepunkt på oppdragsfilm og reportasje for TV, samt dokumentarfilm. Videre er det også et gjennomgående trekk at forholdsvis mange leverer komplette produksjoner. Det finnes for det meste

enkeltmannsforetak, med et par større unntak. Oversikten i neste avsnitt viser for det meste semi-profesjonell til profesjonell virksomhet, da det er flere mer eller mindre uetablerte som ikke har sendt inn skjema.

Et spillefilmbasert miljø finnes helt klart ikke, men det er en rimelig stor grad av kvalitet over enkelt tjenester som leveres. Det anes videre at det kun i mindre grad er et utstrakt samarbeid mellom enkelte aktører. Vi vet også at flere kristiansandere er under utdanning i Norge eller utlandet for tiden, og at flere, blant annet et selskap med solid erfaring fra dokumentarfilm er i ferd med å etablere seg i byen.

Kristiansand har allerede ledende kompetanse på distribusjon av film- og Tv-produksjon – både tradisjonell kinodistribusjon og digital bredbåndsdistribusjon. I tillegg har byen allerede en nasjonal møteplass for hele filmbransjen. Barnefilmfestivalen er blitt det nasjonale samlingspunkt hva barnefilm angår. Med visning av nye norske og internasjonale filmer, bransjeseminarer og samtidig også et treffsted for både idéutvikling, manusarbeider, "film på vei" og filmformidlere og verksteder hvor barn selv lager film. En kan videreutvikle samarbeidet mellom produksjonsmiljøet og festivalen. Distributørleddet er allerede i utstrakt grad en del av denne møteplassen for bransjen.

En slik kartlegging vi har gjennomført er kun en skisse av den eksisterende tilstanden. Vi vil anbefale utbygd en litt mer omfattende database over de ulike aktørene. Videre vil vi også her vise til den udiskutabelt tydelige effekten det ligger i samlokalisering og velfungerende nettverk som vever de enkelte selskaper/personer sammen. Prosjektet har også sett gjennom prosessen at aktørene selv har funnet fram til hverandre ut fra en forventning til en økt satsing på industrien som helhet.

4.3.2. Oppstilling av selskap

Tabelle under er en kortfattet oppstilling av kartleggingen. Mer detaljert informasjon finnes i originale svarskjema. Disse er overlevert Cultiva. Flere av innsenderne leverte også egne CV'er. Disse er også overlevert som eget vedlegg til Cultiva.

Det tas forbehold om at denne oppstillingen ikke gir et komplett bilde av de refererte selskapers aktiviteter.

Selskap	By[1]	Årsv[2]	Tjenester[3]	Sjanger[4]
SYNK	Krs	1	Foto, produsent, klipp	Kort og langfilm, dokumentar
Idéfilm	Krs	1	Foto, regi	Reportasje, dokumentar
Focus film	Krs	3	Komplett produksjon	TV/video
FortFilm	Krs	1,5	Produksjon, regi, klipp, etterarbeid	Langfilm, reportasje, dokumentar, oppdrag
Video & Regi	Krs	1	Produksjon, 3D animasjon	Oppdragsfilm
Forteller Bjørn Enes	Krs	1	Ideutvikling, manus, prosjektuvikling, produksjon, etterarbeid	Langfilm, dokumentar
Trekloss	Krs		Foto, regi	Kortfilm, dokumentar
Agder folkehøyskole	Krs		Elevproduksjoner video	Kortfilm, reportasje, dokumentar, oppdrag
Norsk Smalfilm	Krs	1,1	Komplett produksjon	Kortfilm
Video & Regi	Krs	1	Komplett produksjon	Video/multimedia, 3D animasjon
Lucid Film (/Animidas)	Krs	3	Komplett produksjon	Kortfilm, reportasje, dokumentar, animasjon, oppdrag
A-VIDEO	Krs	0,2	Komplett produksjon	Dokumentar
Terje Dragseth	Krs		Idé- og manus og prosjektutvikling, regi, etterarbeid	Langfilm, reportasje, dokumentar, oppdrag
Lynor as	Krs	7	Komplett produksjon	Reportasje, dokumentar, oppdrag
Trygve Allister Diesen	Oslo	1,5	Regi, manus, produksjon	Langfilm, oppdrag
Multimeter	Krs	1	Lyd	Kort og langfilm, dokumentar, oppdrag
JRJ Film & TV-produksjon	Lis	1	Regi, idéutvikling, manus, produksjon, prosjektutvikling, klipp	Kort og langfilm, dokumentar
Media Service AS	Arn	4,5	Komplett produsksjon, distribusjon	Kort og langfilm, reportasje, dokumentar, oppdrag
Noroff	Krs		Studentarbeider	Undervisning innen Film/Tv produksjon, 3D design, 3D Film, 3d Spilldesign, Lydproduksjon
Frode Vestad TV & Videoproduksjon	Krs	1	Fotografering, lys, klipp, produksjon	Reportasje, dokumentar, oppdrag
ØieN&BJORvatn filmproduksjon A/S	Krs	2	Komplett produksjon	Dokumentar
Trond Arntzen	Krs	1	Manusforfatter	Kort og langfilm
AS Fidalgo	Krs	2	Distribusjon	Langfilm, dokumentar
Ibsenfactor gruppen	Krs	2	Manusutvikling, dramaturgi, Cinemascope cinematography	Langfilm, dokumentar
Steffan Strandberg(/Leon)	Krs	1	Komplett produksjon	Langfilm, dokumentar
Barnefilmfestivalen	Krs		Komplett produksjon	Kortfilm, animasjonfilm
Norgesfilm AS	Krs	1	Digital distribusjon	Langfilm
Penelopefilm	Krs	1	Komplett produksjon	Kortfilm, langfilm

[1] *Adresse for selskapet : Krs – Kristiansand, Lis – Lillesand, Arn – Arendal*

[2] *Egenproduserte årsverk i selskapet.*

[3] *Tjenester som selskaper leverer tjenester i.*

[4] *Sjangere som selskapet leverer innen.*

I selve kartleggingen er også selskapenes innkjøpte av relevante tjenester inkludert, disse er ikke tatt med i denne oversikten.

4.4. Eksisterende infrastruktur i Kristiansand

Produksjonsmiljø

Generelt kan en si at en gjennom NRK Sørlandet, TV-Sør, Lynor og et par andre tv-produksjonsfirmaer har et forholdsvis aktivt miljø for tv-produksjon i Kristiansand.

Når det gjelder filmproduksjon har vi et svært lite og lite aktivt miljø. Siste spillefilm som ble produsert i Kristiansand var *Kamilla og tyven 2* i 1989. Det produseres noe dokumentarfilm for TV, noe kortfilm og animasjonsfilm.

Musikk

Det ligger godt til rette for å produsere musikk lokalt til film- og tv-produksjon.

Musikkmiljøet i Kristiansand er svært aktivt både innen klassisk og rytmisk musikk. Her kan nevnes:

- Kristiansand Symfoniorkester
- Musikk-konservatoriet på Hia
- Profesjonelle musikere
- Flere musikkstudioer

Teater

For filmproduksjonsmiljøet vil det være naturlig og riktig å samarbeide med byens teatermiljø og da primært Agder Teater. Det vil være riktig å se på muligheten for felles produksjonsmiljøer.

Agder Teater engasjerer i dag mellom 5 og 20 skuespillere gjennom hele året. Når nytt teaterhus stå ferdig vil etter all sannsynlighet antall skuespillere øke betydelig.

Agder Teater disponerer også snekkerverksteder, malingsverksteder og kostyme- og rekvisittverksteder, samt et eget kostymelager.

Kino

Kristiansand har et moderne og godt utrustet kinosenter med 7 saler og 1150 seter. Her vises alt fra de smaleste filmer til det mest kommersielle. Det er viktig for filmbyen å ha et aktivt kinotilbud.

Kristiansand Kino arrangerer to filmfestivaler årlig:

- *Barnefilmfestivalen* er med over 16.000 besøkende den største barnefilmfestivalen i Norge. Her vises ca. 90 barnefilmer fra hele verden. Festivalen er en møteplass for kinoer, filmdistributører, produsenter, regissører m.fl. som arbeider med film rettet mot barn.
- *FilmQuart* er en egen filmfestival i Quartfestivalen. Her presenteres nye nasjonale og internasjonale filmer.

Filmfestivaler er et viktig redskap i forhold til det å gi impulser til filmproduksjonsmiljøet.

Undervisningsmiljøer/høyskoler

Det er flere utdanningsinstitusjoner i Kristiansand som har eller kan få filmrelaterte fag. Sette i forhold til det å få en god infrastruktur når det gjelder filmarbeidere er det viktig å støtte opp om de tilbud som eksisterer i dag samt å utvikle nye tilbud.

Se for øvrig kapittel 6.

Juridiske miljøer

Det finnes flere juridiske miljøer som har kompetanse på rettigheter. Det vil være gunstig å utvikle disse miljøene videre.

Finansielle miljøer

På åttitallet hadde Kristiansand kompetanse på finansiering av film og en rekke norske filmer ble finansiert herfra. For tiden kjenner vi ikke til at noen arbeider på dette felt. Vi har imidlertid fått signaler om at noen av de som arbeidet med dette på åttitallet kan tenke seg å ta opp virksomheten igjen. Det vil være gunstig å ha slik kompetanse i byen.

Markedsføring

Det finnes en rekke miljøer for markedsføring av produkter og tjenester, men egentlig svært få som har spesialisert seg på markedsføring av kultur og film. Det vil være behov for å videreutvikle kompetanse på dette felt.

Distribusjon

Kristiansand er eneste byen i Norge utenom Oslo som har et filmdistribusjonsfirma for kinofilm. *Fidalgo AS* vil være en viktig bidragsyter i forhold til å utvikle filmmiljøet i byen.

Norgesfilm AS er et nyetablert selskap som skal distribuere film via bredbånd/fiber. Selskapet innehar sannsynligvis den beste kompetansen i landet på dette felt, og vil kunne være en viktig samarbeidspartner i forhold til distribusjon.

iVisjon distribuerer film via bredbånd til privatmarked. *TV-Sør* kan distribuere film via sine sendinger.

Location

Film kan spilles inn i studio eller på locations. Kristiansand har i dag ingen filmstudioer, men det finnes 2-3 TV-studio. Det finnes lokaler/haller som kan benyttes som studio, for eksempel idrettshallen på Odderøya. Det vil i første omgang ikke være behov for noe permanent filmstudio i Kristiansand, men en må ha lokaler som kan stilles til disposisjon ved behov. En bør her også tenke på sambruk for eksempel mellom film- og musikkmiljøet.

For øvrig har byen bl.a. miljøer i sentrum og skjærgården som kan være aktuelle som locations. *Fylkesmuseet* er også ypperlig til filmopptak.

For øvrig nevnes *Dyreparken, Kanonmuseet, Bredalsholmen Dokk* og *fartøyvernsenter*, *Arkivet*.

Det ligger godt til rette for at en kan skape produksjonsmiljøer i meget kort avstand fra byens sentrum. Det tenkes da på for eksempel Odderøya og Marvika.

Kommunikasjon

Kristiansand ligger sentralt til i Norden, med 3 daglige flyruter til København, 2 til Billund, 2 båtruter daglig til Hirtshals, 3 båtruter ukentlig til Gøteborg.

En har også daglige flyavganger til Amsterdam.

Likeledes er det 7 daglige flyruter til Oslo, 5 til Bergen og 5 til Stavanger.

Det er en fordel for Kristiansand at en har kort reisetid både til Oslo og København. Hyppigheten kan godt bli bedre.

4.5. Konkurransesituasjonen for Kristiansand

4.5.1. Hvordan påvirkes omdømmet til Kristiansand

Både det lokale og det nasjonale miljøet forventer noe sprekt av Kristiansand, nå som man har anledning til å begynne fra bunnen av, med tilsynelatende store pengebeløp å rutte med. I dette ligger det en tro om at Kristiansand har en gylden mulighet til å lære fra andres suksess, andres erfaringer, og andres tabber. Det forventes at Cultiva og Kristiansand gjør riktig det andre har gjort galt, eller ikke hatt anledning til å gjøre bedre. Det forventes at Kristiansand satser stort, hvis de skal satse i det hele tatt.

Det er viktig å huske at i filmbransjen, så er ingen bedre enn det siste prosjektet de jobbet på. Det samme gjelder fonds – og dette vil også gjelde Cultiva/Krs. Hvis de filmene som blir produsert med hjelp av Cultiva midler blir godt mottatt av publikum, vil omdømmet til Krs og Cultiva være positivt påvirket.

Det er viktig å tilføre det nasjonale miljøet noe nytt.

4.5.2. Kvalitetssikring i tillegg til investering

En kan velge å stole på at andre konsulenter har kvalitetssikret et prosjekt, men det beste er å sørge for at et prosjekt innholdsmessig "må" filmes på Sørlandet for at troverdigheten i historien er ivaretatt. Det sekundet noe virker konstruert eller påstått i en film blir det lagt merke til av publikum, og da vil filmen, fondet og byen fremstå som mindre tillitsvekkende. En by som ikke passer helt for en film vil ta seg ut som billige kullisser. Et fond som ikke klarer og velge sterke nok prosjekter vil virke useriøst og ukvalifisert. En film som ikke overbeviser som troverdig vil virke dårlig.

Det hender at prosjekter blir skrevet om utelukkende for å tilfredsstille krav fra finansieringskilden. På internasjonalt nivå kalles dette for "Europuddinger", og grunnen til at det har et navn er fordi publikum har gjennomskuet fenomenet. Kristiansand er ikke tjent med denne typen prosjekter. I tildeling av Cultiva-midler til spillefilm, er det viktig at saksbehandlere har en viss evne og kapasitet til denne typen kvalitetssikring.

4.5.3. Hvilken konkurranse kan Kristiansand vinne? Hvilken vil byen tape?

Kristiansand kan vinne konkurranse om coproduksjoner til Norge, med den kilden de blir til privatkapital. De kan også vinne konkurransen om toppfinansiering regionalt, igjen fordi Cultiva penger defineres som privatkapital. For å utnytte en slik situasjon optimalt, er byen avhengig av å skape en sterk infrastruktur av underleverandører som kan ta imot denne typen virksomhet – ellers importeres alt, og forsvinner like fort når innspillingen er over.

Cultiva vil tape hvis de prøver å konkurrere med f.eks. Film i Väst fra starten. For det første har dette senteret brukt 12 år i utvikling, for det andre er det drevet av flere fagfolk med lang erfaring i bransjen, og for det tredje har både fondet og kommunene rundt hatt mye mer midler til etablering av virksomhet enn man noen gang vil finne tilgjengelig i

Kristiansand, eller noen annen region i Norge. Og sist men ikke minst er Kristiansand foreløpig for usynlig på kartet. Det skal tid og gode prosjekter til for Kristiansand å være like attraktiv som innspllingsby.

4.5.4. Samspill mellom kilder, hvordan utnytte Cultiva sammen med annen finansiering

Det at midler fra Cultiva anses som privatkapital, og tatt i betraktning at det produserende miljøet i Kristiansand på dette tidspunktet er relativt lite, er det to effektive måter å bruke disse midlene på. Det ene er toppfinansiering av spillefilm. Det andre er lokal investering i form av både etableringsstipend for produsenter/produksjonsselskap, midler til kort- og dokumentarfilm, og støtte til utvikling av manus til langfilm.

Som toppfinansiør kan man velge om man vil sette som premiss at filmer co-produseres med en norsk – eller en lokal – produsent. Som investor i det lokale miljøet sier det seg selv at prosjekter som mottar støtte er initiert og produsert av selskap med base i Kristiansand.

Som toppfinansiør kan man velge om man selv vil kvalitetssikre prosjekter, eller om man overlater dette til andre fonds. Som investor i det lokale miljøet, har man ansvar for å sikre at søkere av etableringsstøtte allerede har vist gjennomføringsevne. Investering eller støtte til kort- og dokumentarfilm krever ikke bare en kvalitetssikring, men ofte også en kvalitetsheving, samt mye veiledning/opplæring vedrørende praktisk gjennomføring og finansiering. Denne kompetansen kan leies inn til å begynne med, men bør helst etableres som fast ressurs så fort som byråkratisk og politisk mulig. I forhold til annen finansiering (m.a.o. Norsk Filmfond, regionale fonds og TV), kan prosjekter utviklet med midler fra Cultiva motta produksjonsmidler fra Fondet. Det er også mulig for Cultiva å samfinansiere eller toppfinansiere kort- og dokumentarfilm.

Buddy var ingen Sørlandsfilm – hele handlingen foregikk i tykkeste Oslo. Men Janne Formo som spilte en av de kvinnelige hovedrollene er ekte vare!

5. Finansiering og støtteordninger

I dette kapittelet beskrives hvilke finansieringskilder som filmprossjekt kan søke i Norge, Norden og Europa. Kriterier for tildeling av støtte belyses. I kapittelet drøftes også hvilke insentiver som trekker produksjoner til utlandet.

5.1. Finansieringskilder i Norge 61
5.1.1. Offentlige institusjoner 61
5.1.2. Private investorer 65
5.2. Finansieringskilder i Norden og Europa 66
5.3. Hva finner norske produsenter i utlandet? 70
5.3.1. Offentlige nasjonale og regionale fonds gjennom hele Europa.... 70
5.3.2. Europeiske skatteinsentiver 71

5.1. Finansieringskilder i Norge

Det som skiller Norden, og spesielt Norge, fra resten av Europa, er våre finansieringsmuligheter innen det offentlige støtteapparatet. Norske produsenter har sannsynligvis Europas gunstigste støtteordninger, i og med at lite offentlig kapital må tilbakebetales, og at privatkapital er premiert gjennom bl.a. billettstøtteordningen. Det er ikke dermed sakt at norske produsenter har det lett. Bransjen hadde ikke overlevd uten disse ordningene.

5.1.1. Offentlige institusjoner

1. Norsk Filmutvikling

Manusforfattere kan få opptil kr. 200.000 til utvikling av langfilmmanus, uavhengig av tilknytning til produksjonsselskap.

NFU er en filmfaglig pådriver og et kompetanse- og utviklingssenter for hele det profesjonelle norske filmmiljøet, med særlig vekt på idéskaperne - manusforfattere og regissører. De har ansvar for å dyrke frem og videreutvikle nye talenter og ideer, og bedre prosjektutviklingen av norske filmer

Mange av Norsk filmutviklings aktiviteter (idé, manus og prosjektutvikling) foregår i nært samarbeid med produsentene, Norsk filmfond og TV-stasjonene, med den klare målsetning å få realisert de beste prosjektene.

2. Norsk Filmfond

Norsk filmfond ble etablert 1. juli 2001 og har som oppgave å forvalte statens tilskuddsordninger for produksjon av film, fjernsyns og interaktive prosjekter og bistå Kultur- og Kirkedepartementet i filmfaglige spørsmål. Filmfondet ivaretar også oppgavene knyttet til EURIMAGES og MEDIA Desk Norge. (se nedenfor).

Norsk Filmfond hadde en omsetning på NOK 270 millioner i 2003.

Norsk filmfond forvalter følgende tilskuddsordninger:

- Tilskudd til prosjektutvikling og produksjon av norske langfilmer – produsenter kan motta opptil ca. 70 % av en films budsjett
- Produksjonstilskudd etter markedsvurdering – produsenter kan motta opptil 50 % av en films budsjett, gitt lik andel privatkapital, men ikke mer enn 10 mill. (for 2004: maksimum 7 mill.)
- Tilskudd til norsk andel av en internasjonal samproduksjon – opptil 20 %
- Billettstøtteordningen
- Tilskudd til kortfilmproduksjon
- Tilskudd til fjernysnsproduksjoner
- Tilskudd til prosjektutvikling innen nye medier
- Tilskudd til produksjonsselskaper
- Tilskudd til nasjonal filmkommisjon

Norsk filmfonds primære målgruppe er uavhengige produsenter.

Siden oppstart i 2001 har Norsk Filmfond bidratt til av 52 langfilmer for kino, og 10 coproduksjoner med norsk minoritetsandel.. I 2003 støttet de 32 prosjekter for tv (hovedsaklig dokumentar), og 48 kort- og dokumentarfilmer.

Forskrift for tilskudd til audiovisuelle produksjoner fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet 20. november 2003 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak:

Kapittel 1 - Generelle bestemmelser
§ 1-1. Formål
Tilskuddsordningene har som formål å fremme audiovisuelle produksjoner som kulturuttrykk og skal bidra til å oppfylle målene på det audiovisuelle området:

Hovedmål: Sikre et godt og mangfoldig norsk audiovisuelt tilbud.

Resultatmål:
- oppnå bred publikumsoppslutning om norske audiovisuelle produksjoner
- ivareta idé-, talent- og kompetanseutvikling
- sikre barn og unge tilgang til audiovisuelle produksjoner
- sikre et profesjonelt og sterkt produksjonsmiljø og kostnadseffektive produksjoner.

§ 1-2. Forvaltning
Norsk filmfond forvalter tilskuddsordningene etter denne forskriften.

§ 1-3. Definisjoner
Med langfilm forstås en film som har visningstid på minimum 72 minutter og som er produsert med henblikk på normal kinopremiere og -visning. Norsk filmfond kan i særlige tilfeller gi unntak fra bestemmelsen om filmens lengde for dokumentarer og filmer for barn.

Med kortfilm forstås en film som har visningstid på under 72 minutter og som er produsert med henblikk på visning på kino, i fjernsyn eller gjennom andre medier.

Med fjernsynsserier forstås produksjon av episoder ment for visning i fjernsyn, enten disse er avsluttede episoder satt i serie, eller ett handlingsforløp inndelt i episoder.

Med interaktive produksjoner forstås dataspill og andre interaktive produksjoner for digital distribusjon som forteller historier med levende bilder.

Med norsk film forstås en film som produseres av et norsk uavhengig audiovisuelt produksjonsselskap og som er innspilt på norsk eller samisk. I særlige tilfeller kan Norsk filmfond godkjenne at filmen spilles inn på annet språk enn norsk eller samisk, såfremt den har norsk hovedprodusent (dvs. det produksjonsselskap som har størst andel, og mer enn 33,33 % av netto produksjonskostnader) og inneholder en særlig kunstnerisk eller teknisk innsats som medvirker til å fremme filmkunst og filmkultur i Norge (minimum 14 poeng etter tabellen nedenfor). Norsk versjonering er ikke alene tilstrekkelig til at en film betegnes som norsk i forhold til denne ordningen.

Kategori	**Poeng**
Regissør	3
Manusforfatter	3
Komponist	1
Hovedrolle 1	2
Hovedrolle 2	2
Hovedrolle 3	2
Scenograf	1
Fotograf	1
Klipp	1
Lyd	1
Location	1
Laboratorium	1
TOTAL	**19**

Med samproduksjon med utlandet forstås en produksjon der et norsk audiovisuelt produksjonsselskap står ansvarlig for en kunstnerisk, teknisk og finansiell andel av produksjonen og som ikke faller inn under definisjonen av norsk film.

Med norsk uavhengig audiovisuelt produksjonsselskap forstås et produksjonsselskap:

1. Som har audiovisuell produksjon som sitt hovedformål, og

2. Som er et selskap registrert i Foretaksregisteret som produksjonsselskap eller er et utenlandsk selskap som innehar filial registrert i Foretaksregisteret, såfremt lederen av filialen har norsk statsborgerskap eller har fast bopel i Norge og

3. Som er et selskap som ikke i vesentlig grad er knyttet til et privat eller offentlig kringkastingsselskap/sendeselskap verken kommersielt eller finansielt. Vesentlig tilknytning har et selskap der mer enn 25 % av aksjene i selskapet eies av ett enkelt kringkastingsselskap/sendeselskap (50 % når flere kringkastingsselskap/sendeselskap er eiere).

Uavhengige produksjonsselskap som oppfyller vilkårene i niende ledd nr. 1 og 3 og som har sitt sete i andre land som er part i EØS-avtalen sidestilles med norske produksjonsselskaper etter denne forskriften.

§ 1-4. Vilkår for tilskudd
Tilskudd etter denne forskriften kan gis til norsk uavhengig audiovisuelt produksjonsselskap i henhold til § 1-3 niende og tiende ledd. Unntak fra kravet om uavhengig audiovisuelt selskap kan gis ved støtte til interaktive produksjoner.

3. Vestnorsk Filmsenter AS

Vestnorsk Filmsenter AS ble etablert i 1994 og har vært virksomt fra årsskiftet 1995. VF eies av Bergen Kommune og Hordaland Fylkeskommune, og mottar også støtte fra Stavanger Kommune og Rogaland Fylkeskommune. Totale driftskostnader er på ca. 1.5 millioner kroner i året, hvorav 250.000 av dette går til Mediaverkstedet, kurs og seminarer, og andre bransjeutviklende tiltak.

VF mottar midler fra Kultur- og Kirkedepartementet som skal brukes til kort- og dokumentarfilmformål. Alle profesjonelle filmskapere som produserer sitt prosjekt i tilknytting til det etablerte film- og videomiljøet på Vestlandet, kan søke tilskudd fra Vestnorsk Filmsenter.

Senteret mottar fra 2003 NOK 3.5 millioner fra Kultur- og kirkedepartementet – øremerket kort- og dokumentarfilm, NOK 500.000 fra næringsavdelingen i Bergen Kommune – øremerket utvikling av langfilm for kino, og NOK 1 million fra Sparebanken Vest – øremerket primært utvikling av langfilmprosjekter, sekundært produksjon av kort- og dokumentarfilm.

VF støtter ca. 35 av ca. 100 søknader i året. Senteret har hittil bidratt til utvikling eller produksjon av ca. 150 filmer.

4. Nordnorsk Filmsenter AS

Nordnorsk Filmsenter ble stiftet i 1979 etter at Nordnorsk Filmforum hadde arbeidet for dette i flere år. Filmsenteret ble endelig etablert som AS i 1981 etter to års interimdrift. Siden starten i 1979 har Nordnorsk Filmsenter vært med på å finansiere over 100 kortfilmer. De aller fleste henter sine tema fra den nordligste landsdelen i Norge.

Nordnorsk Filmsenter AS er landets eneste offentlige knutepunktsinstitusjon for fri regional kortfilmproduksjon.

Hovedvirkeområder er:
- Støtte til kortfilmproduksjon
- Støtte til manuskriptutvikling og forprosjekt
- Stipend
- Utstyrsutleie og tekniske tjenester
- Filmdistribusjon

Filmsenterets organisering
Nordnorsk Filmsenter AS er eid av de tre nordnorske fylkene Nordland, Troms og Finnmark, og Nordkapp kommune. Filmsenteret mottar årlig støtte til drift fra Kulturdepartementet og eierne. I tillegg mottar filmsenteret produksjonsmidler fra departementet. For 2004 mottar NNFS NOK 3.5 millioner til dette formål.

5. Film 3

Film3 AS er en del av Lillehammer Kunnskapsparks satsing på kultur og media. Selskapet eies av de tre kommunene Lillehammer, Gausdal og Øyer sammen med Oppland Fylkeskommune og Lillehammer kunnskapspark AS.

Film3 AS har 3 satsningsområder: film, funding og facilitation. Selskapet har fokus på den unge norske filmen, digitale produksjonsmåter, fagmiljøet i Mjøsområdet, samt gjennom sterke nordiske/internasjonale samarbeidsallianser. Film3 AS skal legge til rette for at det skal være lett for norske eller utenlandske produsenter å komme til regionen og gjennomføre produksjonen der.

Film 3 har mottatt kr. 2 millioner gjennom Kulturkomiteen, avsatt til toppfinansiering av langfilm. I påvente av godkjenning av virksomheten i forhold til ESA-reglementet, samt etablering av Østnorsk Filmsenter, har disse midlene blitt omdefinert til å gjelde kort- og dokumentarfilm. Film 3 fungerer med andre ord nå som både et regionalt filmsenter og et toppfinansieringsfond.

Siden oppstart i 2003 har Film 3 tildelt toppfinansiering til 2 spillefilmer.

6. Fond for lyd og bilde

Fondet er opprettet for å gi rimelig godtgjørelse til rettighetshavere for den lovlige kopiering til privat bruk som skjer fra videogrammer og fonogrammer, og for å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde.

Økonomisk ramme
Fondets midler skal nyttes

a) til beste for norske rettighethavere og utøvende kunstnere som bor og hovedsaklig har sitt virke i Norge

b) til støtte til produksjon og formidling av fonogrammer (grammofonplater og lydkassetter) og videogrammer (videokassetter og videoplater) innspilt i Norge fortrinnsvis med utøvende kunstner som nevnt ovenfor og/eller produsent som hovedsaklig har sitt virke i Norge.

De økonomiske rammene for ordningen fastsettes av Stortinget hvert år gjennom budsjettvedtaket. Søknadsfristene er **2. februar** og **1. september.** Behandlingstid er ca. 3 måneder.

Årlig kommer det inn ca. 3000 søknader. Årlig gis det støtte til mellom 20-30 film og video prosjekter. Det gis også støtte til utvikling av manus/tekst. Til kortfilmproduksjon har det blitt gitt opptil nærmere NOK 800.000, men snittet ligger sannsynligvis på nærmere halvparten av dette. Til utvikling av manus gis det opptil kr. 30.000.

Andre

I tillegg finnes det en rekke andre stiftelser og fonds – som for eksempel Solo Fondet og Stiftelsen Fritt Ord – som også gir støtte til diverse kulturtiltak, bl.a. film.

5.1.2. Private investorer

Egenfinansiering

I økende grad er produsenter og andre filmarbeidere avhengig av å stille med egenfinansiering og gratis arbeidskapasitet for å få laget film i Norge. Det lages generelt mye mer film i landet, ikke minst på kortfilmfronten, og offentlige institusjoner mottar ikke på langt nær nok fra Kultur- og kirkedepartementet til å følge opp denne enormt voksende industrien. Det positive med økning i antall produksjoner er at det beviser at færre føler seg avhengig av konsulent-"godkjenning" for å sette i gang med egne prosjekter. Ulempen er at det kan gi noen inntrykk av at vi ikke trenger støtteordninger for å produsere film.

Sparebanken Vest

Sparebanken Vest i Bergen har, som første bank i Norge, og sannsynligvis Europa, gått inn med støtte til utvikling og produksjon av film gjennom en offentlig institusjon – Vestnorsk Filmsenter. Det er på ingen måte første gang en bank investerer i film, men første gang offentlige og private midler går sammen på tilskuddsnivået. Sparebanken Vest bidro med NOK i million i 2003.

Distribusjonsselskaper

Som beskrevet tidligere (i Kapittel 4), er disse en viktig kilde til utviklingsmidler for noen, og nødvendig samarbeidspartner for produksjon av langfilm for alle.

Kringkastere

Både NRK og TV2 er kilder til finansiering av filmprosjekter i Norge. Det som skiller kringkasterne fra de ovennevnte selskapene er at som finansieringskilde opererer de i grenselandet mellom investor og oppdragsgiver. Kanalene ligner mer og mer på hverandre, på godt og vondt. NRK, grunnet ESA-reglementet, er nå tvunget til å "legge ut" opp til 10 %

av sine produksjoner til uavhengige produksjonsselskap – noe som tilsier at mange millioner kroner som ellers har blitt brukt internt er nå i omløp i den uavhengige bransjen. Kritiske røster vil hevde at dette egentlig bare betyr at NRK endelig betaler for det de ellers har kjøpt langt under markedsverdi fra de norske produsentene før. Dette gjelder spesielt for dokumentarfilmen. Mange gleder seg over muligheten for kapital inn i egne produksjoner, men endringene fører også til mindre kontroll over de "uavhengige" produksjonene. Når NRK, som med TV2, går inn som coprodusent eller nærmest oppdragsgiver, mister produsenter mye mer av både den kunstneriske kontrollen, og rettighetene til sine egne verk.

Dokumentarfilmskapere har mer erfaring med kringkastere som finansieringskilde enn de som produserer drama i det uavhengige miljøet. Her har både NRK og TV2 mye større anledning til samarbeid med et dynamisk produksjonsmiljø enn de hittil har benyttet seg av. Begge er partnere i Nordisk Film og TV Fond, som eneste kringkastere fra Norge.

5.2. Finansieringskilder i Norden og Europa

Med unntak av få regionale fonds som selv stiller som coprodusenter, som for eksempel Film i Väst, er all tilgang til offentlige fonds avhengig av en lokal coprodusent.

1. Instituttene i Norden

I Sverige og Danmark er det i all hovedsak Svenska Filminstitut og Det Danske Filminstitut som er kilder til finansiering også for norske produksjoner.

I Finland finner man The Finnish Film Foundation, og i Island heter de The Icelandic Film Center.

De fleste andre Europeiske land har tilsvarende institusjoner og finansieringskilder, samt tilsvarende regelverk (se pkt. 5.1.1. – 2: Norsk Filmfond)

2. Kringkasterne i Norden

Kringkastere i utlandet krever ikke nødvendigvis en nasjonal coprodusent. Det finnes mange fora hvor produsenter fra hele Europa møter den europeise tv-bransjen, nettopp for å sikre seg finansiering uavhengig av annen coprodusent. Denne formen for investering fra kringkastere omtales som oftest som forhåndskjøp av visningsrett. Dette er gunstig å ha ikke bare grunnet behov for kapital, men fordi det oftere kvalifiserer et prosjekt til ytterligere støtte fra andre fonds, som Nordisk Film og TV Fond, for eksempel.

Her nevnes de mest aktive investorene blant de nordiske kringkasterne. Disse ni selskapene er partnere i Nordisk Film og TV Fond, og dermed selvskrevne potensielle kilder til finansiering for norske produsenter.

Sverige – SVT (Sveriges Televisjon) og TV4
Danmark – DR (Danmarks Radio) og TV2 Danmark
Island – RUV (National Broadcasting Service Television) og Stød 2 (The Icelandic Broadcasting Corporation
Finland – YLE (Finnish Broadcasting Company)

3. Nordisk Film og TV Fond

Nordisk Film og TV Fond har som formål å fremme audiovisuell produksjon i de nordiske landene gjennom toppfinansiering av spillefilm, fiksjon for TV, serier for TV, kortfilm og kreativ dokumentarfilm. For å motta støtte må prosjekter egne seg for kinodistribusjon, visning på tv, eller annen form for distribusjon. Prosjekter må ha tilfredsstillende markeds/publikumspotensiale innen de Nordisk landene.

I noen tilfeller kan Fondet bidra til finansiering av prosjekter som har liten inntjeningspotensiale, men som ligger innenfor Fondets geografiske område og oppfyller andre av Fondets kriterier. Fondet kan også støtte audiovisuell produksjon ved å finansiere utvikling, distribusjon og lansering, og versjonering til Nordiske språk.

Fondet forvalter midler fra Nordisk Ministerråd øremerket distribusjon og filmkulturelle initiativ.

Prosjekter behandles ut i fra en helhetlig vurdering av innhold, inkludert kunstneriske-, produksjons- og markedskriterier. I tillegg vurderes prosjekters gjennomførbarhet.

Der finnes ingen krav om pan-Nordiske temaer, nasjonale kvoter, eller krav om kunstnerisk eller teknisk stab. Prosjekter rettet mot barn og unge vil få ekstra velvillig behandling.

Nordisk Film og TV-Fond forvalter årlig ca. NOK 67 millioner, hvorav Nordisk Ministerråd, de Nordiske Filminstituttene, og 9 av de Nordiske kringkasterne bidrar med ca. en tredjedel hver.

Følgende kriterier gjelder for tildeling av toppfinansiering til:

Spillefilm:	Avtale om kinodistribusjon i minimum 2 nordiske land Visningsavtale med minst en av NFTVFs tv-partnere
Fiksjon/Serie for TV:	Visningsavtale med minst 2 av NFTVFs tv-partnere (kun en i tillegg hvis søknad er fremmet av et av tv-selskapene)
Kortfilm:	Visningsavtale med minst 2 av NFTVFs tv-partnere
Dokumentarfilm:	Visningsavtale med minst 2 av NFTVFs tv-partnere

Nordiske produksjonsselskap kvalifiserer for støtte.

Ytterligere informasjon om kriterier finnes på www.nftf.net

4. Eurimages

EURIMAGES ble opprettet av Europarådet i 1988 som et fond for finansiering av europeiske samproduksjoner. Ethvert medlemsland av Europarådet kan også bli medlem av EURIMAGES. Fondet har p.t. 27 medlemsland, som svarer en egen medlemsavgift for å delta i samarbeidet. Formålet med EURIMAGES er å støtte europeisk filmproduksjon og europeisk filmkultur gjennom å gi finansiell støtte til produksjon av spillefilm og s.k. "kreativ dokumentarfilm".

For å kvalifisere for støtte må produksjonen omfatte minimum tre land som er EURIMAGES-medlemmer, men styringsgruppen kan gjøre unntak - og har konsekvent godkjent prosjekter med kun to partnere fra medlemsland, når begge har bidratt kunstnerisk og finansielt til

produksjonen. Også ikke-medlemsland av EURIMAGES kan delta i produksjonen, men deres andel av samlede kostnader kan ikke overstige 30 % (hvilket gjør det umulig å ha hovedprodusent som ikke er medlem).

EURIMAGES' budsjett til produksjonsstøtte for 2002 er på vel 18 millioner euro (rundt NOK 135 mill). EURIMAGES' støtte er definert som toppfinansiering, dvs. at støtten kommer i tillegg til nasjonal støtte og privatinvesteringer og egenkapital. Støtten ligger normalt på rundt 10-12% av totale produksjonskostnader, med et maksimum på ca 700 000 euro (NOK 5,7 mill).

Styret i EURIMAGES, som velger ut prosjektene som støttes, trer sammen fem ganger i året. Rådgiver Nils Klevjer Aas fra Norsk filmfond er norsk representant og styremedlem i EURIMAGES. Vararepresentant er Elin Erichsen, også fra Norsk filmfond.

EURIMAGES 2004: Omlegging av støttereglene
Eurimages har lagt om reglene for støtte til europeiske samproduksjoner med virkning fra 1. januar 2004. Omleggingen er et ledd i oppfølgingen av reformen fra 2000. De viktigste endringene er at:

- minimum 50 % av finansieringen må være bekreftet i hvert av samproduksjonslandene før søknaden kan behandles

- maksimum støtte fra Eurimages kan ikke overstige 15 % av samlede produksjonskostnader, begrenset oppad til 700.000 Euro; for produksjoner med budsjett under 1,5 mill. Euro kan støtte gis med inntil 20 % av budsjettet

- vurderingskriteriene for prosjektene er definert til å gjelde
    - prosjektets kunstneriske verdi
    - erfaringen til regissør, produsent, kunstnerisk og teknisk team
    - prosjektets mulighet til å bli distribuert bredest mulig
    - prosjektets kommersielle potensial
    - nivået av kunstnerisk og/eller teknisk samarbeid
    - nivået på bekreftet finansiering i prosjektet

- et prosjekt som tidligere er avvist, kan ikke fremlegges på nytt

Nærmere opplysninger om de nye støttereglene og nye søknadsskjemaer er å finne på Eurimages' hjemmesider http://www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Eurimages/

For 2004 gjelder følgende søknadsfrister. Dato i parentes angir datoene for møtene når søknadene blir behandlet; merk at opptaksstart ikke kan foregå før søknaden er behandlet.

9. januar (23.- 25. februar)
5. mars (19.- 21. april)
3. mai (28. – 30. juni)
26. august (4.-6. oktober)
15. oktober (29. november – 1. desember)

5. Media Plus Programmet

Hva er MEDIA Plus?

MEDIA er en forkortelse og står for Measures pour Encourager le Developpement de l'Industrie de production Audiovisuelle. På norsk blir det "Tiltak for å stimulere utviklingen av

den audiovisuelle industrien". MEDIA Plus hadde opprinnelig en fem års funksjonstid fra 1. januar 2001 til 31. desember 2005, men er nå foreslått utvidet til ut 2006.

Fra våren 2003 deltar 26 land i MEDIA programmet. Foruten EUs 15 nåværende medlemsland, er ni av EUs søkerland med i tillegg til EØS-landene. De 26 landene er: Belgia, Bulgaria, Danmark, Estland, Den tsjekkiske republikk, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Kypros, Latvia, Litauen, Luxemburg, Nederland, Norge, Polen, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia, Sverige, Tyskland og Østerrike.

Norge deltar gjennom EØS avtalen og betaler en årlig avgift for å være med i programmet. Imidlertid har den norske audiovisuelle bransjen hentet langt større årlige beløp ut av MEDIA programmet enn de beløp som er betalt inn..

MEDIA programmet administreres av EU Kommisjonen i Brussel, Directorate-General for Education and Culture (DG EAC). Et teknisk assistanse kontor (Technichal Assistance Office - TAO) gjennomgår alle søknader og foretar pre-seleksjon før evalueringsarbeidet går videre til eksperter/ekspertpanel og til sist for endelig godkjenning i Kommisjonen. MEDIA komiteen er den politiske sammensatte instans som fyller en rådgivende funksjon i forhold til MEDIA programmet. Den består av to representanter fra hvert land som er knyttet til MEDIA. Fra Norge sitter Ellen Skjærsaker Tauland fra Kulturdepartementet og Nils Klevjer Aas fra Norsk filmfond.

De daglige oppgavene med MEDIA programmet i Norge ivaretas av MEDIA Desk Norge.

Hvorfor MEDIA
- og litt hvordan
Hovedformålet med MEDIA programmet er å styrke den europeiske film-, TV-, video- og multimedia industriens konkurranseevne på det internasjonale markedet. Målet er å heve kompetansenivået, stimulere selskapene til strategisk og langsiktig planlegging, styrke produksjonenes forarbeid, stimulere markedsføring og distribusjon av europeiske filmer, TV-program og multimediaproduksjoner og sist, men ikke minst, å bygge opp nye nettverk og industrielle infrastrukturer. For å oppnå dette, har MEDIA programmet utviklet ulike typer støtteordninger fordelt på følgende hovedområder:

1. TRAINING - tilskudd til å arrangere videreutdanning for profesjonelle
2. DEVELOPMENT - utviklingsstøtte til film-, fjernsyns- og multimediaprosjekter - enkeltprosjekter og pakkefinansiering
3. DISTRIBUTION - distribusjonsstøtte for filmdistributører, tv-produsenter og salgsagenter
4. PROMOTION - tilskudd til festivaler, markeder og andre markedsføringstiltak
5. PILOT PROSJEKT - europeiske prosjekter av en viss størrelse og nyskaping som tar i bruk ny teknologi

Det opprinnelige fem års budsjettet til MEDIA Plus var på 400 millioner euro tilsvarende ca. 3 milliarder norske kroner. Forlenget funksjonstid ut år 2006 innebærer en foreslått budsjettøkning på 93 millioner euro.

Tilskudd fra MEDIA gis både som betinget og ubetinget støtte – og i ulike former. Noen tilskudd er rene subsidier, mens andre er knyttet til reinvestering eller prosjektets inntjening. Generelt gir MEDIA tilskudd på inntil 50 prosent av de aktuelle kostnadene.

MEDIA Plus skal virke som et supplement til nasjonale støtteordninger på det audiovisuelle området. MEDIA henvender seg primært til såkalte SMEs (Small and Medium-sized Enterprises), dvs. små og mellomstore uavhengige produksjons- og distribusjonsselskaper. MEDIA gir ikke direkte produksjonsstøtte, men tilskudd før og etter selve produksjonen. EURIMAGES er et europeisk fond som også gir produksjonsstøtte.

Hvordan søke MEDIA Plus?
De ulike tilskuddsordningene i MEDIA programmet offentliggjøres i form av Call for proposals som inneholder retningslinjer og søknadsskjema. Relevante søkergrupper vil bli varslet fra Media Desk Norge så fremt de står på våre adresselister. Samtlige Calls for proposals blir også fortløpende lagt ut på MEDIA Deskens websider eller fås ved henvendelse til MEDIA Desk Norge.

Utdrag av Pressemelding fra MEDIA Desk Norge - 2003
MEDIA-programmet , der Norge deltar gjennom EØS avtalen, har som formål å styrke den audiovisuelle bransjen i Europa. Herfra fikk fem norske produksjonsselskap tilskudd til å utvikle nye prosjekter for kino, fjernsyn og multimedia. De fem selskapene er Sortland-baserte Rampelys, relativt ferske Friland, "Elling-produsenten" Maipo Film & TV Produksjon og multimedia-produsentene Pinjata og Capricornus. I tillegg mottok Nordisk Film støtte til dramaserien Veddemålet som nylig ble vist på NRK. Samlet EU støtte til norske produsenter i 2003 var 2.4 millioner kroner.

Støtte til distribusjon og dermed bidrag til at vi ser mer av hverandres filmer i Europa, utgjør hoveddelen av MEDIA-programmet. Åtte norske distributører fikk i fjor tilskudd til å lansere i alt 20 europeiske filmer på norske kinoer. Blant disse er de kinoaktuelle filmene I sin datters hus og Trillingene fra Belleville. Salmer fra kjøkkenet var den norske filmen som i 2003 oppnådde mest støtte fra MEDIA på rundt 3 millioner kroner for kinolansering i elleve europeiske land.

Både Kortfilmfestivalen i Grimstad og den ambulerende nordiske festivalen Nordisk Panorama ble i fjor arrangert med tilskudd fra EUs MEDIA-program. Også norske kinoer som viser en høy andel europeiske filmer omfattes av MEDIA-programmets støtteordninger.

5.3. Hva finner norske produsenter i utlandet?

Hovedargumentet for å dra til utlandet med et prosjekt er fordi det innholdsmessig er helt nødvendig for filmens/historiens troverdighet – det være seg dokumentar- eller fiksjonsfilm. Som regel er det fordyrende å dra et annet sted enn der man bor for å filme (her kan animasjon være et unntak), og derfor gjør de fleste det de kan for unngå dette.

Et annet argument for å dra utenlands for å filme er ironisk nok for pengenes skyld. Noen ganger blir det igangsatt coproduksjoner for å ha tilgang til kapital/offentlig støtte andre steder fra enn Norge. Men spesielt fordi produksjonsselskap ikke har fradragsrett for inngående mva i Norge, blir momsen et argument for å ta særlig kostbare produksjoner til utlandet. Ikke bare sparer de penger, de sparer også den tiden og de resursene som skal til for å forstå dette relativt kompliserte regelverket.

Momsen blir ofte "tungen på vektskålen" når man allerede er i gang med co-produksjonsforhandlinger. Man legger da lettere opptak/etterarbeid i utlandet gjennom en lokal co-produsent og slipper dermed unna hele momsproblematikken her hjemme.

I Europa er det ofte på grunn av finansieringsvanskeligheter at det oppstår det som populært kalles "europudding" prosjekter, hvor krav stilt av finansieringskilder mht stabsfunksjoner og skuespillere, i tillegg til forbruk av støtte lokalt, fører til at historier blir skrevet om for å tilpasse seg finansieringsmulighetene.

5.3.1. Offentlige nasjonale og regionale fonds gjennom hele Europa

De fleste fonds i Europa gir lån, ikke støtte, selv om de er del av det offentlige støttesystemet. Men det er de færreste av disse institusjonene som står øverst på tilbakebetalingslisten, og dermed fungerer offentlige nasjonale og regionale fonds i praksis veldig likt våre – hvor det er sjeldent de får tilbake store summer. Allikevel er det et

problem for mange europeiske produsenter å tjene tilbake noe på distribusjon av en film grunnet krav til tilbakebetaling av alt fra privat til offentlig investering.

Det som gjør finansiering vanskeligere i Europa – i tillegg til tilbakebetalingskrav – er det som heter "spend factor" på godt norsk. Ikke bare vil de ha alt fra 100 % til 150 % av investert beløp tilbakebetalt hvis et prosjekt går i pluss, men i tillegg krever de at produsenten bruker opp til 300 % av investert beløp i det landet eller i den regionen hvor pengene kommer fra. Det sier seg selv at for en europeisk produsent som aldri får noe fullfinansiert av ett fond, men heller må belage seg på midler fra minimum 7 kilder, så er dette puslespillet vanskelig å få til, og enda vanskeligere å tjene penger på.

5.3.2. Europeiske skatteinsentiver

De fleste Europeiske land har skatteinsentiver rettet mot både den nasjonale og ikke minst den internasjonale filmindustrien. Disse inkluderer: Belgia, Frankrike, Tyskland, Island, Irland, Italia, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spania, og Stor Britannia.

Tross varierende erfaringer og suksess i de forskjellige landene, er dette en populær og økende (antall land) måte å prøve å lokke til seg filmproduksjoner på.

De fleste insentivene går ut på at filmproduksjonsselskap får tilbake i form av ren kapital, eller lån, det de ellers hadde måttet betale i skatter og avgifter ved bruk av penger i et land. Noen av landene setter et tak på hvor mye man kan få tilbake, andre ikke. Noen stiller krav om "spend factor" også for disse midlene, andre ikke. Noen stiller krav om coprodusent, andre ikke.

Mange av de opprinnelige programmene har blitt eller blir i disse tider revurdert og restrukturert grunnet store problemer. De som har vært mest kritiske til insentivprogrammene mener – og har ofte rett i – at Amerikanske selskap har støvsugd det Europeiske støtteapparatet for midler, uten å legge igjen noe verken i form av kontanter eller andre verdier.

I andre land viser det seg at det er de nasjonale TV-selskapene som har vært litt for flittige til å finne smutthull i systemet å tømme pengebingene for det som egentlig var tiltenkt de uavhengige produksjonsmiljøene og produksjon av drama.

Tross vanskeligheter har særlig noen av disse landene oppnådd stor suksess mye takket være gunstige økonomiske insentiver – ikke minst Irland og Island. Skatteinsentiver kombinert med gode filmkommisjonærer har for noen land eller regioner i Europa vært med på å omforme – eller igangsette – hele filmindustrien.

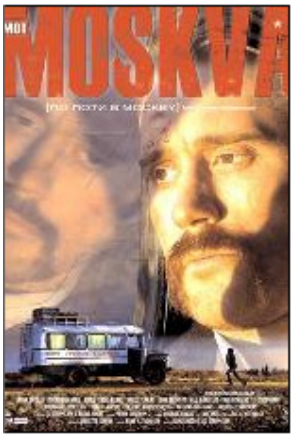

Mot Moskva er regissert av bla Kristiansanderen Runar Hodne. Vi håper at retningen endres snart - Mot Kristiansand!

6. Filmutdanning

I dette kapittelet beskrives den nasjonale utdanningstilbudet. Relevante studietilbud i Kristiansand gjennomgås. I kapittelet drøftes også hvilke tilstøtende kompetansebehov som en filmindustri har behov for.

Anbefaling om utbygging av filmrelatert studietilbud i Kristiansand er omtalt i kapittel 2.

6.1. Kompetansebehov 74

6.2. Utdanningstilbud nasjonalt og internasjonalt 74
- 6.2.1. Utenlandske filmskoler 74
- 6.2.2. Norske filmskoler 74

6.3. Relevante utdanningstilbud i Kristiansand 77

6.4. Tilstøtende kompetansebehov 79
- 6.4.1. Jus 79
- 6.4.2. Finansiering 80
- 6.4.3. Regnskap 80
- 6.4.4. Markedsføring 80

6.1. Kompetansebehov

Kompetansebehov i filmindustrien er omfattende - e kapittel 3 for en detaljering av fagfunksjoner. Det som er interessant med kompetansebehovet innen filmproduksjon, er at med unntak av det kameratekniske, klipping og laboratoriearbeid, er det de samme behovene man finner i mange andre utøvende kulturfelt, i større eller mindre grad.

Det vil si at fagfolk med spisskompetanse innen for eksempel musikk, de fleste fag innen teater, skrivekunst, mote og design, osv. vil med noe etterutdanning eller tilrettelegging kunne bruke sin kompetanse også innen film. Dette fungerer begge veier selvfølgelig, hvor mye av kompetansen innen filmbransjen er anvendelig i andre arenaer.

6.2. Utdanningstilbud nasjonalt og internasjonalt

6.2.1. Utenlandske filmskoler

Norske studenter har i en årrekke dratt til utlandet for å studere film. En utfyllende liste over utdanningsinstitusjoner i utlandet finnes hos organisasjonen CILECT (Centre International De Liason Des Ecils De Cinema Et De Television (se www.cilect.org).

6.2.2. Norske filmskoler

Utdanning innen film/fjernsyn i Norge er bestående av en nasjonal statlig filmskole og ellers en rekke praktiske utdanninger innen film/fjernsyn og teoretiske fag som film- eller medievitenskap på Universitets eller høgskolenivå, samt privatskoler. Det finnes i tillegg flere folkehøgskoler og videregående skoler med media/filmlinjer som vi ikke går nærmere inn på i denne rapporten. Det gjøres også oppmerksom på at flere skoler (også høgskoler) tilbyr mediefag som gir en bred innføring i film/fjernsyn, men da de alene ikke gir formell kompetanse er de utelatt fra denne oversikten.

Norge fikk først i 1997 en egen nasjonal filmskole. **Den norske filmskolen** er en kunstfaglig utdanning på høgeste nivå og gir en treårig film- og fjernsynsutdanning basert på teoretisk og praktisk undervisning. Studiet er delt mellom fellesundervisning og linjerettet undervisning, fordelt på seks linjer: *manuskript, regi, produksjon, foto, lyd og klipp*. Studiet varer i tre år og er det eneste studium i sitt slag i Norge. 4-6 studenter tas opp på hver linje.

Høgskolen i Volda har en rekke tilbud innen film, både teoretisk og praktisk rettet; *Animasjonsutdanninga* har et omfang på 180 studiepoeng og gir graden bachelor i animasjon. Normal studietid er tre år. Studiet er retta mot kreative personer med interesse for visuelle media. Søkerne bør minimum ha kunnskap tilsvarande vidaregåande kurs 2 i tegning, form og farge.

Fjernsynsreportasje- og dokumentar er et påbyggingsstudium (1-årig) for studenter med to års utdanning i fjernsynsjournalistikk. Studiet disponerer profesjonelt videoutstyr. Studiet er et praktisk-teoretisk studium der studentene får kunnskap om arbeidsmåter og historie innen fjernsynsreportasje og dokumentar og blir kjent med ulike teoretiske syn på film/fjernsyn, får muligheten til å lage produksjoner med rettledning og evaluering, og får arbeide med en teoretisk oppgave knyttet til fjernsynsreportasje og dokumentar.

Journalistutdanninga er toårig og kvalifiserer for journalistisk arbeid, med spesialisering i avis, radio og fjernsyn. Målet er å gi opplæring og øving i journalistisk arbeid, gi kunnskap

om ulike media, deres rolle og oppgaver, gjøre studentene kjent med forsking om massemedia, journalistikk, journalistisk etikk og om arbeidssituasjonen for journalister.

NTNU i Trondheim tilbyr masterstudie innen *Medieproduksjon,* som er et praktisk-teoretisk fagtilbud orientert mot studenter som ønsker å arbeide med de filmatiske virkemidlene og er knyttet til produksjon av korte fiksjons- og dokumentarfilmuttrykk.

NTNU har i tillegg teoretiske fag som *Medievitenskap* og *Filmvitenskap,* som dette universitetet er alene i Norge i å tilby både Bachelor- og Mastergrad innen.

Studiet i *Medievitenskap* sikter mot en systematisk analyse og beskrivelse av medienes institusjoner, innhold og publikum. Medievitenskap er et tverrvitenskapelig fag som gir en bred og allmenn innføring i både kulturelle, sosiale og politiske aspekter ved medienes virke.

Fagtilbudet i *filmvitenskap* studerer de levende bildene som kommunikasjonsmidler og opplevelsesobjekter. Filmstudiene undersøker hvilken rolle disse mediene har spilt og spiller i kulturen, og ser på hvordan de formidler mening.

Universitetet i Oslo tilbyr fra grunnfag til hovedfag innen *Medievitenskap*, som er studier av ulike mediers innhold, form og samfunnsmessige rolle. Det er i hovedsak et teoretisk studium, men det tilbyr også praktiske kurs. Du kan fordype deg i ulike områder: journalistikk, medieestetikk eller andre medievitenskaplige emner. Hvilken rolle og makt har mediene? Hva kjennetegner ulike filmtradisjoner? Hvordan arbeider og tenker medieinstitusjoner? Hva er godt journalistisk håndverk, og hva er egentlig medieestetikk?

Universitetet i Bergen tilbyr *Bachelorprogramme*t i medievitenskap er 3-årig. Studiet kombinerer både samfunnsvitenskapelige og humanvitenskapelige perspektiv, og gir muligheten til en elementær innføring i bruk av teknikker i medieproduksjonen (for eksempel video- og avisjournalistikk).

Videre tilbyr de også *Bachelorprogrammet i medievitenskap med spesialisering i fjernsynsproduksjon*, som også er 3-årig. Bygger teoretisk på Medievitenskapskurset, men i tillegg er det obligatoriske kurs i praktisk arbeid med opplæring i bruk av utstyr, planlegging, gjennomføring og redigering av innslag i video- og fjernsynsprogram.

Høgskolen i Lillehammer tilbyr flere utdanninger innen film og fjernsyn: *Bachelor i fjernsynsteknikk*, som er tilpasset studenter som vil kvalifisere seg for ulike yrkesfunksjoner innen fjernsynsproduksjon, som f.eks. foto- eller lydansvarlig ved en- og flerkameraproduksjoner, redigerer, tekniske oppgaver ved flerkameraproduksjoner.

Bachelor i fjernsynsregi. Denne utdanningen sikter mot studenter som vil kvalifisere seg for programskaping for fjernsyn. Utdanningen i fjernsynsregi kvalifiserer til programskaping for fjernsyn, både en- og flerkameraproduksjoner.

Bachelorstudiet i kulturprosjektledelse passer for dem som ønsker å jobbe som prosjektleder og organisator av kulturprosjekter. Utdanningen kombinerer kulturfag med økonomi og organisasjonsfag. Stadig flere kulturaktiviteter blir i dag organisert som prosjekter - det være seg festivaler, utstillinger, teater- og fjernsynsproduksjoner eller utvikling av datapresentasjoner på Internet. Avhengig av hvilken spesialisering studentene har valgt vil de kunne gå inn som medarbeidere og ledere av slike kreative prosjekter.

Bachelor i visuell kultur-film og fjernsyn passer for personer som vil fordype seg i filmen og fjernsynet som sentrale medier innen nåtidens visuelle kultur, men rommer også kunsthistoriske emner. Utdanningen kvalifiserer til yrkesområder hvor kjennskap til og forståelse av visuell kultur er en sentral kompetanse, f.eks. mediepedagogikk, kulturjournalistikk og jobber innen kulturadministrasjon og praktisk medievirksomhet.

Høgskolen i Oslo tilbyr *Årsstudiet i film, medier og kommunikasjon* er et tverrfaglig studium som kombinerer teoretiske, analytiske og praktiske tilnærmingsmåter. Studiet skal gi kompetanse i film- og mediekunnskap i barnehage, grunnskole og videregående skole. Årsenheten skal også gi innsikt i arbeidsmåter innenfor de ulike mediene og gi grunnlag for videre studier innen mediefag. Og kan inngå i en bachelorgrad innen journalistikk. (Tv, avis eller radio).

Høgskolen i Stavanger tilbyr toårig *Fjernsyn- og multimedieproduksjon*. Innholdet i studiet legger vekt på å gi studenten teoretisk og praktisk kompetanse innenfor medieproduksjon og audiovisuell formidling. Med fordypingsemner innenfor fortellerteknikk, fjernsynsproduksjon, fjernsynsteknikk og lydteknikk. Studiet gir også kunnskap om journalistikkens innhold, grunnlag og arbeidsmåte, og kunnskap om kommunikasjon og media.

Videre tilbyr HiS ettårig *Påbyggingsstudiet innen Fjernsynsproduksjon*, som skal gi forståelse og dypere innsikt i fortellerteknikk, produksjonsutvikling og produksjonsarbeid. Det er lagt vekt på å utvikle evne til å fortelle historier med hjelp av lyd og bildet samt kunnskap om å planlegge og gjennomføre fjernsynsproduksjoner.

NISS- Nordisk Institutt for Scene og Studio er en privatskole med mer en 700 heltids studenter og 600 kortkurselever og er med det Nordens største opplæringssenter innen scene-, studio-, film- og kunstfag. De tilbyr følgende heltids studier:

Film og Tv.Akademiet

2-årig fagutdanning med fordypning innen enten Film/TV-fag (*Film og TV-utdanningen*) eller Lys- og sceneteknikk (*Lys- og Sceneutdanningen)*. Målet for disse er at utdanningen skal være tilpasset bransjenes behov, slik at studentene møter arbeidslivet med en virkelighetstilpasset kunnskap og erfaring. Fagplaner og pedagogiske opplegg utarbeides i samarbeid med skolens faglige råd hvor medlemmene hentes fra profesjonelle fagmiljøer.

Videre:
Norsk Lydskole som er 2-årig fagutdanning med fordypning innen Musikk og Lydteknikk
Skuespillerutdanningen som er 2-årig skuespillerutdanning rettet mot film, TV og teater med mulighet for et 3. prosjektbasert år.
Oslo Kunstfagskole (tidligere Oslo Tegne og Maleskole)
med 2-årig utdanning innen visuelle kunstfag med mulighet for et 3. fordypningsår.
Robert Meyer Kunsthøgskole; Kunstutdanning innen fotografiske og digitale medier
Make-up Manic som består av Make-Up Artist/Stylist utdanning og Spesialeffektutdanning (SFX)
Hair-Dramatic med enten Frisørutdanningen eller Håreffektutdanningen (HFX)

Kortkursene omfatter bl.a
Fortellerteknikk som arrangeres som kveldskurs og sommerkurs på 90 timer.
Kurset er et grunnkurs i fortellerteknikk for film og TV, og består av forelesninger, opptak og redigering av en dokumentar og en fiksjonsfilm. Kurset passer for alle med interesse for video-, film og TV-produksjon. Kurset dekker kravet til forkunnskapene som kreves ved opptak til Film og TV Akademiets 2-årige film- og TV-utdanning.

Nordland kunst- og filmskole. En forskole som tilbyr en toårig grunnutdanning innen både billedkunst og film. Skolen gir realkompetanse til høyere utdanning innen kunst, film, design og arkitektur. Nordland kunst- og filmskole ønsker i løpet av to år å gi studentene bredest mulig kunnskap og forståelse innen billedkunst og film.

Noroff - se avsnitt pkt. 6.3

6.3. Relevante utdanningstilbud i Kristiansand

Mediehøgskolen Gimlekollen
er en privat kristen høgskole med offentlig eksamensrett. Journalistutdanningen gir et teoretisk, praktisk og verdimessig grunnlag for arbeid i mediene. Det kristne verdigrunnlaget kommer blant annet til uttrykk ved en tydelig fokusering på etiske og livssynsmessige spørsmål i journalistikken. På Mediehøgskolen kan du også ta årsenheter i mediekommunikasjon eller tverrkulturell kommunikasjon samt semesteremne i kommunikasjon og livssyn.

Mediehøgskolen Gimlekollen eies og drives av Norsk Luthersk Misjonssamband og er en del av Gimlekollen Mediesenter i Kristiansand. Her ligger også produksjonsselskapet Lynor as, og Norea Mediemisjon, som driver radiomisjon i Norge og på 27 språk rundt om i verden.

Quest
Høsten 2004 startes et nytt studium kalt Quest, på Mediehøgskolen. Det er et påbygningsstudium innen medieproduksjon der studentene får anledning til å følge en reell produksjon gjennom hele fasen fra idéutvikling til ferdig produkt. Quest er prosjektbasert og gir talentfulle studenter mulighet til å videreutvikle sine ferdigheter i medieproduksjon. Studiet gir formell kompetanse i kreativ medieproduksjon (60 studiepoeng) og en vei inn i mediemarkedet - enten som ansatt eller som selvstendig næringsdrivende. Quest er et helt nytt konsept. Ikke noe tilsvarende studium i Norden gir uttelling i formelle studiepoeng. Quest er et studium i kreativ medieproduksjon - i teori og praksis, og er basert på tverrfaglig, forpliktende samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, mediebedrifter og oppdragsgivere.

Journalistikk (toårig eller treårig)
Toårig yrkesutdanning i journalistikk pluss tilbud om tredje påbygningsår som til sammen gir en bachelorgrad i journalistikk. Det søkes på samme studium for både to- og treårig utdanning Det søkes på én av to linjer: Avis- og nettavislinja eller Radio- og fjernsynslinja. Studentene på begge linjer disponerer utstyr på profesjonelt nivå.

Mediekommunikasjon (ettårig) består av tre moduler med mulighet for spesialisering innen enten Radio- og fjernsynslinje som gir innføring i journalistikk og medier, eller Multimedielinje som gir innføring i medieteori og medieproduksjon.

Tverrkulturell kommunikasjon (årsenhet) Studiet skal formidle og utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger i tverrkulturell kommunikasjon og gi tverrkulturell kompetanse for ulike yrker og består av:

Kommunikasjon og livssyn (KL I og KL II). Studiet er unikt i Norge og er særlig relevant for dem som er opptatt av kristen formidling i møte med et mangfold av livssyn. Både KL I og KL II har to alternative studieløp, enten som deltidsstudium over to semestre eller som heltidsstudium over ett semester. Begge studieløpene har oppstart i høst-semesteret.

Noroff Instituttet

har sin hovedbase i Kristiansand og er en av Norges ledende skoler innen multimedia og it. Tilbyr studier innen Multimediedesign, 3 D-Animasjon, Spillutvikling, Datasikkerhet, Lyd- og musikkproduksjon og innen Film og Tv-produksjon.

I inneværende skoleår har skolen ca 750 fulltidsstudenter fordelt på studier i Kristiansand, Oslo, Bergen, Stavanger, Porsgrunn, Fredrikstad og Lillehammer. Hovedkontoret i

Kristiansand har i tillegg til administrativ stab, fagansvarlige for de aktuelle studiene, noen med kompetanse på masternivå.

Studiene tilbys både som klasseromsbasert utdanning og som fleksibel lærerstøttet fjernundervisning gjennom e-læring over Internet. Det gjennomføres også et stort antall kurs bl.a. for næringslivet.

Studiene ved Noroff Instituttet er godkjent for lån og stipend i Statens Lånekasse. Gjennom samarbeid med Monash University i Australia og Glamorgen University i Wales er flere av studiene godkjent inn i en bachelorgrad. Dette gjør det mulig for studentene å fullføre et tredje år ved disse universitetene, eventuelt gå videre til en mastergrad.

Høgskolen i Agder (HiA)

Årsstudium i mediefag
Inneholder blant annet modulen "Lyd og video", som blant annet danner grunnlag for å arbeide prosjektbasert med multimedia brukt i læringssammenheng. (Denne modulen på 30 studiepoeng skal kvalifisere for å arbeide med undervisning *om* og *med* mediene.)

- Lyd og video, modulbeskrivelse:
  Grunnleggende innføring i arbeid med lydmedier og levende bilder, bruk av opptaksutstyr og arbeid med digital redigering av lyd og video. Studentene skal også reflektere teoretisk omkring de aktuelle medienes semiotiske ressurser og arbeide med analyse av ulike sjangrer og formater i radio og tv.

Bachelorstudium i kommunikasjon
(Årsstudium i kommunikasjon satt sammen av 6 moduler fra bachelorstudiet*)*
Bachelorprogrammet gir en bred innføring i kommunikasjon gjennom ulike medier og på ulike nivåer fra nære møter til massekommunikasjon. Valgdelen gir mulighet for spesialisering gjennom valg av årsstudier ved HiA eller i utlandet.

Inneholder bl.a. modulene:

- Lyd og video (se beskrivelse ovenfor)
- Sjanger og estetikk
  Sjanger- og estetikkteori kombinert med studier av estetiske konvensjoner i ulike tekst- og mediesjangrer. Emnet skal gi innsikt i hva sjanger er og hvordan sjangerkonvensjoner virker i vår tekst- og mediekultur.
- Medieproduksjon

Dette er et prosjektrettet emne. Studentene arbeider på et større, individuelt produksjonsprosjekt. Det skal bygge på ett av de tre praktiske emnene på førstenivå ("Skrift og bilde", "Lyd og video" eller "Digital formidling"). Studenten skal kunne produsere et mest mulig profesjonelt medieprodukt, fra idéstadium til ferdig produkt.

Årsstudium i litteratur, film og drama
Etter planen skal studiet settes i gang fra høsten 2005.
Fra studieplanen:
Moderne estetiske uttrykk tar i bruk mange uttrykksformer og ulike medier. Denne studieenheten kombinerer refleksjon over resepsjon så vel som produksjon av estetiske uttrykk. Den kan innpasses i bachelorprogram (breddevalg) i kunstfag eller humanistiske fag, eller i den valgfrie delen av allmennlærerutdanningen. Studiet egner seg også som videreutdanning for lærere. Studiet kombinerer kreativt arbeid med litteratur, film og drama med analytisk og teoretisk refleksjon.

Tangen videregående skole
Medier og kommunikasjon (Studieretning). Hvert år taes inn 30 elever. Grunnkurs, VKI og VKII er hver på 2 klasser av 15 elever. Studieretningen skal gi en grunnleggende og fordypende innføring i medienes viktige rolle som redskap for formidling av informasjon og kunnskap.

Film som opplevelse og fascinasjon har en sentral plass på studieretningen. Elevene skal
- kunne planlegge, produsere, ferdigstille og vurdere ulike filmsjangere
- kunne lage produkter innenfor fakta, fiksjon, faksjon og reklame
- kunne gjøre opptak både i studio og på location
- kunne bruke ulike animasjonsteknikker
- kunne utvikle kritisk evne gjennom analyse og refleksjon til film som medium

Elevene ved Tangen videregående skole planlegger, produserer og ferdigstiller filmproduksjoner fra begynnernivå på grunnkurs til kreativt utfordrende produksjoner i 2. og 3. klasse. På VKII har elevene mer tid til produksjoner med større omfang hvor lyssetting, lyd og vekt på gode miljøbeskrivelser står sentralt. Alle elevene arbeider også med produksjoner i skolens trekamerastudio. Omfanget og kompleksiteten er også her økende jo høyere opp på trinnene elevene kommer. Skolen har god tilgang på kamera og elevene redigere på Premiere og Avid.

Anbefaling om utbygging av filmrelatert studietilbud i Kristiansand er omtalt i kapittel 2.

6.4. Tilstøtende kompetansebehov

6.4.1. Jus

Juridisk kompetanse er en nødvendighet i mange aspekter av film- og tv-industrien.

Opphavsrett
- Ved spørsmål om rettigheter
- Visningsavtaler
- Distribusjonsavtaler
- Royalties
- Musikkrettigheter

Arbeidsrett
- Arbeids/ansettelsesavtaler
- Ansvar / krav som arbeidsgiver
- Krav / ansvar som arbeidstaker

Avtale/Kontraktsrett
- Entreprise/oppdragskontrakter med fjernsynskanaler
- Nasjonale og internasjonale co-produksjonsavtaler

Annet
- Selskapsrett
- Forvaltningsrett
- Personvern/Vær Varsom Plakaten/Injurielovgivning
- Forsikringsrett

- Norsk lov om alt ovenstående
- Europeisk og amerikansk praksis mht til alt ovenstående

Jo mer profesjonelt og internasjonalt man jobber, jo større er behovet for kompetent juridisk veiledning. Det finnes mange "standard" avtaler i bransjen, takket være de forskjellige fagforeningene og andre offentlige institusjoner, som en hver produsent kan benytte seg av. Man trenger selvsagt ikke være jurist for å være produsent. Men bevisstheten rundt og behovet for spisskompetanse ved juridiske spørsmål innen film og media virker økende.

Cultiva eller et eventuelt et filmfond i Kristiansand burde støtte tiltak som øker denne kompetansen i Kristiansand. De beste tilbudene for denne typen utdanning finnes i utlandet, hvor MEDIA programmet støtter mange av de mest anerkjente etterutdanningstilbudene.

6.4.2. Finansiering

Produsentrollen er tradisjonelt assosiert utelukkende med finansiering av film, men dette har forandret seg veldig de siste årene, hvor produsenter også i mye større grad blir holdt ansvarlige for det kreative, eller filmens kunstneriske kvalitet

I takt med at makten og rollen til produsenten har vokst, har også denne tittelen blitt mer nyansert – hvor man nå definerer hvilken type produsent det er snakk om, det være seg "kreativ produsent", "executive producer", co-produsent, osv. Og jo mer de forskjellige arbeidsoppgavene til en produsent (og de er mange) blir definert, jo mer dukker det opp arbeidskraft som er spisskompetent på bare noen av disse oppgavene. Finansiering er et av disse områdene.

Tidligere har det ikke vært like vanlig å sette ut til andre denne delen av en produsents jobb, siden det var helt naturlig å kunne få opp til 90 % av en films budsjett fra det offentlige støttesystemet. Denne luksussituasjonen er for lengst forbi, og i dag er det nødvendig med en helt annen kompetanse når det gjelder finansiering og håndtering av kapital og avtaler, for å få en film i produksjon.

Cultiva eller et eventuelt Filmfond burde støtte tiltak som øker denne kompetansen i Kristiansand. De beste tilbudene for denne typen utdanning finnes i utlandet, hvor MEDIA programmet støtter mange av de mest anerkjente etterutdanningstilbudene.

6.4.3. Regnskap

Noen produksjonselskap har egen regnskapsfører, andre hyrer inn beroende på antall produksjoner de har på gang, fordi filmregnskap er såpass krevende og annerledes fra andre selskaps regnskapsrutiner at det kreves spisskompetanse for å gjøre dette på en riktig og mest effektiv måte.

Det finnes noen selskap med mye kjennskap til film- og reklamebransjen, som har spesialisert seg på akkurat dette området. Det er absolutt interessant å kunne tilby etterutdanning innen dette faget lokalt.

6.4.4. Markedsføring

Denne kompetansen er et økende behov også hos produsenter, men selvfølgelig mest for de som jobber innen distribusjon. Filmbransjen har blitt mer profesjonell, og nesten alle produsenter har en distribusjonsavtale i bånn før de mottar støtte til produksjon av større prosjekter. De fleste distributører tar avgjørelser på en film allerede på manusstadiet, og på dette tidspunktet begynner de å vurdere markedspotensiale og en markedsstrategi for finansiering og distribusjon av en film. For å være med i denne dialogen, og for selv å kunne selge et prosjekt inn til andre finansieringskilder må en produsent være kompetent i markedsføring. Til tider er de også avhengig av å kunne gjøre mye eller alt selv, for ikke å bli fullstendig avhengig av distribusjonsselskapet. Produsenten har som regel største risiko på en film, så en produsent må kunne lede markedsføringsarbeidet.

Vedlegg 1 – Rapport fra Rotterdam

Vedlegget oppsummerer inntrykk fra befaring av filmvirksomheten i Rotterdam. Prosjektgruppen gjennomførte følgende:

1. *Møte med Jacques van Heijningen, direktör i Rotterdam Film Fond og leder for Filmkommisjonen.*
2. *Møte med Harm Smith, Assistent i Filmkommisjonen.*

Oppsummeringen er ført i pennen av Rune Tellefsen.

Generelt om byen, og bakgrunn for ny satsing

Rotterdam har 600.000 innbyggere, og med omegn regner de et nedslagsfelt på nærmere 1, 4 millioner mennesker. I mer enn 40 år har Rotterdam vært verdens største havn og med det kjernen for hele den Nederlandske økonomien. På de to siste tiårene har man forsøkt å endre trenden med nedgangstider i industrien til oppgangstider ved å satse på å bli et Europeiske senter for kultur.

Kommunen har også bidratt til en vitalisering av bybildet ved å bidra økonomisk til bygging av nye store bygg i sentrum. Etter 2.verdenskrig var byen blitt massivt ødelagt og mye er siden bygget opp med en visjon om modernitet og positive tanker om framtiden. Byen er med det blitt den mest urbane og progressive i hele Europa.

Vendepunktet

I 1996 ble Rotterdam Film Fond og Rotterdam Filmkommisjon opprettet av kommunen. Med det ble satsing på film en av spydspissene i byens forsøk på reorganisering av byens arbeidsplasser og kommersielle liv. Finansiert bl.a. av at kommunen nå selger mye eiendom i de gamle enorme havneområdene i sentrum. En ny (og mindre havn) er etablert litt utenfor selve bykjernen.

Kommunens rolle / kommunale bidrag til satsingen

Kommunen eier alle lokalene og to studioer. Leier ut kontorlokaler til sterkt subsidierte priser.(100 Euro pr m2, markedspris i sentrum er 200-300 Euro m2). Kommunen betaler i tillegg ulike incentiver for husleie, ombygging av lokaler etc. Dette avhenger av leiekontraktene som blir inngått. Opptil 1/3 av en 5-års kontrakts kostnad kan innvilges av kommunen i støtte.

Sett i nasjonalt perspektiv

Da Filmfondet startet var all filmproduksjon og filmutdanning i Amsterdam. Staten støtter fortsatt denne modellen. Tv-produksjon er lagt til Hilversum, mens Rotterdam i stor grad har bygd seg opp med kommunens egne midler.

Rotterdam Film Fond

Rotterdam Fond for film og audiovisuelle medier arbeider for å stimulere filmaktiviteter i Rotterdam-regionen. De stiller til veie fasiliteter og finansiering (interest-free loans) for film, dokumentarer, Tv-produksjoner, animasjoner og nye mediebaserte produksjoner.

Vilkåret for støtte er at produksjonene er realisert helt eller delvis i Rotterdam. Og er produsert av produsenter med adresse i byen. I 2003 ble vilkårene endret til kun å gjelde for byens egne produsenter, fordi man oppdaget at man fikk altfor mange søknader fra andre byer enn Rotterdam selv, som ville medført at et helt års midler ble brukt opp på et par måneder. Utenlandske produsenter får nå kun støtte hvis det er i samarbeid med lokale co-produsenter. I år 2003 hadde man et antall på 80 produsenter som var fra Rotterdam alene. De siste 4 årene har man hatt totalt 6-7 europeiske co-produksjoner.

I starten var det et vilkår at man skulle legge igjen 150 % (for lokale produsenter) eller 200 % (for utenbys produsenter) av støttebeløpet ved å kjøpe tjenester igjen i byen, som mat, hotell og annen infrastruktur. Så ble dette endret til at alle pengene skulle legges igjen ved å forplikte seg til å kjøpe tjenester av byens filmmiljø. I år 2003 ble denne prosenten økt til 300 %. Hvilket betyr, med deres eget utsagn: Vi bruker 1 Euro og 3 euro kommer tilbake til byen.

Hvor mye støtte som gis til hver produksjon avhenger bl.a. av hvor mye penger som brukes i Rotterdam og at det blir brukt bredest mulig. (F.eks ikke bare postproduksjon, men også innspilling etc…) Fondet vurderer kun de økonomiske aspektene ved søknader, altså hvor mye penger som blir investert i filmmiljøet, etter at andre har vurdert søknadene faglig og gitt sitt tilsagn til støtte. Fondet leser kun synopsis og har et styre på 3 personer som vedtar om det blir gitt støtte eller ikke.

Fondet startet opp i 1996 med et totalt budsjett på 1 million Euro (inkl lønn og produksjonsstøtte-midler). Dette tilsvarer ca 8,5 millioner Nkr. I dag, 8 år etter er totalbudsjettet på 2.7 millioner euro (ca. 23 millioner Nkr). Pengene kommer fra kommunens næringsavdeling. De mottar ingen nasjonale penger.

Mediesektoren øker mer i Rotterdam enn den nasjonale prosentandelen når det gjelder både antall selskaper, antall jobber og i omsetning.

Det maksimale beløpet hver enkelt lokalt basert produsent kan motta er 136.000 Euro (1,1 millioner Nkr). Alle andre produsenter kan maksimalt motta 68.000 Euro (575.000 Nkr).

I 2003 var det til sammen 420 innspillingsdager og i 2002 ca 370. I 2002 var det videre gitt støtte/lån til 15 kinofilmer, 21 kortfilmer, 22 dokumentarer, 6 tv-produksjoner, 17 prosjektutviklinger og 7 andre prosjekter. Til sammen med kr 2.5 millioner euro (ca. 21 millioner Nkr).

5 kortfilmproduksjoner blir helfinansiert av fondet hvert år med kr 30.000 Euro hver (250.000 Nkr).

Utover dette støtter fondet CinemArt (pitching-seminarer for at produsenter kan plukke opp nye produskjonsideér) under Rotterdam Filmfestival med 70.000 euro (600.000 Nkr)

Alle lokalene er plassert i det gamle havnekvarteret og i lokaler som tidligere var en kraftstasjon. Kommunen har restaurert lokalene og også investert i to moderne studioer på hhv 950 m2 og 750 m2. Over 60 ulike selskaper jobber sammen i området. I løpet av få år skal området utbygges med ytterligere 70.000 m2.

Rotterdam Filmkommisjon

Rotterdam har Nederlands eneste filmkommisjon, og den tilbyr gratis hjelp til produsenter for å realiser deres audiovisuelle produksjoner. Kommisjonen er den stedlige kontaktpersonen, rådgiver og organisatoren for utenbys eller utenlandske produsenter som vil lage film i området. Kommisjonen er også rådgiver for kommunen når denne velger å gi økonomisk støtte. Kommisjonen utgir årlig en publikasjon over alle foretak innen filmbransjen i Rotterdam, med adresser til alle i film- og den audiovisuelle bransjen i byen. Og også en egen publikasjon over hva byen har av ulike fasiliteter, geografisk og innholdsmessig.

Filmkommisjonen ble opprettet i 1999. Gir ingen tillatelser for hvor det er lovlig å filme. Hver enkelt produksjon må kontakte politiet selv. Kommisjonen hjelper til med å være bindeledd. Helt uten interesse for hva slags innhold og evt. hvordan Rotterdam blir framstilt. (Newcastle satte en standard på at byen måtte framstilles positivt hvis støtte skulle gis) Location-speidere er helt privat basert, kommisjonen bare oppretter kontakt.

Utdanning

Var ingen filmutdanning i området da fondet startet opp i 1996. Har nå samarbeid med 4 ulike skoler. Fondet fikk i stand et pilotprosjekt med assistent utdanninger på 3 måneders varighet. De er nå oppe i et antall på 15 ulike 3 måneders kurs. Med ca 10-12 elever pr kurs. De ble i de to første årene finansiert av staten, med 2 millioner euro for 2 år (17 millioner Nkr) men nå må skolene finansiere kursene selv.

Assistentkursene tilbys innen lys, kamera, lyd, klipp, manus, make-up, etc. Man kan også velge å kombinere flere kurs. Etter fullførte 3 måneder blir de beste tilbudt en jobb i produksjoner. En av skolene har også utdanning av et såkalt Startkurs. I løpet av tre måneder går man gjennom alle ledd ved en kortfilmproduksjon. Ved endt kurs har man laget en egen kortfilm, som en kan bruke til f. eks opptak på den nasjonale filmskolen i Amsterdam. Elevene på alle disse kursene er som regel mellom 16 og 25 år gamle. Studentene må betale 300 Euro (2.500 Nkr) som de får tilbake ved fullført kurs

Gode råd fra Jack

Første bud er å ha lokale produsenter i byen. Man må også satse i en viss skala dersom en skal ha forventninger til at det skal lønne seg kommersielt sett for byen.

Egne observasjoner

Rotterdam er nok den mest rendyrkede modellen av de fire vi har besøkt. De toppfinansierer filmer, og har til nå sikret at 150-200% blir lagt igjen i byen (nå økes denne satsen til 300 %). I tillegg finansieres fem kortfilmer i året. Kommunen stiller til gjengjeld opp med så billige lokaler og utviklingsmidler slik at det blir attraktivt å jobbe med film i Rotterdam.

Kommunen har satset stort på film og litt mot alle odds har Rotterdam svingt seg opp og blitt en by som faktisk huser over 60 ulike firmaer som alle er direkte involvert i filmproduksjon.

Det er veldig tydelig at denne virksomheten tar sitt utgangspunkt i billige lån (som ikke blir innfridd) og sterkt subsidierte lokaler som igjen skal sikre at næringen blomstrer ved at nye produksjoner stadig tilbakefører midler til filmmiljøet.'

Vedlegg 2 – Rapport fra Århus

Vedlegget oppsummerer inntrykk fra befaring av filmvirksomheten i Århus. Prosjektgruppen gjennomførte følgende:

1. *Lars Lyngsdal, Prosjektleder for Filmby Århus*
2. *Steen Risom, Fullmektig for Den Vestdanske Filmpulje.*

Oppsummeringen er ført i pennen av Rune Tellefsen.

Generelt om byen, og bakgrunn for ny satsing

Århus er Danmarks nest største by, med en befolkning for hele kommunen på ca. 290.000 (2003). Har tidligere vært en by med bl.a. stor havneaktivitet og kommunen har den senere tid satset på nye næringsområder i det gamle havneområdet.

Startpunktet

I 1998 bestemte Det danske filminstituttet seg for å starte en liten lokal avdeling, med bl.a. Cinematek i Århus. Dette sammen med lokale initiativer for filmproduksjon, satte i gang en rekke ideer. Filmbyen Århus ble igangsatt av kommunen og ulike filmgrupperinger i 1999 for sammen å legge nye rammer for et sterkt regionalt filmproduksjonsmiljø. I 2000 besluttet kommunen å stille til rådighet en nedslitt bygning (8000 m2) som tidligere var et stort kraftverk og turbinhall på havneområdet. Selve bygget og tomten var til en verdi av 50 millioner dkr, og kommunen innvilget dem i tillegg et lån på 70 millioner dkr for å sette bygget i stand (18 millioner dkr) og til å investere i et nybygg (42 millioner dkr). Filmby Århus betaler renter og avdrag etter en fast rente på 6 %. Ferdigstilte lokaler leies nå ut av Filmby Århus til lokale filmselskaper. Filmby Århus eies og drives av Århus Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning.

Om Filmby Århus

Filmby Århus er et regionalt filmproduksjonsenter, og arbeider for å styrke mulighetene til å produsere film i Århus og den vestdanske regionen gjennom en rekke initiativer som har som formål å utvikle og tiltrekke profesjonelle filmskapere. Filmby Århus ønsker, i samarbeid med partnere i regionen, å bygge opp en struktur, som bygger på 5 punkter:

1. Profesjonelle filmstudier
2. En produksjonskultur i utvikling
3. Utdannelsestiltak
4. En filmkommisjon
5. Støtte til filmproduksjon fra Den Vestdanske Filmpulje

I de første årene forventer Filmby Århus å tiltrekke 1-2 spillefilm i året samtidig med at det arbeides med å skape vekst i produksjonen av reklamefilm, kort- og dokumentarfilm, samt animasjonsfilm. På litt lengre sikt forventer Filmby Århus å få til 2-4 spillefilmsproduksjoner årlig.

De mottar årlig 110-120 prosjektsøknader hvert år, og ca 1/3-del blir innvilget støtte.

Jobber med planer om å satse på enkelte utvalgte produsenter, en idé de har samarbeidet med Trollhättan om. (som har hatt en slik modell lenge). Videre vil de også f. eks Københavnere være berettiget støtte dersom de spiller inn filmen i Århus.

Filmby Århus har en faglig konsulent som uttaler seg om det faglige, Filmby Århus består 5 personer, en Manager (Filmfaglig ledelse) og en prosjektleder (økonomi) og et sekretariat bestående av 3 personer, som uttaler seg omkring det næringsmessige potensialet for Århus som område. I tillegg har man knyttet til seg en fagkonsulent for film fra Det danske filminstitutt. Begge innstiller søknader hver for seg, som igjen vedtaes eller avslås av et styre. Midler utlyses tre ganger i året.

Helt fram til nå har Filmby Århus også gitt støtte til filmfestivaler, men jobber nå for at kommunen overtar dette ansvaret.

Filmby Århus råder i dag over to profesjonelle studier på 575 m2 og 267 m2 med ulike rom, verksteder, lagerplass og moderne kontorlokaler til prosjekt- og langtidsutleie. Utgifter til lønn og for lokaler (kontor og studio) er ca 2.millioner Dkr. Disse pengene må hentes inn via å leie ut kontorlokalene igjen. De eier ikke noe produksjonsutstyr selv, men har lokale leverandører til de fleste funksjoner(kamera/lys/lyd, etc) men mangler gode klippefasiliteter.

Filmby Århus er etablert som en næringspark for filmvirksomheter i Århus-området.

Man kan leie ut lokaler til firmaer og institusjoner som driver med:

- filmproduksjon
- filmdistribusjon
- filmframvisning, hertil relatert kontor-, service- og annen hjelpevirksomhet (lys- og lydvirksomhet, radio-, Tv-audiovisuell og multimedievirksomhet).

Lokalene leies ut til markedsleie på grunnlag av en leiekontrakt med en løpetid på opptil 10 år.

Om Den Vestdanske Filmpuljen

Den Vestdanske Filmpulje er et jysk initiativ, som vil utvikle det regionale filmproduksjonsmiljø. Det skjer gjennom støtte til film, tv- og multimedieproduksjon. Startet opp i 1997 under navnet Østjysk filmfond og de hadde 1, 5 millioner dkr til rådighet i det første året.

Filmpuljen råder i dag over et årlig beløp på ca. 6 millioner dkr som fordeles over to til tre årlige søkerunder. Inntil videre er bevillingene typisk gitt til utviklings-, manuskript- og produksjonsstøtte til film- og tv-prosjekter. Fremover vil puljen også involvere seg i co-finansiering, hvor puljen går inn i større spillefilmsprosjekter som investor. Den Vestdanske Filmpulje har hittil gitt støtte innenfor en ramme på mellom 10.000 kr. og 1,5 millioner Dkr. Av de totalt 6 millionene der filmpuljen har til rådighet i 2004, går 1 million til subsidiert studioleie og ca 5 millioner går til produksjonsstøtte/herunder også kurs/konferanser og festivaler).

Bak filmpuljen står en rekke vestdanske kommuner og amter, hvis representanter utgjør puljens styre. Til å bistå seg med vurdering av prosjektenes faglige innhold, har Filmby Århus inngått en avtale med en konsulent fra Det danske Filminstitutt. Prosjekter, som understøtter produksjonsmiljøet i medlemskommuner og – amter, samt fiksjonsfilm og -Tv er høyt prioritert. Filmpuljen samarbeider med Filmby Århus om å utvikle det regionale produksjonsmiljø og tiltrekke eksterne film- og Tv-produksjoner. For å motta støtte må

søkerne ha bopel i en av de 7 kommuner (amter) som er deltagere i Filmpuljen. Århus kommune alene skyter inn 70 % av kapitalen som i år er på ca 6 millioner dkr.

Andre kulturtiltak/lokale festivaler

Århus arrangerer en egen Kort- og dokumentarfilmfestival.

Utdanningsinstitusjoner

- Universitet (Medievitenskaplig linje)
- Skuespillerskole
- Århus Filmverksted
- Medieskolen

Det er hittil ikke igangsatt spesielle program for samarbeid med disse utdanningsinstitusjonene.

Egne observasjoner

Filmbyen Århus er egentlig litt i en særstilling sett i forhold til de andre byene vi har besøkt. De fikk overlevert fra kommunens side store lokaler og tomtearealer lenge før de hadde et stort nok produksjonsmiljø til å fylle det. Og startet således i en annen ende enn de andre. På mange måter kan man anse dette som en uheldig måte å starte på, men de sto overfor et tilbud de grep da de fikk den. De ville neppe ha fått igjen den muligheten fra kommunen dersom de hadde valgt å vente. De var også, i følge dem selv, svært uheldig med at Det danske filminstitutt trakk tilbake alle sine planer om å etablere en regional avdeling i byen. De jobber med andre ord litt i motvind.

Den statlige satsingen på film foregår utelukkende i København. Men på bakgrunn av en del lokale filmmiljøer har Filmbyen Århus som initiativ nærmest tvunget seg fram. De store kontorlokalene framsto som nokså tomme, men det ble opplyst at de i løpet av kort tid ville være en beleggsprosent på over 90 % av lokalene.

De jobber etter et strukturelt mønster hvor Filmbyen Århus leier ut lokaler og studioer, og sammen med Filmpuljen gir produksjonsstøtte. Utstyr er ikke et satsingsområde, det er noe man overlater til de enkelte aktørene selv å framleie.

Har ikke fått en stor produksjon enda, men i følge dem selv var de enda kun i en startfase. Og snart ville få større uttelling av langsiktig arbeid.

Samarbeidspartnere

De viktigste samarbeidspartnere i utviklingen av prosjektet er følgende:

- Århus Kommunes Erhvervsafdeling
- Århus Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning
- Århus Kommune, Stadsarkitektens Kontor-Projektafdelingen
- Århus Amts Erhvervsafdeling
- Det danske Filminstitut
- Danmarks Radio, Provinsafdelingen
- Foreningen Producenterne
- Århus Filmværksted

- Produktionsselskabet Frontier
- Øvrige medlemmer af foreningen Filmby Århus
- konsulent Ole Østergaard, Det danske Filminstitut
- arkitekt Per Carlsen
- filminstruktør Niels Malmros

Vedlegg 3 – Rapport fra Newcastle

Vedlegget oppsummerer inntrykk fra befaring av filmvirksomheten i Newcastle. Prosjektgruppen gjennomførte følgende:

1. *Tom Harvey, chief executive administrator*
2. *Helen Stearman, innholdsansvarlig (= filmkonsulent)*
3. *Will Mapplebeck, informasjonsansvarlig*

Oppsummeringen er ført i pennen av Line Sandsmark.

Generelt om byen, og bakgrunn for ny satsing

Newcastle/Gateshead og omegn har ca. 2 millioner innbyggere, og ligger ca. to timer utenfor London. Newcastle kalles "the capital of North East England", og må vel takke sin sentrale beliggenhet både i forhold til London, utlandet via båt, og vakre turområder nordover frem til Scotland for det de har av turister.

Newcastle er gammel industriby, hvor mesteparten av inntektene kom fra gruvearbeid og shipsverft (båtbygging). Dette er omtrent forsvunnet nå, og havnområdet (på elven Tyne) har ligget forlatt – med unntak av kriminell virksomhet – siden 80-tallet. Ny industri som har begynt å investere i byen er bl.a. Nissan, LG Electronics, og Siemens.

Satsing på Newcastle/Gateshead som Kulturby kom i gang på 90-tallet, og i dag er mesteparten av havnområdet (på Newcastle-siden) nydelig oppusset med både kontorer og leiligheter, caféer, restauranter, osv. Fotgjengerbroen Gateshead Millennium Bridge er blitt et internasjonalt kjent landemerke, som fører fra "Tyneside" (Newcastle) til bl.a. The Baltic på Gateshead-siden. Dette museet for moderne kunst åpnet i juli 2002. Ved siden av The Baltic bygger de nå et enormt musikksenter, som skal huse North East England Philharmonic Orchestra, flere musikkstudioer, undervisninglokaler, osv.

Newcastle/Gateshead tapte konkurransen om å bli offisiell Europeisk Kulturby i 2008 til Manchester. Byen har allikevel fått til mye innen kultursektoren, et av hovedsatsingsområdene for byen. Noe kulturtradisjon har de å bygge på, og det er ikke overraskende innen teater. Byen har mye å tilby innen scenekunst, ikke minst lokale teatergrupper med originale oppsetninger. Filmbransjen refererer ofte til manustalentene teatermiljøet har avlet, og mener at disse er et av de sterkeste argumentene for å satse på film i området.

Vendepunktet

For bare tre år siden, fantes det tre ulike filmorganisasjoner i byen: et regionalt filmfond for kort- og dokumentarfilm, en filmkommisjon, og et fond for etterutdanning i praksis. De tre hadde en til to ansatte hver, og jobbet hver for seg, i ulike deler av byen. For to år siden ble disse nedlagt, og byen var uten denne typen virksomhet i ca. 8 måneder, mens en samlende institusjon var under etablering. Northern Film and Media åpnet sine dører sommeren 2002.

Kommunens rolle / kommunale bidrag til satsingen

Northern Film and Media mottar ingen støtte fra lokale offentlige instanser, men jobber for tiden med å få til denne typen samarbeid. På regionalt plan mottar de støtte fra et utviklingsfond som heter One NorthEast, og ellers fra The UK Film Council og diverse Europeiske fonds.

Mulighet for inntjening på kommunale tjenester

Her finnes det ingen faste avtaler mellom kommunen og filmindustrien. Det er vanlig at et produksjonsselskap betaler en fremforhandlet timepris for f.eks. polititjenester i forbindelse med stenging av veier og organisering av innspilling av scener med "folkemengder".

Andre kulturtiltak/lokale festivaler

Northern Film and Media samarbeider tett med Tyneside Cinema, som er en blanding av kulturhus, "arthaus" kino med både nye filmer samt spesialvisning av filmer i forbindelse med temadager/kvelder, mye barnefilm, kortfilmvisninger, egen "video lounge", osv. De holder seminarer og workshops innen ulike områder av filmbransjen. Stedet leies også ut til andre arrangement og fester, og har egen bar med alle rettigheter.

Newcastle har egen (ny) spillefilmfestival, Northern Lights, som før har vært i September, men flyttes til November i 2004. Dette er en publikumsfestival.

Sett i nasjonalt perspektiv

Northern Film and Media er et av ni regionale sentra i England, og mottar produksjonsmidler fra The UK Film Council – Englands svar på Norsk Filmfond. England har gjennomgått en enorm restrukturering av støtteordninger til filmproduksjon etter at lotteripengene ble definert som støtte for denne industrien. Alle regionale sentra forholder seg til The Film Council. Hittil har denne sentrale organisasjonen vært en god samarbeidspartner, bl.a. fordi de er takknemlige for å "slippe" å ha noe med regionene å gjøre, og kan heller prioritere London. Nå dannes det et regionalt senter i London, og de andre regionene frykter at dette kan skape en urettferdig konkurransesituasjon – med tanke på penger, oppmerksomhet, og generell velvilje fra The Film Council, som også befinner seg i London.

I følge Northern Film and Media omsetter regionen Newcastle/Gateshead for £120 millioner i året innen film og media sektoren. Dette inkluderer kinovirksomhet, regional BBC, andre kringkastere, samt produksjon av fri kunstnerisk film og festivaler.

Northern Film and Media

Northern Film and Media ble etablert i 2002. Fondet (det vil si hovedsaklig Tom Harvey) brukte seks måneder på å definere, planlegge, og strukturere virksomheten. Han mener selv at de var alt for sent ute med å ansette en økonomiansvarlig, og en informasjonsansvarlig. Men avdelingsledere og stab ble ansatt sånn at institusjonen var klar for full aktivitet og opererte på full kapasitet fra første dag etter den offisielle åpningen sommeren 2002.

I tillegg til The UK Film Council og One NorthEast, mottar de EU-midler fra ERDF (European Rgional Development Fund), ESF (European Social Fund), RDA (Regional Development Agency), et symbolsk bidrag fra kringkastere, og litt fra andre etterutdanningsinitiativer.

Northern Film and Media har i sine første 18 måneder hatt et totalbudsjett på £2.7 millioner, hvorav £2.3 millioner er investert i industrien, fordelt på følgende områder:

- Utvikling av manus
- utvikling og produksjon av kort- og dokumentarfilm
- utvikling og produksjon av pilotepisoder for lange tv-serier
- kurs, seminarer og diverse workshops
- etterutdanningstilbud som for eksempel "Mentor"-programmer, hvor NFM dekker 75 % av lønnskostnadene for en som har praksisperiode hos etablerte innen filmindustrien
- utvikling av produksjonsselskaper
- festivaldeltagelse for individuelle filmskapere
- lokale filmfestivaler
- visning av film i skolen

Siden oppstarten har de mottatt i overkant av 900 søknader, og innstilt støtte til over 400 ulike tiltak eller prosjekter.

Neste fase for senteret er å etablere et fond for produksjon av spillefilm.

Ansvarsfordeling / beskrivelse av virksomheten

Halvparten av de ansatte er hovedansvarlige for sitt område, hvor bare noen av avdelingene har assistenter. De er per dags dato 13 fast ansatte. Deres ansvarsområder er som følger:

- Innhold, produksjon
- Talentutvikling, nye uetablerte
- Talent- og karieretutvikling, profesjonelle
- Publikumsutvikling, festivaler og distribusjon
- Informasjonsformidling
- Innspillingskoordinator, filmkommisjon
- Administrativ leder
- Div. sekretær-, assistent- og koordinatorfunksjoner

Alle sitter i åpent kontorlandskap, med to felles møterom og kjøkkenkrok. Lokalene er lite innbydende for besøkende, noe som svekker institusjonens kapasitet som "kjerne" i den lokale industrien, eller representasjonsbase overfor utenlandske samarbeidspartnere.

Utdanning

Det finnes ingen formel filmskoleutdanning i området, men de regionale universitetene har diverse utdanningstilbud innen media generelt. På nasjonalt nivå ligger det planer om å etablere 5 filmskoler i England av samme omfattende størrelse som National Film and Television School, som ligger rett utenfor London. Det sies at dette i praksis betyr at de vil legge penger inn i eksisterende universitetsprogram.

Gode råd fra Tom

I en situasjon og et klima hvor alle er i konkurranse med alle, hvor det av naturlige årsaker vil være veldig lite "produkt" å vise til, før man støtter "den ene filmen" som rettferdiggjør og forsvarer virksomheten i mange år fremover, er det viktig å både dokumentere og markedsføre alt man gjør, og alt man oppnår.
Overfor regionen spesielt har Northern Film and Media lært at det som selger så langt er å kunne dokumentere at de er med på å skape jobber, og bidrar sterkt til å få folk i arbeid.

Egne observasjoner

Northern Film and Media har lagt mye arbeid i å definere, både overfor tilskuddsgivere og brukere av senteret, hva de tilbyr av tjenester. Måten de definerer arbeidsoppgaver på bidrar sterkt til å synliggjøre at filmindustrien er fullstendig basert på mellommenneskelig kommunikasjon, hvor film og tv er mediet, og teknikk er noe man leier etter behov.

Det er tydelig at denne virksomheten tar sitt utgangspunkt i utvikling av talenter, og legger stor vekt på mulighetene som kan oppstå når mennesker får anledning til faglig utveksling. De dyrker "begge ender" av filmindustrien, fra opphavsmennesker til publikum, og argumenterer sterkt for at å skape et opplyst og engasjert publikum er en av de beste investeringene de kan gjøre med tanke på langsiktig talentutvikling. Distribusjons- og visningleddet går like naturlig inn i deres satsningsområder som prosjektuvikling og etterutdanning.

Vedlegg 4 – Rapport fra Trollhättan

Vedlegget oppsummerer inntrykk fra befaring av filmvirksomheten i Trollhättan. Prosjektgruppen gjennomførte følgende:

1. *Møte med Stig Fredriksson, stadsdirektör i Trollhättan Kommune*
2. *Møte med Henning Lind Erikson produksjonskoordinator – langfilm, og studioansvarlig for Film i Väst.*
3. *Møte med Tomas Eskilsson, VF? og langfilmansvrlig for Film i Väst*

Oppsummeringen er ført i pennen av Line Sandsmark.

Generelt om byen, og bakgrunn for ny satsing

Trollhättan har 53.000 innbyggere, og blir regnet som Sverige's 40. største by.

44 % av arbeidsmarkedet i Trolhättan er innen industri og teknikk- SAAB og Volvo Aero (leverandører til luftfartsindustrien – ikke bil) er områdets viktigste arbeidsgivere. Disse selskapene har vært basert i Trollhättan i flere tiår.

Arbeidsledigheten/økonomien i Trollhättan har økt og minket påtagelig i takt med økonomiske svingninger hos de få selskapene som er basert der. Med tanke på utviklingen av byens filmindustri, har "krasjet" på tidlig nittitallet, med påfølgende "identitetskrise" for byen, vært av stor betydning.

Vendepunktet

På tidlig nittitallet, i håp om å etablere flere ben å stå på for byen, ble forskjellige virksomheter igangsatt, bl.a. "Innovatum" – en interaktiv vitenskapspark, og Film i Väst; begge plassert i industrilokaler som hadde stått forlatt siden 1980-tallet.

I 1995, da Sverige ble medlem av EU, lå arbeidsledigheten i Trollhättan på 19 %. Byen ble en del av Objective 2 programmet til EU, og mottok SEK 220 millioner fra 1995 – 2000. I dag ligger arbeidsledigheten på ca. 6 %. EU midlene har betydd mye for Trollhättan of Film i Väst, og samspillet mellom disse to aktørene.

Kommunens rolle / kommunale bidrag til satsingen

Byen/kommunen har satset på filmindustrien på ulike måter. Gjennom noe som heter Komvux (voksenoppløring) har de satset på utdanning av filmarbeidere i ulike fagfunksjoner. Dette er en praktisk, ikke en kunstnerisk, utdanning, som legger vekt på assistentfunksjonene – som for eksempel rekvisitører, lydteknikkere og elektrikere. Høgskolen (som for tiden befinner seg delt mellom tre forskjellige byer/kommuner i området, inkl. Trollhättan) tilbyr en produsentlinje.

I ovennevnte vintenskapspark finnes det også midler til utvikling av kompetanse under et program som heter "Inkubator" – hvor det for tiden finnes 4-5 produksjonsselskap som får oppstartsstøtte og lokaler.

Mulighet for inntjening på kommunale tjenester

Kommunen tar seg betalt for noen av de tjenestene de yter for filmbransjen, eller produksjoner, som for eksempel utkjøring av grus, strømforsyning, osv. Samarbeidet mellom "de lokale" og filmindustrien virker preget av en gjensidig generøsitet – hvor alle som har bidratt til en produksjon, selv om det er betalte tjenester, blir inkludert på rulleteksten og invitert til premierer.

Andre kulturtiltak/lokale festivaler

Kommunen er offisiell arrangør av November-festivalen, hvilket er en kortfilmfestival. Denne omtaler de som viktig og bra for miljøet ibyen, samt for industrien – med tanke på rekruttering av nye talenter.

Kommer det andre enn filmarbeidere til Trollhättan?

Turistinformasjonen i Trollhättan er kanskje de eneste som faktisk sliter som resultat av den enorme veksten innen filmsektoren. Turisme til byen vokser, men mange kommer med ønske om å kunne se film under innspilling – noe som vanskelig lar seg gjøre. Som konsekvens av dette er det satt i gang tiltak som gjør det mulig for byen å profilere filmvirksomheten, uten å forstyrre pågående innspillinger.

Sett i nasjonalt perspektiv

På nasjonalt plan, under EU-paraplyen, har Sverige spesifikke satsingsområder de kan bruke midler på. Under Kunnskap og Kompetanse, finner man 30 definerte områder innen "opplevelsesindustrien". I denne forbindelse har Trollhättan blitt utnevnt som Nasjonalt Senter for Film og Media. (Andre eksempler på definerte sektorer er "Rock and Roll", eller "Mat", hvor de nasjonale sentra ligger i henholdsvis Hulsrud og Grythyttan).

Film i Väst

Film i Väst ble etablert i 1992. Inntil da ble det spilt inn ca. 1 spillefilm annet hvert år i denne regionen. Leder av Film i Väst, Tomas Eskilsson, hadde på dette tidspunktet ambisjoner om å øke antall spillefilmer til 3-4 i året. (I dag spiller de inn ca. 15-16 langfilmer, i tillegg til kort- og dokumentarfilm).

Trollhättan Kommune eier studioene til Film i Väst, og mottar leie. De bidrar med SEK 2.5 millioner i året til infrastruktur- og kompetanseutvikling. Film i Väst mottar også tilsammen SEK 2.5 millioner fra de tre nærmeste kommunene i regionen. Altså totalt mottar Film i Väst SEK 5 millioner (av et totalbudsjett på ca. 60 millioner kroner) fra Kommunene, som går til tiltak som utvikler infrastrukturen og kompetansen i regionen. Disse midlene går ikke til drift eller produksjon.

Resten av produksjonsmidlene kommer fra Fylkene i regionen, EU, og tilbakebetaling av investering. Film i Väst toppfinansierer filmer med krav om 150 % tilbakebetaling, og definerer seg selv som co-produsenter. De samfinansierer med blant andre Svensk Filminstitutt. Kun når en film har tjent inn nok penger blir produsentene nødt til å tilbakebetale denne form for investering. Det skjer aldri med kort- og dokumentarfilm, selv om premissene for midler kan være de samme.

Særavtaler med nøkkelpersoner i bransjen

Som bevisst strategi for å generere så mye aktivitet som mulig i området, og for å ha forutsigbarhet i behov for ressurser (som f.eks. studio), har Film i Väst særskilte avtaler med store talenter de ville satse på. De mest kjente er Lars von Trier og hans produsent Peter Ålbæk Jensen fra Zentropa, og Lukas Moodysson hos Memphis Film – som faktisk holder til i Trollhättan.

Det er kun med avtale etter behov fra produsentene, at Film i Väst setter i gang med bygging av studio, for eksempel. De er nå i gang med bygging av tredje studio, den største hittil. De har ikke investert i opptaksutstyr, men bygger også miksekino, sånn at mer etterarbeid kan legges til Trollhättan.

Ansvarsfordeling / beskrivelse av virksomheten

Fra før de flyttet, og da de først etablerte seg i Trollhättan, besto Film i Väst av tre ansatte. Tomas Eskilsson har alltid vært langfilmansvarlig, i tillegg til det ansvaret han har som leder av fondet. Senteret har vokst i takt med utviklingen, og er per dags dato 16-17 fast ansatte. Deres ansvarsområder er som følger:

- Kort- og dokumentarfilm
- Film for barn og unge
- Skolefilm
- Markedsføring, pr, og lansering
- Distribusjon av kort- og dokumentarfilm
- Booking
- Utvikling
- Regnskap
- Innspillingskoordinator, filmkommisjon
- Informasjonsformidling
- Administrativ leder
- Div. sekretær-, assistent- og koordinatorfunksjoner

Annen virksomhet

Film i Väst er ofte ansvarlig for rapporter og analyser innen fagfelt som berører deres egen. Dette synliggjør deres bidrag og engasjement overfor den nasjonale filmpolitikken i Sverige. De er også veldig drevne når det gjelder dokumentering og formidling av egen virksomhet og egne resultater.

Gode råd fra Tomas

Med bakgrunn som styreleder for Film 3 på Lillehammer, mener han at det er meningsløst å gå i gang med et regionalt senter uten at man har minimum kr. 8-12 millioner i året, i utgangspunktet. Han påpekte hvor mye produksjon ligger i nærmeste by, Gøteborg, allerede. SVT Gøteborg produserer like mye drama i året i dette området som NRK produserer i hele Norge per år. Og sist men ikke minst, mente han det viktigste vi kunne ta med oss er hvor avgjørende det er å satse stort og ordentlig hvis man først skal satse. Han kritiserte den norske tendensen til å undervurdere behov for ansatte, og understreket at nok mennesker like mye som de riktige menneskene er det første man må prioritere.

Egne observasjoner

Det var først med EU-midler, så med den enorme suksessen de hadde med filmen "Fucking Åmål" i 1998-99, at det virkelig begynte å svinge i Trollhättan. Dette gikk en stund på bekostning av industrien i Stockholm, hvor folk enten måtte legge ned, flytte, eller aller verst og mest vanlig – pendle. Mange mente at forflytting til Trollhättan ikke gjorde annet enn å fordyre produksjoner. Det har etter hvert begynt å jevne seg ut litt igjen, hvor virksomheten i Stockholm er på vei opp.

Det er veldig tydelig at denne virksomheten tar sitt utgangspunkt i sterke talenter, og sterke historier. Utstyr og lokaler har kommet som resultat av vellykkede filmprosjekter.